

Şehir ve her şey...

BÜTÜNŞEHİR

Yıl: 1 / Sayı: 6 / Haziran 2015 / Fiyatı: 10₺

Kent Kültürü Dergisi

Yaşanılabilir
Bir Samsun'a
Doğru

Genel Başkan Yardımcısı
Prof. Dr. Serdar Yıldız

KORKMA!
FARKINDA OL!
GEÇ KALMA!

"Kansız camianın Mucizesi
(Dünyanın En Etkili
İlaçları) Tıp Akademisi"

Samsunspor'un
Kuruluş Tarihi
19 Mayıs 1919

MARKA
ŞEHİRLER
MUTLU
İNSANLAR

Hayalimizdeki Şehir **ATAKUM** için...

HOBİ BAHÇELERİ

AKVARYUM PARK

HAYVAN BARINAKLARI

MAMAMATİK

Her Eve Bir Ağaç

Atakum Belediyesi
MARKA ŞEHİRLER MUTLU İNSANLAR
projesi yolunda ilerlemeye devam ediyor

Atakum
Belediyesi

444
4055

www.atakum.bel.tr
samsunatakumbelidiyesi
@atakumbelidiye

İshak Taşçı
İSHAK TAŞÇI
Atakum Belediye Başkanı

BÜTÜNŞEHİR

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu
Akasya Basın Yayın Tanıtım
Recep YAZGAN
0544 730 49 32
recep Yazgan1@gmail.com

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Cevdet YILMAZ
Prof. Dr. Bünyamin KOCAOĞLU
Doç. Dr. Önder DUMAN
Yrd. Doç. Dr. Cem GENÇOĞLU
Tevfik DEMİR
İbrahim TÖKEL
Recep YAZGAN
Uğur DEDE
Mustafa KARAOSMANOĞLU

Reklam Koordinatörü
Yasin KURT
0544 303 55 55

İletişim
Gaziler Meydanı Gelişen Han
Kat: 3 No: 10/11
İlkadım/Samsun
Tel: (0362) 432 12 01
butunsehirdergisi@gmail.com

Grafik Tasarım
Akasya Basın Yayın Tanıtım
0362 432 12 01

Baskı
??????????

Baskı Tarihi
24.06.2015

Bütün Şehir Dergisini
Ebabil Kitabevi, Endülüs
Kıtaevi ve Deniz Kültür
Merkezi'nden temin
edebilirsiniz.

Şehirden Merhaba 6

Dergimiz dolu-dizgin gidiyor çok şükür. Hele bir başlayalım, ne-reye kadar giderse oraya kadar gitsin diye düşünerek yola çıkmıştık daha dün gibi. Bugün ise 6. Sayımızla karşınızdayız. İnşallah bundan sonra da yolumuza daha zengin içeriklerle ve yeni yazarlarımızı ilave ederek devam edeceğiz.

Dergi olarak okurlarımızın sürekli artması bizleri mutlu ediyor şüphesiz. Bunun yanında yazarlarımız da ilginin çokluğundan mutlu oluyor ve bu memnuniyet, ilgi de doğal olarak dergimizin kalitesine, zenginliğine yansıyor. Aslında biz eleştiriye çok seven ama teşekkürü ihmal eden bir toplumuz ama Bütünşehir yakaladığı çizgiyle eleştiriye de dikkate alıyor, iltifatı da yazarlarıyla, okurlarıyla paylaşıyor.

Peki 6. Sayıda neler var?

Şimdi biraz da bundan bahsedelim. Yine çok zengin bir içerikle karşınızdayız. Bu sayımızda Prof. Dr. Fahri SAKAL, yaşanabilir bir Samsun'u sorgularken, birçoğumuzun ilk defa öğreneceği Bafra-Engiz Demiryolunu Prof. Dr. Cevdet Yılmaz hocamız kaleme aldı. D. Ali TÖKEL hocamızın Yıkıntılar'ın ortaya çıkardığı hoşluğu anlattığı yazının yanı sıra Doç. Dr. Rıza KARAGÖZ'ün Samsun'un Osmanlı hâkimiyetine geçiş sürecini anlattığı yazı da ilgiyle okuyacağınız yazılarımız arasında.

Bu şehrin değerlerine sahip çıkmayı, sahiplenmeyi bir görev bilen Bütünşehir Dergisi bu sayıda da bu şehrin kanaat önderlerinden merhum Ali Rıza ÖZTÜRK hocamızı sayfalarına taşıyor. Prof. Dr. Şahin Köktürk hocamızın Samsunlu Aşık Yavuz'u ele aldığı bir yazısının yanında Samsunspor'un tarihiyle ilgili Şevket ÇORBA-CIOĞLU'nun farklı yorumu da dergimizin bu sayısında yer alıyor.

Daha bir çok yazı, fotoğraf, bilgi, belge Bütünşehir Dergisinin 6. Sayısında yer alırken yine şiirle bitirelim sözlerimizi:

*'Bana yaşadığın şehrin kapılarını aç,
Başka şehirleri özleyelim orada seninle.
Bu evler, bu sokaklar, bu meydanlar
İkimize yetmez. '*

Özdemir Asaf

Tevfik DEMİR

İÇİNDEKİLER

Şehirden Merhaba 6	<Tevfik DEMİR> 03
Bütünşehir'den Vali Şahin'e Ziyaret	<Akasyam Haber> 06
Yaşanılabilir Bir Samsun'a Doğru	<Prof. Dr. Fahri SAKAL> 08
Samsun'da Sıradışı Bir Okul Zer Kültür Sitesi	<Ali KORKMAZ> 12
Bafra Demiryolu Bafra-Engiz Dekovil Hattı	<Prof. Dr. Cevdet YILMAZ> 16
Zamanın Ölçülmesinin Tarihi Ve Ramazan	<Betül ZER> 22
Şehirlerin Müneccimbaşları Bu Şehir Mutsuz	<Hülya BULUT> 28
Yıkıntılar Sevinen Ruhlar İnşa Eder	<Dursun Ali TÖKEL> 32
Samsun Büyükşehir Belediyesi Yaşlılara Bakım Hizmeti	<AKASYAM HABER> 36
Samsun Atatürk Anıtları	<Doç. Dr. Önder DUMAN> 40
Samsun Osmanlı Hakimiyetine Ne Zaman Geçti?	<Doç. Dr. Rıza KARAGÖZ> 44
Osmanlı'dan Günümüze Samsun Sahil Sulama Projelerinin 101 Yıllık Hikâyesi	<Cemal Yılmaz DEMİR> 48
Yedaş'ın 2019 Vizyonu New York'ta İşildadı	<AKASYAM HABER> 52
Ali Rıza Öztürk Ve Sütpınar Kur'ân Kursu	<Yrd. Doç. Dr. Mustafa KARA> 54
Küflü Tütün	<Yasin KURT> 58
Âşık Kime/Neye Söyler?	<Prof. Dr. Şahin KÖKTÜRK> 60
Metropol Özgürlükler, Gölgelemiş Kimlikler	<Prof. Dr. Mustafa Doğan KARACOŞKUN> 64
Samsun'un Masalcı Dedesi Kavak İlçesi İsmi Nereden Alıyor!	<Cemalettin ETLİ KAVAKLIĞİL> 68
Çiziyorum	<Mustafa Behçet HOROZOĞLU> 69
Bir Şehri Sevmek	<Mustafa KUTLU> 72
Vezirköprü'de OFF-ROAD Heyecanı	<Seyfullah GÜL> 74
Samsunspor'un Kuruluş Tarihi 19 Mayıs 1919 Olmalıdır!	<Şevket ÇORBACIOĞLU> 76
Ramazanın Tadı LOVELET AVM'de Bir Başka	<AKASYAM HABER> 79
Samsun'dan Bir Dr. Yusuf Taşkıran Geçti II	<Cem GENÇOĞLU> 80
...Baskısı Bulunmayan Kitabın İzinde	<Mimar-Şair Mustafa KARAOSMANOĞLU> 84
Kent Estetiği Ve Kent Kimliği Çalıştayı Sunumu	<Yük. Müh. Mimar Şeh. Uzm. Embiya SANCAK> 88
Şehrin Ortaya Çıkışında Gelişiminde Mitlerin Rolü	<Doç. Dr. Cengiz BATUK> 90

Haberleşme Sistemleri

Apartman Konuşma Sistemleri

Hırsız Alarm Sistemleri

CCTV Sistemleri

Yangın İhbar Sistemleri

Yangın İhbar Sistemleri

**GÜNEŞ
TELEKOM**
HABERLEŞME VE GÜVENLİK SİSTEMLERİ

Adres : Ulugazi Mah. (Kilise Karşı Arası) İlkadım/SAMSUN
Tel : 0 362 432 02 02 Faks : 0362 432 31 27
GSM : 0 533 511 14 94
e-posta : gunestelemekom55@gmail.com

www.gunestelemekom.com.tr

BÜTÜNŞEHİR'DEN VALİ ŞAHİN'E ZİYARET

AKASYAM HABER

*Köyden kente göç
almaya devam eden
bir karmaşa hakim.
Arada kalan kendi
tarihini ve kültürel
hayatını bilmeyen bir
nesil var.*

Bütünşehir Dergisi Yayın Kurulu Samsun Valisi İbrahim Şahin'i makamında ziyaret etti.

Gerçekleşen ziyarette Bütünşehir Dergisi İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu Recep Yazgan, Bütünşehir Dergisi Yayın Kurulundan Prof. Dr. Cevdet Yılmaz, OMÜ Öğretim Görevlisi Tefvik Demir, Prof. Dr. Bünyamin Kocaoğlu, Doç. Dr. Önder Duman'ın da aralarında olduğu ekiple beraber Vali Şahin'i ziyaret ettiler.

Samimi bir sohbet ortamında gerçekleşen ziyarette, Vali Şahin ile Samsun ve Bütünşehir Dergisi üzerine fikir alışverişin-

de bulunuldu.

Bütünşehir Dergisi yazarlarından Prof. Dr. Yılmaz, Samsun'da tarihe gereken önem verilmediği için Dede ile torun arasındaki bağın koptuğunu ifade ederek Vali Şahin'e, "Köyden kente göç almaya devam eden bir karmaşa hakim. Arada kalan kendi tarihini ve kültürel hayatını bilmeyen bir nesil var. Bunlara bir çözüm bulabilmek adına medyadan gelmiş birisi olarak sizin bilgi ve tecrübelerinizden istifade etmek isteriz. Samsun için neler yapabiliriz ve Samsun'u nasıl anlatabiliriz?"

Bu kent için kültürel bir doygunluğa ihtiyaç olduğunu vurgulayan Vali Şahin, " Samsun'da entelektüel yapının korunması sistematik olarak yapılmalı. Tanıtım için görsel olarak görüntüleyebileceğimiz bir envantere sahip olmalıyız. Mesela Amasya'daki kaleyi ve tarihi mekanları ışıklandırdık Amasya'ya gelen turist sayısı ikiye üçe katlandı.

Fakat Samsun'da böyle mekanlar ne yazık ki yok." dedi.

Dergimizin editörü Tefvik DEMİR ise "Samsun gibi tarihi çok eskilere dayanan bir şehrin sadece turist gelecek diye tarihini amazon gibi efsanelerle yapaylaştırılmaya çalışılmasını doğru bulmuyunuz. Samsun aynı zamanda kurtuluş meş-

lesinin yakıldığı bir şehir ancak bu şehrin sadece 19 Mayıs şehri olarak adlandırılmasında Samsun tarihi ve kültürel zenginliğini gölgelediğini düşünüyoruz." diye konuştu.

Vali Şahin kendisine yapılan ziyaretten dolayı memnuniyetini belirtirken BütünŞehir'e yayın hayatında başarılar diledi.

Gazanfer DEMİRER
KIZILIRMAK-DELTA

Yaşanılabilir Bir SAMSUN'A DOĞRU

Prof. Dr. Fahri SAKAL

*Samsun coğrafi
temel bakımından
orta derecede talihli,
tarihî bakımdan
ise maalesef zayıf
durumdadır.*

Şehirler coğrafyaları, ekosistemleri, tarihî ve kültürel geçmişleri üzerinde kurulur; insanî kapasiteleri, diğer bir ifade ile yöneticilerin ve aydınların her türlü inşa çalışmaları, sanat eserleri ve mimari damgaları bu temel üzerinde yükselir. Dolayısıyla o temel zayıfsa, kuracağınız şehir hiçbir zaman belli bir seviyenin üzerine çıkamaz. Çok masraf yapılabilir, harika mühendislik ve mimarlık şaheserleri ile şehrinizi donatabilirsiniz; ama üzerinde kurulduğunuz coğrafya, çevre, iklim, bitki örtüsü ve sair tabii altyapıya bağlı kalmak ve o kaderi yaşamak zorundasınızdır. Dünyada birçok şehir vardır ki, sınırsız ser-

mayelerle, harika mimari dehalarla çalışmışlar; yapay silüetler, göller ve şelalelerle gerçekten güzel şehirler inşa etmişlerdir. Ama gerçek coğrafyanın sunduğu bir koy veya körfez, şehrin güzelliklerini gösterecek temaşa tepeleri, dantel gibi işleyeceğiniz sahiller, güzel bir iklim ve cömert bir bitki örtüsü, nihayet binyıllardan süzülüp gelen tarihi bir geçmiş... Her şehrin sahip olamayacağı değerlerdir.

Samsun coğrafi temel bakımından orta derecede talihli, tarihî bakımdan ise maalesef zayıf durumdadır. Bu iki özelliğini geliştirmek için şehir yöneticilerinin çok iyi danışmanlarla çalışması ve bu yolla mümkün

Barış DEĞİRMENCİOĞLU
SAATHANEDEN-SAAT KULESİ

olanı, muhtemel kapasiteyi tam olarak değerlendirmesi gerekmektedir. Bu şimdiye kadar maalesef yapılamadı.

Geçen bir ay içinde ilimizin güzel yörelerine yaptığımız üç gezi bizi ciddi şekilde üzmüş ve geleceğimiz hakkında yeis ve ümitsizliğe düşürmüştür. Bafra'da Derbent Barajı ve Vezirköprü'de Altinkaya Barajı Kanyon bölgesi ve Çarşamba'da barajlar civarı ciddi olarak bakımsız, piknikçilerin bıraktıkları poşet ve benzeri atıklarla oldukça kirlenmişti. Hemen hepsi de birinci sınıf eğlence ve piknik mekanları ve oldukça kalabalık oldukları halde ne su, ne tuvalet, ne de olması gereken bir üçüncü sınıf hizmet teşkilatı veya altyapısı yoktu. Özellikle Vezirköprü Kanyon bölgesi tanıtımı yapılsa, su ve tuvalet eksikliği giderilse ülkemizin en popüler turizm alanlarından biri olmaya adaydır. Mademki büyükşehir kapsamına alındılar, bu tür yöreler hem büyükşehrin hem de yöre belediyelerinin desteği ile nezih ve temiz mekanlara dönüştürülebilir. Netice olarak her halükarda bu rezalet bitirilmelidir.

Samsun Karadeniz bölgesinde kara, deniz, demir ve hava ulaşımına sahip olan tek il olduğundan bu konuda şanslıdır. Ama ekonomi dışı bir devletçilik anlayışı ile kötü ça-

lıştırılan DLH işletmesi yüzünden geçmişte liman da, demiryolları da ölü tesisler olarak kalmış ve ilimiz bu zenginlikten yararlanamamıştır. Liman ve DDY'nin birbirine bağlı o hantal yapısından şimdi biraz kurtulmuş olmaları bir canlılık getirmiştir, ancak yeterli değildir. Mevcut Samsun-Ankara arası demiryolu 1100 küsur kilometre iken, Çorum ve Kırıkkale üzerinden Ankara'ya bağlansak 400 küsur kilometre olacaktır. Bir de bu yol hızlı tren hattı olarak yapılsa, Çorum'un, Kırıkkale ve Ankara'nın sanayisi limana bağlanabileceği gibi, Samsun-Ankara arası yakınlaşacak ve ulaşım hızlanacaktır. Samsun'un yaşanılabilirliğini artıracak en mühim işlerden birincisi budur.

Samsun cadde ve sokak planları bakımından oldukça kusurludur. Şu anda şehir merkezinde cadde ve sokakları genişletmek mümkün değildir. Merkez'de bazı semtler yeniden kurulmak durumundadır. Şehrin ekonomik ağırlığını Atakum tarafına kaydırıp merkezi kültür, sanat ve benzeri çalışmaların yapıldığı mekanlara kavuşturmak gerekiyor. Ekonomik ağırlık merkezden uzaklaşınca arsa ve ev fiyatları düşecek ve belediyenin yeni yeşil alan ve park-bahçe yapabilmesi için kamulaştırma imkanları artacaktır. İnsanlar gayri menkullerinin fiyatını düşürecek planlamalara

Samsun cadde ve sokak planları bakımından oldukça kusurludur. Şu anda şehir merkezinde cadde ve sokakları genişletmek mümkün değildir. Merkez'de bazı semtler yeniden kurulmak durumundadır. Şehrin ekonomik ağırlığını Atakum tarafına kaydırıp merkezi kültür, sanat ve benzeri çalışmaların yapıldığı mekanlara kavuşturmak gerekmektedir.

karşı çıkarlar, bunu biliyoruz. Ancak bir yörede bulunan ev ve arsaların sahiplerine şu teklif yapılırsa kabul ederler: Atakum, Atakent ve Kurupehit yörelerinde arsa üretip, çevresine belediye yatırımları yaparak değerlendirdikten sonra, o arsayı merkezdeki kamulaştırmak istediğiniz arsalarla değişebilir, hatta gerekirse iki misli arsa teklif ederek vatandaşı ikna edebilirsiniz. Merkezden birçok arsayı bu yolla batıya taşıyıp, o arsalarda yeşil alanı, kültür parkı, otoparkı ve sair mekanları olan yerler inşa edilmelidir. Bunlara ilave olarak Mert ırmağı çevre düzenlemeleri yapıp sanayinin oradan kaldırılması fikrinin de bir an evvel gerçekleştirilmesi, o ırmağın ıslahı, o yöreye kültür ve sanat tesisleri yapılması elzemdir. Orası alüvyon alanı olduğundan orada ağaçlar çok iyi ve hızlı büyür. Dolayısıyla kesinlikle iskana kapalı bir kültür, sanat ve spor alanı olmalı; çam, çınar ve meşe gibi çok büyüyen ve yöreyi seven cinsten ağaçlar dikilmelidir. Sözün özü İlkadım ve Canik yöresinde yeşil alanlar ve başka hizmetler için mekanlar çoğaltılmalıdır. Yeşil bir bölge olan Karadeniz şehirlerine Google Earth vasıtasıyla havadan baksanız, hiç yeşil göremiyor, sadece kiremit ve beton rengi ile karşılaşıyorsunuz.

Doksan yılın yöneticileri bu günahı işlediler, bari bundan sonra astarı yüzünden pahalıya da gelse burada bir şehir inşasına başlayalım. Tabii bu arada, Atakum ve Atakent son yıllarda kurulduğu için yolları, cadde ve sokakları geniş, yeşil alanları bol bir yer olacak sanmıştık; yanıldığımız anlaşıldı. Dolayısıyla buralarda da benzeri çalışmalar yapılmalı, çevrede arsalar üretilerek vatandaşlar merkezden çevreye doğru gitmeye teşvik edilmeli, bu yolla oluşturulacak alanlar yeşile kavuşturulmalıdır. Bu yapılmazsa 10 yıl sonra Atakum'da da şehir tıkanacaktır. Başkanın bina ruhsatı için ağaç dikme uygulaması güzel fikirdir, ama geniş alanların yeşile kavuşturulması için yeşil alanları olan şehir plancılığı da lazımdır.

Bunu tarihi bilgilerimizle söylüyoruz, Karadeniz aslında zeytin bölgesidir. Samsun şehrinin çevresi 18 ve 19. asırlarda zeytinliklerle kuşatılmış durumda idi. Sadece yörede hangi tür zeytinin verimli olacağını uzmanların tespit etmesi gerekir. Çatalzeytin Kastamonu'nun ilçesidir, Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize illerinin hepsinde tarihten kalan Zeytinlik mahalle adları vardır. Artvin Yusufeli ise hala kaliteli zeytini ile bilinir. Yöremiz tarihte zeytin ile anılırken son iki

yüz yılda çay, tütün ve fındık zeytini bölgeden kovmuştur. Şimdi fındığın fazlası para etmiyor, dikim alanları azaltılmalı, yerine zeytinlikler çoğaltılmalıdır. Tütün ise zaten taban araziye ekilmiyor. Dememiz o ki, zeytin ile tekrar barışmalı, Samsun çevresine tekrar bir zeytin halesi, bir zeytinlik kuşağı çekilmelidir. Hem yöremizin ve şehrimizin yeşilliği için, hem de sağlık ve ekonomi alanlarındaki değerinden dolayı buna ihtiyacımız vardır.

Kocadağ ve Nebiyan tepeleri oteller, pansiyonlar, dağ evleri ve diğer tesisler kurulup iyi bir dağcılık turizmi mantığı ile değerlendirilmeli, bu mntıklar şehrimizin teneffüs alanı olarak işlenmelidir. Akdağ ve Kunduz yaylası da bu halkaya dahil edilerek Samsun'un dağ turizmindeki seçenekleri çoğaltılmalıdır. Tabii çevre hassasiyeti hiç gözden ırak tutulmadan yapılmalıdır. Kocadağ bir kültür, turizm ve sanat etkinlikleri merkezi olacak şekilde tesislere kavuşturulursa Samsun'a büyük prestij ve ekonomik değer katabilir. Ancak bunun başarılması için tepelere ulaşım hem teleferik, hem de karayolu ile sağlanmalıdır.

Samsun'umuzun çevresi höyük ve tümülüslerle doludur. Zayıf olduğunu söylediğimiz tarihi altyapının en zengin tarafı budur. Bunu şehrimiz için bir avantaja dönüştürebiliriz. İlin tarihi ve kültürel envanteri çıkarılmalı, eserler tespit edilip korumaya alınmalı, höyük ve tümülüslerde derhal kazılar başlatılmalı; gerekirse bu iş için üniversitelerdeki arkeologlara projeler yaptırıp destekler verilmelidir. Bu kazılar sonucu ortaya yeni Amisos hazinelerinin çıkmayacağını kim söyleyebilir. Zengin bir tarihi geçmiş üze-

rinde tepinip duran vahşi adamlar gibiyiz. Şehrin ve ilin kültürel, tarihi, folklorik ve etnografik değerlerinin tespitinden sonra bunların müzelenmesi süreci gelir ki, birçoğu mevcut müzelerde sergilenirse de, bazıları özel veya ihtisas müzeleri olarak kurulacak mekanlarda koruma ve sergilenme imkanına kavuşacaktır. Şehir müzecilik bakımından da geliştirilmelidir. Bu da yaşanılabilir bir şehrin olmazsa olmazıdır.

Şehrin bir semti, özellikle yeni kurulacak bir mahalle, tarihi Samsun evlerinden oluşmalı, bu semt kültür, turizm, sanat ve bilimsel çalışmalara mekan olmalıdır. Bu iş için devlet, belediyeler, diğer kurumlar ve özel girişim sahipleri bir program ve plan çerçevesi dahilinde çalışarak bunu başarabilirler. Böyle bir semt sinemacılar için bir film platosu işlevi de görecektir, ki bir şehrin ihtiyacı olan ve çekiciliğini artıracak çalışmalardan biri de budur.

Ayrıca şehrin dışında bir bölgede bir prestij şehir inşa edilmeli, sosyokültürel altyapısı, yeşil alanları, sanat yapıları, peyzajı ve şehir mimarisiyle kamil manada bir şehre iyi bir nümunei imtisal olmalıdır. Bu hem bundan sonraki Samsun'un gelişmesine, hem de diğer şehirlerin gelişmesine güzel bir örnek olacaktır.

Samsun merkezden 19 Mayıs sahiline kadar uzayan geniş bir sahil düzenlemesi ile gelecekte bu alanda Türkiye'de belki eşsiz bir şehir olacaktır. Bunu planlayanlar büyük hizmet yapıyorlar ve tarih gelecekte bu hizmetlerini hayırla yad edecektir. Ancak Kurupelit Yat Limanı'nın hemen dışındaki sahilde dalgalar şimdiden o kiremit

BEHCET ATABEK
CARŞAMBA

Ender PEKŞEN
ATAKUM

renkli yürüyüş alanlarını bozmuş durumdadır. Yapılırken bu olmaz diye söylemiştik. Deniz en büyük kabadayıdır, mülkünde sınırı geçemezsiniz, vakti zamanı gelince malını geri almayı bilir. O tahrip olan kısım, diğer deyişle küçük taşlarla döşeli orta yerden denize kadar olan bant denize bırakılmalı, yani o kısım kaldırılmalıdır. Aksi halde iki sene de bir orada tamirat yapmak zorunda kalırsınız. Bunun dışında o sahil düzenlemesinde bol ağaç dikilmelidir. Yeşili bol bir sahil yolu olmalı (başkanın trafiğe kapatılacağına dair demecini okuduk ki, çok yerindedir). Bisiklet ve yaya yürüyüş ve koşu yolu, bazı yerlerde spor ve kültür alanları bulunmalıdır. Bu proje bir an önce bitmeli ki biz de ölmeden sefasını sürelim.

Samsun yakınındaki iki ovası ve orada durgun sularda üreyen sivrisineklerden etkilenecektir. Bir de hala bazı meskenler kömür

yakmakta, havamızı kirletmektedir. Durgun sular ve göletleri yok etmek ve bazı binalarda doğalgaza geçişi teşvik edip bu problemleri ortadan kaldırmak çok kolay olsa gerek.

Hükümete baskı yapılarak Karadeniz kamu yatırımlarındaki mağduriyetinden kurtarılmalıdır. Buna ilk örnek Samsun-Ankara arasında Çorum üzerinden bağlanacak şekilde hızlı tren hattının yapımı öne çekilmelidir. Bu yapılırsa yukarıda bahsettiğimiz dağ turizmi Samsun'u Ankara'nın sayfiye mekanına dönüştürecektir.

Bunlar yapılırsa Samsun Türkiye'nin en yaşanılabilir şehirlerinden biri olacaktır. Ancak başka yapılacak işler de vardır. Daha güzel bir Samsun'da yaşamak dileklerimizle...

Fotoğraflar: ULUSAL FOTOĞRAF YARIŞMASI

2012 • 4 MEVSİM SAMSUN

Samsun'da Sıradışı Bir Okul ZER KÜLTÜR SİTESİ

Ali KORKMAZ

*Zer Kültür Sitesi,
ülkenin geleceği ve
dinsel duyarlılığı
olan herkesin en
az bir kere uğramış
olduğu bir yerdir.
Uğramayanlar ise
ya duyarsız ya da
habersiz demektir!*

Her şehrin tarihinde ilkler vardır ve zaman içerisinde önemi anlaşılır. Anlaşıldığı dönemde de zaten ortadan kaybolmuş ve anılarda yer etmeye başlamıştır. Zer Kültür Sitesi de bu anlamda Samsun'un önemli mekânlarından idi. Bu mekânın önemi tanınmışlığından ziyade on yıllar sonra ülke ve Samsun yaşamına olan etkilerinden dolayıdır. On iki Eylül sonrası gelişen ortamda yoğun okuma ve tartışma sürecinin yaşandığı yıllarda Site Camii tarafından Sadet Caddesinde ilerlerken sağdaki ilk sokak üzerinde açılmış olan Zer Kültür Sitesi, ülkenin

geleceği ve dinsel duyarlılığı olan herkesin en az bir kere uğramış olduğu bir yerdir. Uğramayanlar ise ya duyarsız ya da habersiz demektir!

Zer Kültür Sitesini 1988-89 yıllarında bir yıl süreyle de olsa hayata geçiren kişi bir zamanlar Zer Kitabevinin de sahibi olan Hüseyin Zer'dir. Zer Kitabevi ise bugünkü Endülüs Kitabevinin çekirdek yapısıdır. Sonraki süreçte ismi ve yeri değişmiştir. Hüseyin Abimiz o dönemde büyük bir öngöründe bulunarak gençliğin kendini yetiştireceği, tartışıp konuşacağı, aynı zamanda da olumsuz

Zer Kültür Sitesi faaliyete geçtiği yıl itibariyle düşünüldüğünde özgür düşüncenin önünün açıldığı, her türlü konunun rahatlıkla konuşulabildiği; Zaman, Milli Gazete ve Cumhuriyet başta olmak üzere her türlü gazetenin aynı ortamda okunabildiği tek ortam olarak öne çıkmıştır. Tartışma konularında sınır olmaması, düşünsel ve siyasi tercihlerin ötekileştirmeye zemin hazırlamamasının günümüzde dahi başarılammış olması o dönemde ne kadar büyük bir şeyin başarıldığına işaret etmektedir.

çevre koşullarından uzak duracağı bir mekân oluşturmayı düşünerek burayı açmıştır. Ve zaman onu haklı çıkarmıştır. Bu anlamda bu camiada herkesin düşünce yaşamında Hüseyin Abinin muhakkak bir katkısı, etkisi ve hakkı vardır. Her ne kadar bugünlerde ahde vefa kavramı pek hatırlanmasa da...

Zer Kültür Sitesi faaliyete geçtiği yıl itibariyle düşünüldüğünde özgür düşüncenin önünün açıldığı, her türlü konunun rahatlıkla konuşulabildiği; Zaman, Milli Gazete ve Cumhuriyet başta olmak üzere her türlü gazetenin aynı ortamda okunabildiği tek ortam olarak öne çıkmıştır. Tartışma konularında sınır olmaması, düşünsel ve siyasi tercihlerin ötekileştirmeye zemin hazırlamamasının günümüzde dahi başarılammış olması o dönemde ne kadar büyük bir şeyin başarıldığına işaret etmektedir. Sitede televizyon seyredilen, gazete okunan ve çay içilen ana bölüm dışında farklı etkinlikler yapılan bölümler de bulunmaktaydı. Masa tenisi ve satranç oyununun yaygın olarak rağbet gördüğü bu ortamda zengin bir kütüphane ve mescit de vardı.

O zamanlarda arayış içerisinde olan gençlik için o koşullarda her şey vardı. Günlük gazetelerden öne çıkan makaleler kesilerek panoya asılır ve uzun müddet okunması sağlanırdı. Zaman zaman, şiir yazarlar da paylaşımlarda bulunurdu. Sonuçta farklı ve aykırı fikirlerin tartışma ve konuşma ortamı oluşurdu. Bu durum geleneksel bakış açısına

sahip olanlar için o zaman olumsuz etkide bulunuyordu. Ancak oldukça fazla yararı da oluyordu. Hangi sözün hangi gönülde açılımlara neden olabileceğini yıllar sonra da olsa görünce böyle bir yapının ne kadar yararlı olduğu ortaya çıkıyordu.

Elbette ki burada yaşanan özgür düşünce ortamı birilerini rahatsız ediyor, fırsat buldukça şikâyetlerini dile getiriyorlardı. Bazı eleştirilerde belki haklılık payı olabiliyordu. Ancak süreç içerisinde bu şikâyetlerin yersiz olduğu, koşullar değişince insanların ne kadar değiştiğini gördükçe bu şikâyetleri dikkate almamanın ne kadar yerinde olduğu da görüldü. Zira o dönemlerde ülkemizdeki İslamcı düşünce henüz emekleme aşamasında olduğu için bugün gülünç sayılabilecek pek çok olay o dönemde çok ciddi tartışma ve ayrışmaların nedeni olabiliyordu. Böyle bir yerin gerekliliği, İslam'a uygun olup olmadığı, satranç ve masa tenisi oynamanın İslami hükmü gibi pek çok konu ele alınıp tartışılabilirdi. Her şeye ve herkese rağmen güzel günlerdi ve tartışmalardı! Bugünden geriye baktığımızda geçen süre içerisinde o günlerde tartışılan konularda ne kadar mesafe kat edildiği, hatta İslam'a ters olan pek çok konuda o günlere rahmet okutacak kadar ileri gidildiğini gördükçe hüzünlenmemek elde değil! Açıldığı yıllarda çağının ötesinde işlev gören bu küçük girişim, geleneksel konular yanında pek çok fikir tartışmasının en uç noktalarda yaşandığı yer konumunda olmuştur. Sünnetin

ötekileştirme ve dışlama süreci başlamakta, kapalı devre halinde kendi düşünceleri ile beyin yıkan kitlelerin oluşmasına zemin hazırlanmaktadır. Bu yapısı nedeniyle Samsun'da ufku açık ve geniş olan pek çok bireyin yetişmesine ortam oluşturulmuştur. Yolu buradan geçen, günümüzde ülkemizin ve Samsun'un akademik, siyasi, ticari ve düşünce yaşamında öne çıkan pek çok kişi vardır. Kısa bir süreliğine de olsa yaşamını sürdüren Zer Kültür Sitesi, kısa zamanda büyük işler başarmıştır. İki binli yıllarda Samsun'da açılan ve aynı misyonu sürdürecekmış gibi lanse edilen ortamlar ise aynı fonksiyonu icra edememiştir. Elbette ki bu duruma değişen toplumsal yapımız büyük oranda etkili olmuştur. Bu durum da kuşaklar arasındaki İslami düşüncedeki değişim ve farklılaşmanın ne düzeyde olduğuna işaret etmektedir.

Zer Kültür Sitesi sosyal bir vakıa olarak ele alınacak güzel bir mekândı. Sade, zarif ve ticari kaygı gütmeyen, tamamen vakıf gibi iyi niyetlerle "insanları hayra ve iyiliğe çağıran" bir amaca hizmet ediyordu. Kısa zamanda da olsa bu fonksiyonu yerine getirerek hafızalarda yer etmiştir. Ve hala bu yazının konusu olabilmektedir. Şimdi çevrenize şöyle bir bakınız. Bugün Samsun'da kırk yaşından büyük olup da ülkeye dair, geleceğe dair ve İslam'a dair söyleyecek sözü olup da yolu Zer Kültür Sitesinden geçmeyen kaç kişi vardır. Ve geçmediğini söyleyen varsa anlayın ki sorun Zer Kültür Sitesinde değildir...

dinde delil olup olmayacağı gibi bir konu bile günlük rutinler arasında idi. Şimdi bile bu konuyu tartışmak, sınırları zorlamak demek olduğuna göre, gerisini siz tahmin edin....

Zer Kültür Sitesi o dönemde bir yenilik, farklılık ve hatta aykırılık idi. Ülkeye, geleceğe ve dünyaya dair söyleyecek sözü olan İslami duyarlılığa sahip gençlerin buluşma ve tartışma mekânı idi. Çay ve sigara eşliğinde öyle konular tartışılırdı ki bu konular 1995'ten sonra ülkede tartışılan ve ses getiren konulardı. Hatta bu sohbetlerde tartışılan konular "Dinin Magazinleştirilmesi Projesi" sürecinde de kullanılacak düzey-

de aykırı konuları içermekteydi. Ancak herkes iyi niyetli idi ve bu konuları dert ederdi. Konular üzerinden rant elde etmek veya birilerine yaranmak gibi dertleri yoktu. Günümüzde din adına din pazarlayanlar gibi aksesuar olarak bu konularla ilgilenmiyorlardı. Yanlış dahi olsa ilgilendiği konu, yaşamsal öneme sahip derdiydi.

Zer Kültür Sitesi farklı siyasal düşüncelere ait olan dergi ve gazeteleri, gelenlerin hizmetine sunmuştur. Böylece daha sağlıklı, katılımcı, farklı düşüncelere açık bireylerin oluşmasına olanak tanımıştır. Günümüzde dahi bu denli bir anlayışa sahip yer bulmak çok zordur. Zira iki gün sonra

GATOHOSPITAL

Güvendesiniz

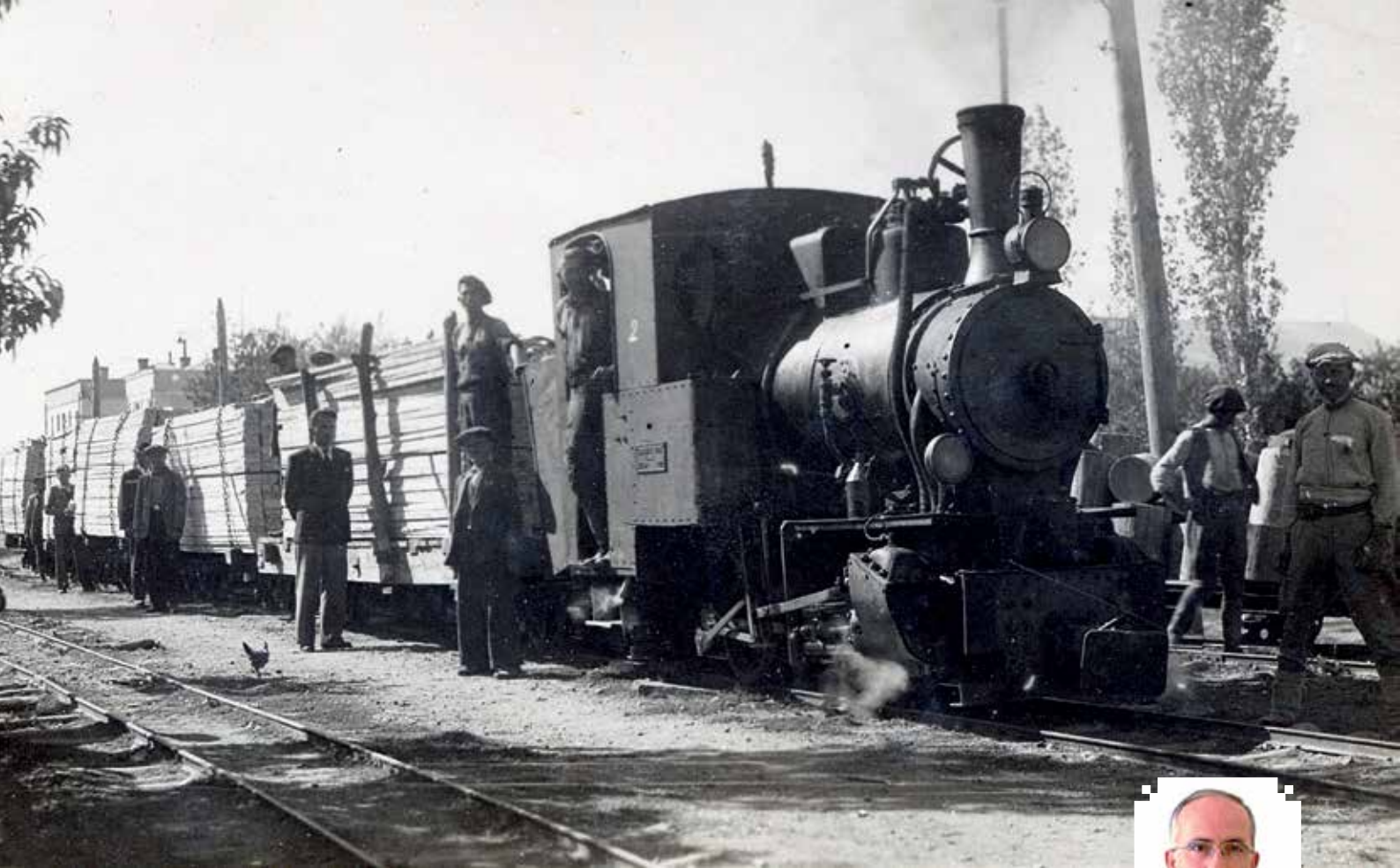

444 4 204 gatohospital.com

Yenimahalle Mah. Atatürk Bulvarı 137/1 Atakum / SAMSUN

 MEDİVA
HASTANESİ

Eski Mediva Hastanesi artık
GATO HOSPITAL

BAFRA DEMİRYOLU Bafra-Engiz Dekovil Hattı

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

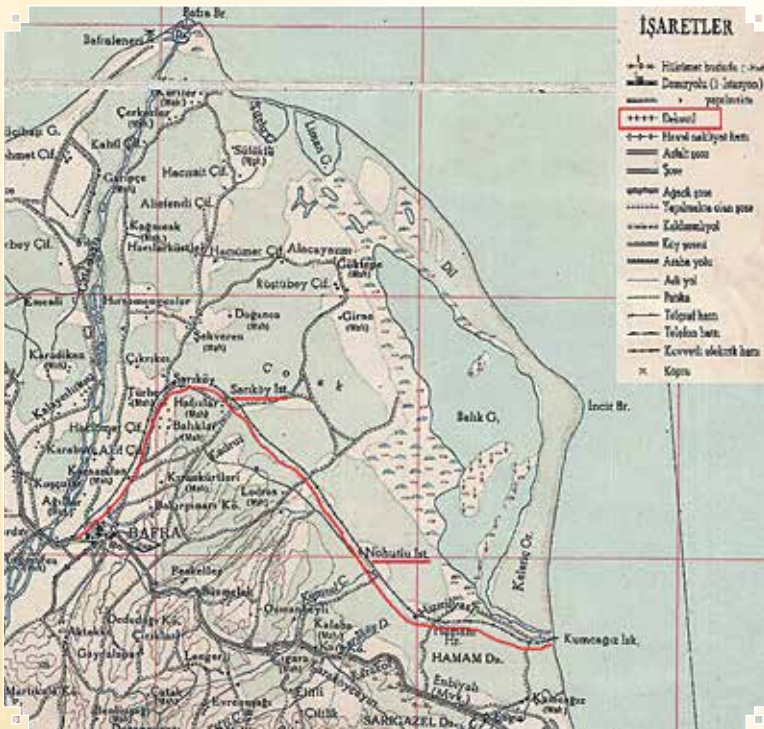

Foto1: Harita Genel Müdürlüğü'nün 1945 tarihli ve 1/200.000 ölçekli Türkiye Haritasının Bafra Paftası üzerinde Bafra – Engiz dekovil hattının görünümü.

¹ Bilindiği gibi normal demiryollarında ray aralığı (bazı ülkeler hariç, çoğunlukla) 143,5 cm'dir. Bunlardan daha dar olup bazen 80, bazen de 60 cm aralıklı olan ve küçük lokomotiflerin kullandığı hatlara (ilk yapımıcısı olan Fransız mühendis Paul Decauville'in isminden hareketle) "dekovil" denilmektedir. Halen mevcut Samsun – Sivas hattı normal geniş aralıklı ray sisteminden oluşurken, (ilk yapıldığında) Samsun – Çarşamba arası ile Bafra – Engiz hatları dar hat (dekovil hattı) olarak inşa edilmişlerdir.

Bu sayıda ele aldığımız Bafra Demiryolu; Bafra ilçe merkezinden başlayarak bugünkü Ondokuzmayıs ilçesinin kuzeyinde, (eski adıyla Engiz Mahallesi'nin) deniz kıyısında bulunan Kumcağız iskelesine kadar uzanır. Yaklaşık 27 km uzunluğundaki bu güzergâhın diğer adı "Bafra - Engiz Dekovil' Hattı"dır (foto 1).

"Bafra - Engiz Dekovil Hattı" Cumhuriyetin ilk yıllarında Samsun'da inşa edilen en önemli özel teşebbüs yatırımlarından biridir. Aşağıda bu hattın kuruluşu, kereste fabrikası ile bağı, işleyişi ve nasıl ortadan kalktığı üzerinde durulmuştur.

Demiryolu hattının kuruluşu

Bafra – Engiz Demiryolu'nun başlangıç hikâyesi 1929 yılında Bafra şehir merkezinin batı kısmında (bugünkü Fatih mahallesinde) Kı-

zılırmak nehri kıyısına bir kereste fabrikasının temelini atılması ile başlar. Fabrikanın sahibi, o günkü şartlarda Türkiye'nin önde gelen müteahhitlerinden "Cumhuriyet İnşaat"ın sahibi Eskişehirli İşadamı Emin Sazak'tır. İnşaat iki yılda tamamlanır ve fabrika üretime geçer.

O yıllarda, (henüz karayolları olmadığı için) mamul maddenin iç ve dış pazarlara ulaştırılması için deniz-yolundan başka alternatif yoktur. Bunun için en yakın ve en uygun iskele Kumcağız'dır. Bafra ile Kumcağız iskelesi arasında bir demiryolu (dekovil) hattı inşası böylece gündeme gelir. Bunun için girişimlerde bulunulur ve Hükümet'ten tahsis talep edilir ve Hükümet de bunu kabul eder (foto 2). Daha önce demiryolu işleri yapan Emin Sazak bu işte tecrübelidir ve kısa sürede dekovil hattını hayata geçirir.

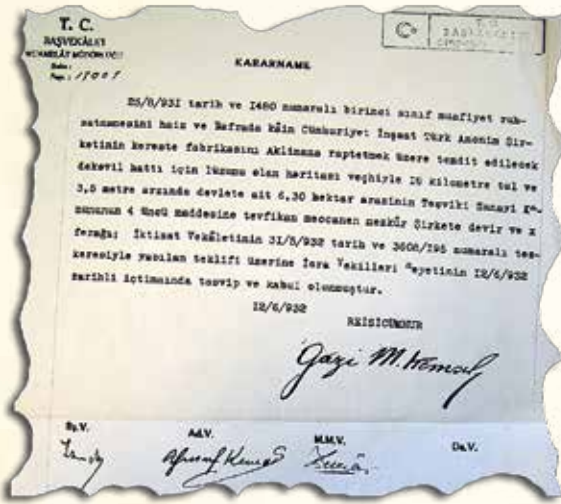

Foto 2. Teşvik-i Sanayi Kanunu gereği, Bafra-Engiz Dekovil Hattı'nın inşa edileceği güzergâhta, 18 km uzunluğunda ve 6,5 m genişliğinde, toplam 6,3 ha arazinin Bakanlar Kurulu kararı olarak, Reis-i Cumhuriyet Gazi Mustafa Kemal imzasıyla "Cumhuriyet İnşaat" adına yapılan tahsis belgesi.

² Bafra Kereste Fabrikası müstakil olarak ayrı bir sayıda ele alınacağından, burada sadece demiryolu ile ilişkisi bağlamında kısaca bahsedilmiştir.

³ Emin Sazak'ın Bafra Kereste Fabrikası ve buna bağlı olarak çalışan dekovil hatları ile ilgili iki anekdot çok önemlidir. Bunlardan biri Vehbi Koç'a ait, diğeri ise kendi anılarında anlattığı olaydır:

- (Kitaben inşadamlarıyla ve siyasetçilerle ilişkiler kısmında bir zamanların ünlü müteahhidi Emin Sazak'a ilişkin bir anısı); "Emin Sazak, İnönü'nün başbakanlık döneminde, Ankara - Kayseri demiryolu yapılırken, birkaç mühendisle ortak olup demiryolu müteahhiliğine başlıyor; büyük paralar kazanıyor. Bunun arkasın-

Dekovil hattı, Bafra Kereste Fabrikası'nda üretilen mamul maddenin deniz yolu bağlantısı kurularak iç ve dış pazarlara ulaştırılması amacıyla inşa edilmiştir. Çünkü Bafra Kereste Fabrikası tek bir üniteden değil, Kunduz Ormanlarından başlayan ve Engiz'de Kumcağız İskelesi'nde sona eren büyük bir sistemden oluşmaktadır (foto 3).

Foto 3. Şirketin, İstanbul'da Selamet Matbaası'nda basılan 1933-1934 Samsun Albümü'ne verdiği reklam spotu.

Bafra Kereste Fabrikası²

Cumhuriyetin ilk özel teşebbüs yatırımları arasında yer alan Bafra Kereste Fabrikası, diğer adıyla "Kunduz Ormanları Türk Limited Şirketi Bafra Kereste Fabrikası" 1929'da inşasına başlanmış ve iki yıl sonra 1931'de faaliyete geçmiştir. Fabrika, 10 Ağustos 1933'e kadar iki yıl süreyle kurucusu ve sahibi olan Emin Sazak tarafından işletilmiştir.

Emin Sazak'ın daha sonra işlerinin kötü gitmesi sonucu borçlarını ödeyemez hale gelmesiyle, Fabrika 11.08.1933'te kurucu ortak ve kredi sağlayıcı kurum olan Türkiye İş Bankası'na geçmiştir³. Bu bankanın sahipliğinde

08.03.1944 yılına kadar faaliyetine devam eden Bafra Kereste Fabrikası, 1937'de çıkartılan ve Türkiye'de ormanlar ve orman ürünleri sanayiinin devlet tekeline alınmasını içeren 3116 no'lu kanun gereği, Türkiye İş Bankası'ndan alınarak devletleştirilmiş, 8 Mart 1944'te Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Vezirköprü Orman İşletmesi'ne bağlanmıştır. Fabrika aynı yıl büyük bir yangın felaketi yaşamış, iki yıl süren bir tamirattan sonra 18 Mayıs 1946'da tekrar üretime geçmiş, bu arada 1 Aralık 1945'te Bafra Orman İşletmesi'ne bağlanmıştır. 1955'te Orman İşletmesi ile Fabrika birbirinden ayrılarak iki ayrı birim olmuştur. Daha sonra adı ORÜS olacak olan KİT bünyesinde fabrika müstakil olarak çalışmaya devam etmiş, özelleştirildiği 1996'ya kadar da ORÜS bünyesinde varlığını sürdürmüştür.

Elde resmî bir kayıt olmamakla birlikte o dönemin tanıklarından elde edilen bilgilere göre dekovil hattının faaliyeti 1946'da durmuştur. Fabrikadaki yangına bağlı olarak üretime ara verilmesi, ardından da 1950'li yılların başlarından itibaren motorlu karayolu taşıtlarının devreye girmesi sonucu demiryollarına ihtiyaç kalmaması da şüphesiz bunda etkili olmuştur.

Fabrikaya hammadde nereden ve nasıl geliyordu?

Hammaddeyi oluşturan tomrukların Vezirköprü - Kunduz ormanlarından Bafra'ya getirilmesi 1930'lardan, (karayollarının devreye girip tomrukların kamyonlarla taşınmaya başladığı) 1950'lere ka-

dan daha büyük bir iş yapma hevesine kapılıyor, Samsun'daki Bafra ormanlarını işletmek üzere kereste fabrikası kuruyor. Çok borçlanıyor, işini iyi planlayamıyor ve biraz da 'her şey en iyi ben bilirim, en akıllı adam benim' iddiasına kapılıyor. İşler kötü gidiince borçlu olduğu İş Bankası sıkıştırıyor; faiz işliyor..." / Özel Arşivinden Belgeler ve Anılarıyla Vehbi Koç, Can Dündar, Doğan Kitap.

...1930 Martında yazdığı günlüklerde kendi sıkıntılarından bahsetmektedir. Enflasyonun artması, inşaat işlerinin durması, Rusların kereste fiyatlarını düşürmesi yüzünden Emin Bey zor duruma düşmüştür. "Allah korusun, ticarî itibar ve haysiyetime zarar gelecek diye dayanılmaz ızdıraplar çekiyorum". Hatıralar; Emin Bey'in Defteri, Yazar: Emin Sazak, Bilgeçiz Yayinevi.

dar Kızılırmak üzerinden (dökme yöntemle) yüzdürülerek yapılmıştır⁴. Yaz aylarında ırmak üzerinden yüzdürülerek Çetinkaya köprüsü civarına kadar getirilen tomruklar burada ırmağı enine kesecek şekilde aralıklı olarak çakma kazık şeklinde inşa edilen tarabalar sayesinde tutuluyor, sonra da kanca- larla ırmaktan Fabrika bahçesine çekilip istifleniyordu. Fabrikanın hammadde olarak kullandığı tomruk- lar bunlardı⁵.

Fabrikada üretim

Başlangıçta uzun yıllar kereste üretimi ün planda iken, daha sonra buna fırınlı parke de ilave edilmiş, böylece ürün çeşitliliği sağlanmış- tır. Dekovil hattının etkin olarak kullanıldığı dönemde üretim ke- reste üzerine idi. Nitekim o günler- den kalan fotoğraflarda dekoviller sadece kereste yüklü olarak görül- mektedir.

Fabrikada üretilen mamul madde nasıl ihraç ediliyordu?

Fabrikada üretilen mamuller de- kovil hattı ile Kumcağız iskelesine naklediliyor, oradan da gemilerle iç ve dış pazarlara gönderiliyordu. (Sistemin nasıl çalıştığı aşağıda hatıralar kısmında verilmiştir).

Bafra Demiryolu Hatıraları

Memduh Aksu (1935 doğ., Bafra)⁶

- Babam İbrahimioğlu Halil Aksu rüştiye mezunu idi. Babamı Emin Sazak işe alıyor. Bakıyor ki babam çok hareketli, çalışkan ve iyi birisi bunu memur olarak alıyor. Memur olduktan sonra da gar müdürü olu- yor. Yani trenin işletmecisi oluyor.

- Babam burada 18 sene istasyon gar müdürlüğü yaptı. Fabrikanın ilk çalışanlarından biriydi. Ben 1934'de doğdum. Ben doğduğumda babam istasyonda çalışıyormuş. Başında- ki müdürlerden birinin adı da Mem- duh'muş. Ben doğunca babam bana onun adını vermiş. Bir oğlum olursa senin adını koyacağım diye ona söz vermiş ve dediğini de yapmış, be- nim adım ordan geliyor. Ben 4 sene orada okudum. Fabrikada kaldım. 1939'da Erzincan depremi oldu, Sonra Alman harbi (İkinci Dünya Savaşı) oldu. Alman harbinde ışık yoktu perdeler çekiliydi. Alman harbi sırasında da fabrika çalışma- ya devam etti. Alman harbinden sonra oraya bir gâvur müdür gel- di. 1945'de fabrika devletleştirildi, bütün memurlar işten çıkarıldı. Ba- bam da çıkarıldı. Ondan sonra fab- rika Devlet işletmesi olarak yine devam etti. O zaman sigorta falan yoktu. Babam hiçbir şey hak ede- medi.

- Burada iki tane tren (lokomotif / dekovil) vardı. Biri gider biri gelirdi. Bunlara her seferinde 8-10-12 va- gon bağlanırdı. Kerestenin ebatına göre her seferinde vagon sayısı de- ğişirdi. Vagondaki keresteleri bağ- lamak için kalın zincirler vardı. Bir vagonu üstten iki yerden bağlıyor- lardı. Bir tane de terezin (motorsuz vagonet) vardı. Çocuklar ona biner oynardı.

- Trenin (Bafra'dan giderken) ilk durduğu yer Sarıköy istasyonu idi. Orada bir su deposu vardı. Oradan su alırdı tren. Köylüler orada tren- dekilere ayran verirdi.

- Tren ilerlediğinde, sonra ikinci is-

tasyon Nohutluk'tu. Orada nohut yetiştirildiği için bu ad verilmişti. Orada (Nohutluk'ta) benim büyük amcam vardı. Yusuf amcam, Yusuf Güngör. O da orada, Nohutluk'ta memurdu. Gelen trenleri sayardı. İki katlı bir kulübe vardı orada. O orada dururdu. Tren kaç vagon ke- reste getirdi onları sayardı. 5 ise 5, 10 ise 10 vagon diye sayar onları kaydederdi. Amcam her ay fabri- kaya gelir tekmil verirdi. Pat patlı telefonu vardı.

- Arada biraz yokuş bir yer vardı. Biz Gazibaba derdik. Bu yokuşta tren biraz zorlanır zorlandığı için de bacadan ateş (ciye) atardı. O çı- kan ciyelerden bazen çevredeki ot- lar ateş alırdı. Köylüler bu ateşleri hemen söndürürdü.

- Kumcağız'a gitmeden Üçpınar'da (Taşköprü köyü yakınında) Celal Ağanın çiftliği vardı. O'nun çiftli- ğinde tren durur. Kazanla ayran gelir, bütün işçilere dağıtılırdı, o sırada orada bulunan vatandaşlar da trendeki çalışanlarla birlikte bu ayrandan içerlerdi. Celal Ağa baba- mın dostuydu. Celal Ağanın oğulla- rı şimdi o köyde yaşıyor hâlâ.

- Sonra tren Kumcağız iskelesine doğru yoluna devam ederdi.

- Kumcağız'da büyük bir saha vardı. Kereste orada istif edilirdi. Emir gelince oradan (istiften) çaparlara, çaparlardan da açıkta bekleyen ge- miye yüklenirdi.

- İskele (Ondokuzmayıs ilçe mer- kezi sahilinde) Tekel fabrikasının orda, bugünkü iskelenin bulunduğu yerdeydi. Tam o köşede. Orada Be- kir Çavuş vardı. Vagonları o teslim

⁴ Vezirköprü - Bafra arasında, ırmak üzerinde tomrukların yüzdürülmesi şeklinde gerçekleştirilen bu nak- liyat Türkiye'de eşine az rastlanır ve oldukça ilginç bir konu olup, başka bir makalede ele alınacağından burada bahsedilmeyecektir.

⁵ Cumhuriyet Gazetesinin elektronik ortama aktarılan arşivinde yer alan bir habere göre; ... "Bafra'da bulunan Kunduz Ormanları Türk Limited Şirketi'nin Vezirköprü, Osmancık ve Boyabat kazalarının ortasında Osmancığa tâbi bulunan 14 bin hektar murabbaında geniş ormanları vardır. Bu ormanlarda mebzul mik-

tarda bulunan kayın, çam ve köknar ağaçlarından kereste yapmağa elverişli olanlar, Kızılırmak'a dökme halinde bırakılarak Bafra'da bulunan fabrikaya kadar sevk edilmektedir. Fabrikada kesilen keresteler ve tahtalar Kumcağız'a kadar uzatılmış olan dekovil hattı ile nakledilmekte ve buradan da vapurlara ve yel- kenlilere yükletilerek istenilen yerlere sevk edilmektedir".

⁶ O günleri bize hatırlatan en önemli ve tek orijinal fotoğrafın sahibi (bkz. Foto 5), kendisine minnettar olduğum, esas bilgi kaynağım.

alırdı. Kereste oradan çapara yüklenir, çapardan da gemiye yüklenirdi. Gemiler kıydan uzakta açıkta demir atmış beklerdi.

- Tren sadece kereste taşımıyordu. Pazar günleri de milleti Bafra'dan Kumcağz'a denize getirirdi. Pazar günleri yolcu taşıyacağı zaman vagon sayısı artardı. 8-10 vagon insan denize giderdi. Tren tamamen dolardı, trene milleti babam dolurdu. Vagonlara çınar dallarından gölgelik yapıldı. Herkes yiyeceğini yanında götürdü. Trende oturma yeri yoktu, vagona oturur, yanlardan ayaklarımızı sarkıttık. Günübirlik gidip gelinirdi. Kumcağz'da sahilde gölgeliklerde piknik yapılır, buradan denize girilirdi. Bir âlemli o günler.

- Babam 1944'te fabrikadan ayrıldı. 1945'te fabrika Devlet'e geçti. Sonra fabrikaya gelen yeni genel müdür orada emeği olduğu için babamı tekrar işe çağırdı. Tren yolunun travers işlerini ona verdi. Babam ormandan ağaç keserek 10.000 tane travers yaptı. Yoldaki çürümüş traversleri de bunlarla değiştirdi. Babam işe iki sene daha devam etti. Tren yolunu sağlama aldı.

- 1944'te fabrika yandı. Fabrika adeta yerle bir oldu, yangından korkumuza hep bahçelere kaçtık. Yangından önce fabrikada o zaman 12 tane katrak vardı. Bunlar 1-2-3 diye numaralanmıştı. Fabrikada 250-300 işçi çalışıyordu. Fabrika yandıktan sonra bu katrakların bir kısmını buradan aldılar. Dört tanesini Ordu - Akkuş'a, iki tanesini de Vezirköprü'ye gönderdiler. Tahminim 4 veya 6 tanesi Bafra'da kaldı. Fabrika 75 işçiyle çalışmaya devam etti.

- Trenleri (lokomotifleri) nereye verdiler bilmiyorum. 1948-1950'de tren seferleri bitti. 1-2 sene sonra da rayları söktüler.

- Trenin gitme - durma gibi hareket emrini veren babamdı. Babama Bafra Kereste Fabrikası İstasyon Müdürü diyorlardı. (Babasının şap-

Foto 4: Bafra dekovili; o günlerden kalan en önemli kanıt işte bu fotoğraf.

Fotoğrafın hikâyesi

- Bu fotoğrafı babam çekti (bkz. Foto 4). Burası fabrikaya girişte makasın olduğu yer. O zaman okula gidiyordum. "Baba bir fotoğraf çektirelim" dedim. 1944-45 yıllarından biri olması lazım. Babam 1945'te fabrika devletleştirilince işten çıkıyor. Bu itibarla fotoğraf 1944 yılına ait olabilir, ya da 1945'de fabrika devletleştirilmeden 1-2 ay öncesine.

- İki makinist vardı. Biri Resul Çavuş diğeri Dönme Ali'ydi. Fotoğrafta görülenler; Makinist Resul Çavuş, yerde öndeki (o zaman fabrikasının gar müdürü olan) babam Halil Aksu, arkasında duran da fabrikasının müdürü. Müdür kimdi? Ağâh bey vardı, Ahmet bey vardı, Nedim bey vardı, Kadir bey vardı. Ben bu müdürleri hatırlıyorum, ama fotoğrafta trenin önünde duran bunlardan hangisiydi bilmiyorum.

kalı fotoğrafını göstererek) şapkanın üstündeki 4 yıldız babamın müdür olduğunun işaretiydi (Foto 5).

Foto 5: Bafra istasyonunda kereste yüklü dekovillere hareket emrini veren Halil Aksu.

Cemil Hacıoğlu (1941 doğ., Taşköprü Köyünden)

- Ben çocukken, (o zaman biraz daha yukarıda Doğankaya köyünde duruyorduk), o zaman tren çalışıyordu.

13-14 yaşına geldiğimde (1953-54) tren yolu sökülüştü. Tahminim 1952-53'te söküldü. Tren Bafra-Sarıkaya-Sarıköy-Üçpınar-Taşköprü'ye gelir, buradan da Yörükler'e devam ederdi.

- Biz çocukken tren yolu boyunca oynardık. Okul tatil olduğu zaman, yani yazın trenin peşine takılırdık. "Çıra ver, çıra ver" diye makiniste bağırırdık. O da bize çıra atardı. Bazen bizim evin yanında durur trendekiler gözleme yer, ayran içerlerdi. İstasyon yoktu. Burada sadece ayran için dururdu. Tren kereste fabrikasına aitti. Bizim buralardan o işte çalışan yoktu. Engiz'de (Kumcuğaz'da) bir iskele vardı. Bu iskele ağaçtandı. Çapar denilen motorlar vardı. Onlar kıyından keresteyi alır, açıkta bekleyen gemiye taşırlardı. Büyüklerimize sorduğumuzda bize bu gemilerin Samsun'dan geldiğini Samsun'a gittiklerini söylerlerdi.

- Çok peşinde koştuk ama trene hiç binemedik. Fakat bizde bir vagonet vardı. Demiryolu üzerinde gelir giderdi. Biz onunla ırmaktan su taşırdık. O vagonetle uzun yıllar oynadık.

- Gazipaşa'da muhacirler vardı. Demiryolunda daha çok onlar çalışırdı. Hakkı Çavuş (Hakkı Buyruk) vardı. Amele işçilerin başında dururdu. Demiryolu hattını kontrol eder, bozulan yerleri tamir ederdi. Rayları düzeltir, çürüyen ağaçları (traversleri) değiştirirdi.

- Demiryolu 1952-53'te söküldü. Niye söküldü diye sorarsan, o zaman artık büyük kamyonlar çıkmıştı. Bafra - Samsun şosesinde kamyonlar gidip gelmeye başlamıştı. Sanırım Samsun Limanı'nın

da yapılmasıyla kereste kamyonlarla taşınmaya başlandı, daha da ucuza taşındı, böylece demiryoluna da gerek kalmadı. Hâlbuki tren çalışırken kamyonlar henüz yoktu. 1950-55'lerde kamyon sayısı epeyce artmıştı.

- Üçpınar'da Bengülüler mahallesinde bir istasyon vardı. Tren orda durur su alırdı. Öyle yolcuların inip bindiği bir istasyon değildi. Yolcu falan yoktu yani. Sadece su almak için dururdu. Orada bir su kuyusu vardı. Oradan su çekilir depolanırdı. Tren o suyu alırdı. Aynı kuyudan bir de Sarıköy'de vardı. Diğer istasyon da oradaydı. Sarıköy - Üçpınar (Bengülülerin olduğu mahalle) ve Yörükler bu üç yerde tren su almak için dururdu.

- Tahta ve odun yaktığı için hareket halindeyken trenden kapkara bir duman çıkardı. O gider biz peşinde koşardık"

Mehmet Erol (1939 doğ. Ondo-kuzmayış'tan)

- Ben 8-9 yaşlarında bir çocuktum (1947-48'ler). Tren Bafra'dan iskeleye kereste getirirdi. Tren geçerken biz şoföre (makiniste) bağırırdık; "Bize çıra ver, bize çıra ver" diye. O, bizim bu isteğimize hazırlıklı olsa gerek, bize çıra atar, biz de önemli bir iş yapmış gibi bu çıraları evimize götürür, sobayı kolay yakmak için kullanırdık.

Yusuf Ergün (1917 Doğ., Yörükler'den)

- O zaman Kumcuğaz'da iki iskele vardı. Bunlardan biri bu Kereste Fabrikası'nındı. Tren hergün biçilmiş keresteyi buraya getirirdi. Burada iskelenin yanında kereste deposu vardı. Keresteler bu depoda biriktirilirdi. Gemiler kereste

almak için ayda bir, iki ayda bir, üç ayda bir gelirdi. Bu depoda ne zaman bir gemi dolusu kereste birikirse gemi öyle gelirdi. Bu keresteyi alır gider, sonra dekovil kereste getirip depolamaya devam ederdi.

- Kereste burada depolarda istif edilirdi. Depodan iskeleye kadar ray vardı. Hattâ bu raylar iskelenin üzerinde devam ederdi. İskelenin üzerinde 3-4 tane ayrı ayrı ray hattı vardı. Keresteler depodan küçük vagonetlere yüklenir, bu raylar üzerinden vagonetlerle iskele üzerine, iskeleye yanaşmış çaparlara en yakın olacak şekilde getirilirdi. Çaparlara yüklenen kereste gemiye doğru gider, geminin vinciyle de çaparlardaki kereste alınarak geminin ambarlarına istif edilirdi.

- Kereste iskelesindeki bu faaliyet 20-25 sene sürdü.

- Tren yolu 20 seneden fazla çalıştı. 1942'de askere gittim, 1946'da geldim. Askere giderken tren yolu çalışıyordu, geldiğinde ise çalışmıyordu. 1942-46 arasında hattın faaliyetine son verildi.

- Askerden geldiğimde demirler de sökülüyordu. Demirleri devlet söktü, yol kenarlarına yığıldı, sonra da fabrikaya geri götürdü. Halamın ve dayımın çocukları bu işte çalıştı.

- Eniştemiz Hakkı Çavuş vardı. Eniştem (Hakkı Erduran) iskelenin oradaki depoda bekçiydi.

Hasan Kuş, Hüseyin Kuş, Hamit Kuş ve Ahmet Baykal bunlar da iskelenin orda istif işinde çalışırlardı.

- Trende 7-8 vagon vardı. Tren zaten ufaktı, marşandiz derlerdi. Biraz yavaş gelirdi. Bafra'dan Engiz'e 1 saatte gelirdi. Yokuşa (eski delta yamaçlarına) vurmazdı. Düzden giderdi.

Hüseyin Kara (1933 doğ.)

- Hattı 10 sene gördüm. 1942'den 1950'ye kadar biz buralarda, tren yolu civarında mal güder, çobanlık yapardık. Herkes kendi malını güderdi. Tren gelirken çocuklar birbirine bağırdı "aaa tren geliyor" diye. Biz de bunun üzerine tren yolunun çevresine üşüşürdük. Trendeki makinist de yoldan kaçalım diye bize su püskürttü.

Ramazan Aydın

- 1982-83'te Yörükler'den Kalaba'ya giden yolun altında ben demiryolu raylarını gördüm, onlar sökülerek üstünden yol geçirildi. Üçpınar'daki eski caminin adı Demiryolu Camii idi. İbrahim Sözen (Yörükler Belediyesi Encümeni)

- Yörüklerden Üçpınar'a giden yol (beldenin ortasından geçen bölünmüş yol) eski demiryolu hattı idi. Şu anki karayolu demiryolu hattının tam üzerinden geçmektedir".

Ve kalan izler

O günlerden hatıra olarak günümüze sokak ve mahalle adları ile bugün karayolu olarak kullanılan bazı güzergâhlar kalmıştır (Foto 7,8,9).⁷

SONUÇ

Bafra – Engiz Dekovil Hattı, tanıkların ifadelerine göre 1946-1950 arasında sona ermiştir. Bu tarihlerden itibaren nakliye karayoluyla yapılmaya başlanmış, raylar da peyderpey sökülerek ortadan kaldırılmıştır. Demiryolu hattının bir kısmının üzerinden karayolu geçirilmiş, bir kısmı ise tekrar tarla olmuştur.

Fabrikaya gelince; Bafra Kereste Fabrikası'nın da dahil olduğu bir Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT) olan Orman Ürünleri Sanayii (ORÜS), Bakanlar Kurulu'nun 20.05.1992 ta-

Foto 6: Google Map'de Bafra ilçe merkezini gösteren harita üzerinde Trenyolu ve İstasyon sokakları

Foto 7. Bafra ilçe merkezinden kuzeydoğuya doğru düz bir hat halinde uzanan bu sokak eski demiryolu hattı olup, "Trenyolu Sokak" adı da buradan gelmektedir

Foto 8. Yörükler beldesinin içinden geçerek Kumcağız'a doğru giden bu cadde eski dekovil hattının üzerine inşa edilmiştir. Ana caddeden ayrılan eski güzergâh (Bafra ilçe merkezindeki gibi) yine burada da "Trenyolu Sokak" olarak adlandırılmıştır.

Foto 9. Üçpınar köyünde zemini çakıl döşeli bu virajsız yol eski dekovil hattının güzergâhı olup, o günleri hatırlatan köy içindeki tek izdir.

rih ve 92/3088 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına alınmış, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun (ÖYK) 19.01.1996 tarih ve 96/4 sayılı kararı gereği bu kapsamda bulunan Bafra Kereste Fabrikası'nın da satılmasına (özelleştirilmesine) karar verilmiş, 28.02.1996 tarihinde de (yine Bafra'lı olan Kurumahmutoğlu ailesine satılarak) fabrika arazisi ile birlikte özelleştirilmiştir.

Bir süre daha çalıştırılan fabrika, 1999'dan itibaren faaliyetine son vermiştir. O günlerde fabrika işletil-

mesi gereken bir müessese olarak değil, Bafra şehrinin en gözde yerlerinden birinde 246.293 m2 arsası ile oldukça (!) dikkat çekmiştir.

Nihayet, 10.08.2010 tarihinde fabrika sahasında bulunan son rayların da sökülmesi ve kamyonlara yüklenerek hurdacıya doğru yola çıkmasıyla bir dönem sona ermiş, bir bakıma Bafra - Engiz Demiryolu'nun (yer ve sokak adları dışında kalan) maddî anlamdaki son izleri de yok olup gitmiştir.

⁷ Bu fotoğraflarda gösterilen son izler bizim tespit ettiklerimizdir. Şüphesiz konu ile ilgili olarak elinde belge, bilgi, hatıra, fotoğraf olan çok kişi vardır. Temennimiz bu bilgilerin de yayınlanarak genç nesillerin bu kültürel mirastan haberdar olmalarının sağlanmasıdır. Bizimle işbirliği yapıldığında biz buna varız. Bilgilerini bizimle paylaşmak isteyenler için adresimiz: cylimaz@omu.edu.tr

Zamanın Ölçülmesinin TARİHİ VE RAMAZAN

Betül ZER

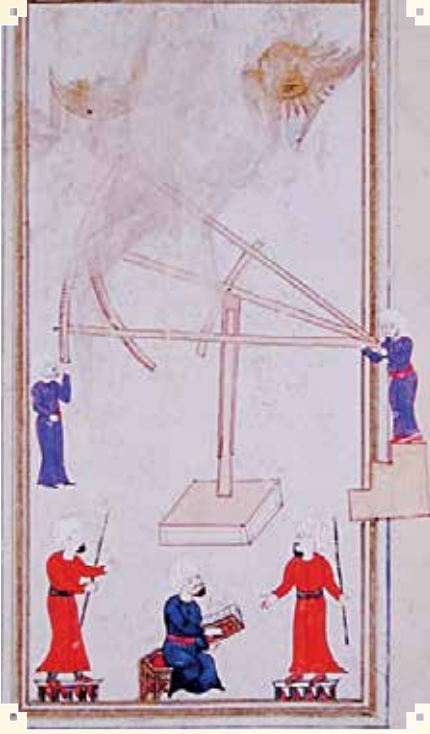
*Ramazan ayının ayrı
bir önemi vardır.
Ramazanın nasıl
başladığının cevabı
aslında çok basittir.
Hilalin görünmesiyle
başlayıp, yeni hilalin
görünmesiyle biter.*

Zamanı anlama ve tespit kavramı insanoğlunun ilk dönemlerinden itibaren her dönemde etkili olmuştur. Elbette ki zamanın belirlenmesi açısından Ramazan ayının ayrı bir önemi vardır. Ramazanın nasıl başladığının cevabı aslında çok basittir. Hilalin görünmesiyle başlayıp, yeni hilalin görünmesiyle biter. Bayram da yine yeni hilalin görünmesiyle başlar. Herhangi bir ayda farz olarak yapılmayan sahur ve iftar saati ayrıca sabah ve yatsı namazının zamanının tespiti tartışmaları bizlere tarihte zamanın ve ramazanın nasıl

belirlendiğini de bilmemiz gerektiğini gösteriyor.

İlk insan toplulukları kendi medeniyetlerini daha çok sıcak, ılıman bölgelerde ve suyun çok olduğu yerlerde kurmuştur. Yıldızlara aya ve güneşe bakarak, hava değişimlerini gece ve gündüzü, mevsimsel olayları gözlemleyerek zamanı anlamaya ve hesaplamaya çalışmışlardır. Bu sayede ilk dönemler topraklarını daha verimli bir şekilde kullanıp ekim ve hasat zamanını, göç zamanını ölçebilmek yeterli olmuştur. Daha sonraları bu

gözlemlerini çeşitli araçların icadıyla daha da geliştirerek zamanı bölümlenmeye sürdürmüşlerdir. Zamanı ölçmek Sümerler, Mısırlılar, Babiller, Yunanlılar, Romalılar, Mayalar, Çinliler, İranlılar, Araplar, Osmanlılar ve Avrupalılarla devam etmiştir. Saatin ve zamanı ölçen astronomik aletlerin gelişimi sırasıyla: Gonomon, Güneş saati, su saati, kum saatleri, ateş saati, mum saati, usturlap, rub'u tahtası, mekanik saatler, kuvars saatler, atom saatleri ve diğer astronomi aletleri olarak sıralanabilir.

Konumuzla ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de zikredilmiş olan ramazanın ve bu ayda zamanın nasıl ölçüldüğünü ele alırsak; tarih boyunca insanlar zamanı ölçmek için kullandıkları birimler güneş, ay ve yıldızlar sistemidir. İnsanlar Zamanı güneşe ve aya göre bazen de yıldızlara göre tayin ve tespit etmiştir. Hz. Muhammed öncesi; diğer toplumlarda olduğu gibi Araplarda çok sistematik olmasa da yıldızlar, ay ve güneşe bakarak kendi ekonomik, sosyal ve dini törenlerini icra etmekteydiler. Önceki milletlerde

olduğu gibi Araplar da kendilerine göre bir takvim kullanıp ayları farklı isimlerle adlandırmaktaydı. İnsanlar kervanlar ile yola çıkarken elbette ki yıldız ay, güneş ve bildikleri takvimlerden yararlanıyordu.

Hız. Peygamber gelmeden önceki topluluklarda Kâbe'yi tavaf edip hac yapıyor ve panayırlar düzenliyorlardı. Bütün bunlar için bile zamanın gözlenmesi ve bilinmesi gerektirmekteydi. İslâm dini de hem güneşi ve hem ayı hem de diğer yıldızları dini meselelerin halledilmesi için zaman ölçeği olarak kullanmıştır.

Özel olarak Ramazan'a dönersek; gözlem sonuçlarına göre de kamerî ayın başlangıç ve bitimi yani "Rüy'et-i Hilal Meselesi" Peygamber Efendimizden bu yana hep yapıla gelmiştir. Kamerî ay başlangıçlarının tespitinin hilâli görerek belirlenmesi, hava kapalı olup hilâlin görülmediği durumlarda ise ayın sayısı otuz güne tamamlanması ve bayram gününü tespiti geleneği hala sürmektedir. Oruca baktığımız zaman, bu ibadette hem aya hem de güneşe göre hesaplanan iki tür zaman ölçeğinin kullanıldığını görüyoruz. Orucun hangi ayda tutulacağı Ay hesabına göre tespit edilir. Çünkü Arapçada Ramazan ayı, ay hesabına göre belli bir aydır. Şaban ayından sonra gelen aydır. Ama 24 saatlik gün içinde nereden nereye kadar oruç tutulacağı güneş hesabına göre tayin edilir. Bu da güneşin doğuşundan batışına kadar geçen zaman içinde olur. Kur'an'da ki gün, ay, güneş kelimelerine bir bakarsak ilginç bir tespitle karşılaşırız.

"Kur'an'da, "yevm" kelimesinin formlarından "bir gün" anlamındaki

Gözlem sonuçlarına göre de kamerî ayın başlangıç ve bitimi yani "Rüy'et-i Hilal Meselesi" Peygamber Efendimizden bu yana hep yapıla gelmiştir. Kamerî ay başlangıçlarının tespitinin hilâli görerek belirlenmesi, hava kapalı olup hilâlin görülmediği durumlarda ise ayın sayısı otuz güne tamamlanması ve bayram gününü tespiti geleneği hala sürmektedir. Oruca baktığımız zaman, bu ibadette hem aya hem de güneşe göre hesaplanan iki tür zaman ölçeğinin kullanıldığını görüyoruz.

"yevm/yevmen" formları; toplam 365 kez geçmektedir. Dünyamız Güneş'in etrafındaki bir tam dönüşünde kendi etrafında 365 kez dönmüş olur; yani Dünyamızda 365 kez "bir gün"-gece ve gündüz oluşur. Dünyamız Güneş'e konumu itibarıyla 365 ayrı gün yaşar. Diğer yandan "yevm" kelimesinin "günler" anlamındaki çoğul ifade eden türevleri ise Kur'an'da 30 kez geçer. Müslümanların, oruç ve hac gibi ibadetlerini kendisine göre gerçekleştirdikleri Ay takviminde, bir ay 29 veya 30 gün çeker. Ay'ın Dünya etrafındaki dönüşünü 29,53 günde tamamlamasıyla Ay takviminin ayları oluşur. Matematiksel bir işlem olan tam sayıya yuvarlamayı buraya uyguladığımızda 30 sayısı karşımıza çıkar.

Kur'an'da "Ay (Kamer)" kelimesi, bütün türevleriyle beraber 27 kez geçer. "Ay"ın sideral yörünge periyodu 27 gündür; yani yıldızlar esas alınarak hesaplanan "Ay"ın Dünya etrafındaki yörüngesi 27 gündür. Dünya'nın Güneş etrafında dönerken aldığı yolla açılan farkı, "Ay" iki-üç gün arası bir sürede kapattığı için "Ay" takviminde aylar 29-30 gün olur.

Kuran'da Güneş ve Ay'ın belli bir hesaba göre hareket ettiği (Rah-

man 55/5), bunların, diğer fonksiyonlarının yanında aynı zamanda birer hesap ölçüsü de kılındığı (En'am6/96), yılların sayısını ve hesabını bilmemiz için Ay'a menziller tayin edildiği (Yunus 10/5), gökler ve yer yaratıldığı zaman on iki ay gelecek şekilde bir nizam konduğu (Tevbe 9/36), Ay'ın, yeryüzünden hilal şeklinde başlayıp kademe kademe farklı şekillerde görünmesinin insanlar ve hac için vakit ölçüleri olduğu (Bakara 2/189) ifade edilmektedir. Bu sebeplerden dolayı Ay Güneş ve yıldızların gökyüzünde ki hareketlerini çok hassas bir şekilde gözlemleyip Allah'ın bize anlattığı astronomik oluşumları anlamamız gerekmektedir. Peygamberimizin döneminde ayların girişi, yeni ayın yani hilâlin görülmesiyle tespit edilmekteydi. Bundan dolayı Peygamberimiz, Ramazan ayı girmeden önce, Ramazan hilâlinin görülmesi üzerinde önemle durur; hilâl tespiti yapıldıktan sonra oruca başlanmasını; hava'nın bulutlu olması durumunda ise, ayı otuza tamamlamasını isterlerdi

Hız Ömer döneminde tayin ettiği valileri yerlerine uğurlarken kibleyi tayin etmek, namaz vakitlerinin tespiti, ramazan ve orucun başlangıcının belirlenmesi konularında bilgi sahibi olmaları konusunda uyardığını biliyoruz. Halifeler sonrası Emevi, Abbasi ve Selçuklular dönemlerinde toplumun genişlemesine orantılı olarak astronomiye olan ilgi ve zamanı ölçmek önceki dönemlere göre artarak çoğalmıştır. Halife Memun 813-833 Bağdat'ta ilk İslam rasathanesini kurmuştur. Selçuklularda Melikşah 1072-1092 İsfahan'da hassas ölçümler yapabilecek rasathane

kurmuştur. İlhanlı hükümdarı Hula-gu Han 1217-1265 Maraga'da rasathanelerden faydalanan bir başka hükümdardır. Uluğbey rasathanesi 1394-1449 Semerkant'ta kurulmuş olup İslam dünyası içinde önemli bir yer tutar.

Osmanlı'da ilk müneccimbaşı 2. Murad ve Fatih döneminde takvimler yapılmıştır. Daha sonra Uluğbey'in 1449'da ölümüyle birlikte Ali Kuşçu arkadaşları ile birlikte Fatih'in davetiyle İstanbul'a gelip astronomi dersleri vermiştir. 2. Beyazıt ile birlikte saraya müneccimbaşı tayin edilmiştir. Bütün bu muvakkitler ve müneccimbashılar ve astronomlar zamanın belirlenmesinde İslam alemine önemli katkılar sunmuşlardır.

Mustafa el Muvakkitin 1571'de ölümüyle yerine geçen Takuyuddin er Rasıd 1579 yılında Osmanlı'da 15 kişilik ekibiyle birlikte İstanbul Rasathanesi'ni kurmuş, ancak 1580'de yıkılışına tanık olmuştur. Osmanlı'da her caminin yanı başına muvakkithaneler kurulmuş olup buralarda zamanı ölçen muvakkitler ve müneccimbashılar yetişmiştir. Osmanlı'nın son zamanlarına kadar bu müesseseler devam etmiş olup son müneccimbaşı Hüseyin Hilmi efendinin 1924'te ölümünden sonra yerine kimse tayin edilmemiştir. Müneccimbashılık müessesesinin yerine baş muvakkitlik adı altında bir yapı tesis edilmiş ve bunun başına da son muvakkit Ahmet Ziya Akbulut getirilmiştir.

Osmanlı'da ramazan başlangıcının ölçülmesi için günler öncesinden hazırlıklar yapılır ve Edirne Bursa ve Bolu gibi yüksek yerlere de ulaklar gönderilirdi. Hilalin görünmesinin tespiti amacıyla İstanbul

camilerinin minarelerinden hilal gözetlenirdi. Müneccimbaşılar Ramazan başlamadan takvim hazırlıkları yapıp ve hilalin gözetlenmesini beklerdi. Çıkan sonuca göre şahitler dinlenir ve mahkemede neticeye varılırdı. İstanbul kadısının onayıyla durum padişaha bildirilir son onay ile beraber şahitler de gözlemlerine karşılık ödüllendirilirdi. Daha sonrada camiler ışıklandırılır mahyalar yakılır ve durum halka açıklanırdı.

Ramazan'ın 29. günü hilal görülmezse Ramazan 30 gün kabul edilir, bayram ertesi gün başlardı. Ramazan'ın tespiti görevli olan bu muvakkit ve müneccimbaşıların nasıl yetiştigi ve görevlerine bir bakalım. Osmanlı zamanında muvakkitler;

1-İlmi mikat bilmek (Güneş, ay ve yıldızlar vasıtasıyla zaman ve mekânın belirlenmesi ilmidir).

2- Namaz kılınan vakitlerin, ay ve güneşe göre çok hassas bir biçimde ölçülmesi ve kible yönünün tayininin tespiti ve bu aletlerin kullanılması iyi bilmek.

3-Müezzinlere namaz vakitlerini haber vermek.

4-Medrese eğitimi alarak imâmet, hitabet, müezzinlik gibi "cihât-ı ilmiyye" sınıfında yükselmek

5- Zîç hazırlamak (yıldızların yerini ve büyüklüğünü gösteren astronomi cetvelleri)

6-İmsakiye hazırlamak.

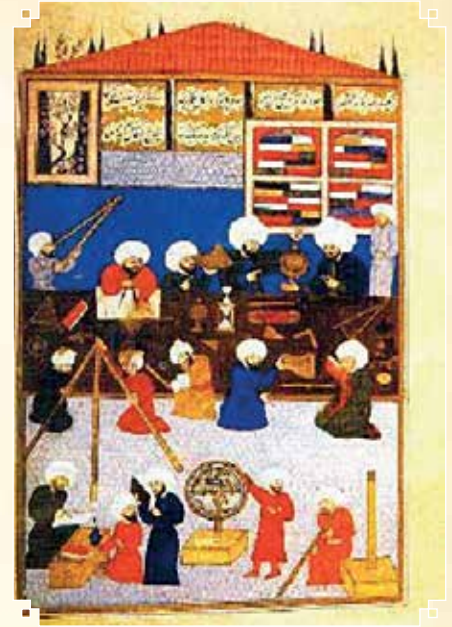
7-Oruç zamanını ve hacca gitme zamanının tespit etmek

8- İsteyenlere astronomi, astroloji ve takvim hazırlama dersleri vermek.

Öğrenmek isteyenlere ayrıca muvakkithanede bulunan aletleri kullanım ve bakımlarını nasıl yapıldığının dersleri de vermektir. Muvakkitlerden bazıları buralardaki başarılarından dolayı müneccimbaşılığa kadar yükselmişlerdir. Birde müneccimbaşıların görevlerine değinirsek; Osmanlı sarayında bîrun erkânından olan müneccimbaşılar, aslen ilmiye sınıfına mensup, medrese mezunu, astronomi (ilm-i felek), astroloji (ilm-i nucum) ve takvim yapmasını bilen kişiler arasından seçilmekteydi.

Her sene yeni yıl anlamına gelen Nevruz da yani mart ayında önemli işlerin halledilmesinde zâyîçelerin hazırlanması, ibadet vakitlerinin tespiti, ay ve güneş tutulmaları, yıldızların izlenmesi, rüya tabirine ait yorumlar, vergilerin zamanında toplanması ve ziraata ait işlerin vaktinde yürütülmesi için benzeri konular ihtiva eden astronomi, astroloji ve tarihi olayların bulunduğu takvimlerin hazırlanması. Ayrıca Şaban ayının son on günü içerisinde, önce padişah ve sadrazama, daha sonra da devlet erkânına sunulmak üzere Ramazan imsakiyesi hazırlarlardı.

Muvakkitlerin, müneccimlerin ve astronomi ilmi ile uğraşanların tarihi süreçte muvakkithane ve rasathanede kullandıkları aletlere kısaca bir göz atalım. Güneş saatleri, kum saati, su saati, ateş saati, mum saati, namaz vakitlerini belirlemek için pergel, rubu' tahtası (kadranslar), kıblenüma, sekstant, oktant, tusi çubuğu, hint dairesi(ed-dâire el-hindiyye), meridyen, üçgenli alet, kapsamlı alet(el-âle eş-şâmîle), torquetum, ekvatoryum, daire-i muaddel, küreler, usturlap,

mekanik saat ayrıca astronomi ile ilgili gözlemlerin yapıldığı ve her dönemde geliştirilen aletler. Bütün bu aletler rasathane ve muvakkithanelerde bulunmaktaydı. Tarihi süreç içerisinde zamanı göstermesi açısından saat kulelerinin de ayrı bir önemi olduğunu hatırlatalım.

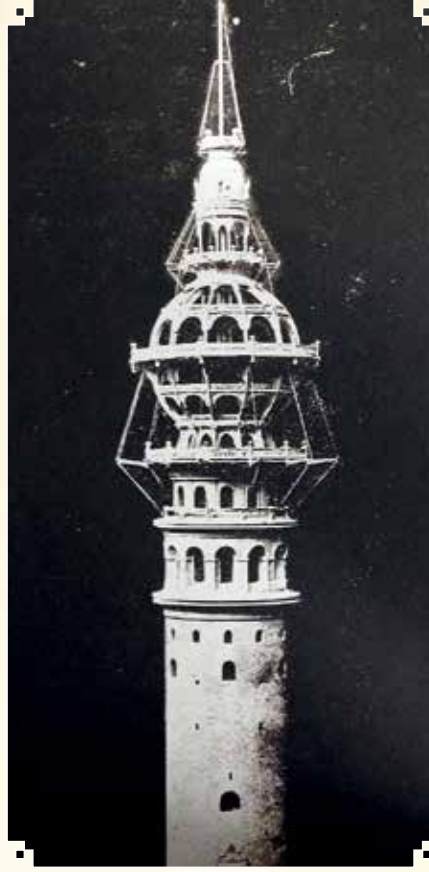
Günümüze kadar olan zaman içinde gözetleme yöntemi esas alınarak, yukarıda saydığımız dönemlerde birçok alim farklı çeşitlerde eserler vermiş, zamanın belirlenmesi konusunda günün şartlarına ve teknolojisine göre bir çok alet geliştirilmiştir. Bu gelişim sonucu, gökyüzünde Ay'ın Güneş'e göre olan konumu astromik aletlerle saniye saniye hesaplanır hale gelmiştir. Hesaplanan bu değerler hilalin gözlemleri ile de teyit edilmiştir. Günümüzde bu iki unsur birleştirilerek bir kamerî ayın başlangıcına ve farklı zamanlardaki ibadetlerin yapılabilmesine imkân verilmektedir.

Ay, Dünya etrafında belirli bir yörünge üzerinde dolanmakta ve bunu 29,5 günde tamamlamaktadır. Ay, yörünge üzerinde her dolanmasında bir kez Güneş ile Dünya'nın arasına girerek aynı hızda bulunmaktadır. Güneş, Ay ve Dünya üçlüsünün aynı doğrultuya

geldiği bu âna içtima veya kavuşum denir ki bu, astronomik ayın başlangıcıdır. Oysa dinimizde kamerî ayların başlangıcını içtima evresi değil, Peygamberimizin "Hilâli görünce oruca başlayın; onu tekrar görünce bayram yapın. Hava kapalı olur (da hilâl görülmez) ise içinde bulunduğunuz ayı otuza tamamlayın." hadisi gereğince, hilalin bizzat görülebilme evresi belirlemektedir. İçtima anında Ayın karanlık yüzü Dünya'ya dönük olduğu için dünyanın hiçbir yerinden hilâl kesinlikle görülememektedir. İçtima yani Yeni Ay evresi dinî değil sadece astronomik ayın başlangıcını göstermektedir.

Ay'ın hilâl olarak görülebilmesi için; Ay'ın içtima pozisyonundan en az 8° ayrılması, Güneş battığı anda en az 5° ufkun üstünde olması gerekmektedir. Bu kriterlerden bir tanesi gerçekleşmez ise ilk günün hilalini görebilmek imkânsız olur. Bu kriterler, konuyla ilgili en kapsamlı toplantı olan, İstanbul Ru'yet-i Hilâl Konferansında kabul edilen kriterlerdir. 1978 yılında İstanbul'da yapılan bu konferansa on yedi İslâm ülkesinden kırktan fazla din ve astronomi bilgini katılmıştır. Kamerî ayın başlaması için hilâlin Dünya'nın herhangi bir yerinden görülmesi yeterlidir.

Ay'ın günlük hareketleri izlenirken, Ay'ın içtima pozisyonuna ne zaman ve yeryüzünün neresinden gireceği, içtimadan sonra ne zaman ve yeryüzünün neresinde insan gözü ile görülebileceği hassas bir şekilde hesaplanmaktadır. Bu hesaplar doğrultusunda Ay'ın ilk kez hilâl olarak görüleceği yerlerin koordinatları belirlenmekte, haritaları hazırlanmakta ve haritada ilk defa

görülebileceği yerlerin sınırları çizilmektedir. Hazırlanan hesap ve haritalar Türkiye de Din İşleri Yüksek Kurulu'nun onayı alındıktan sonra kanun gereği Kandilli Rasathanesi'nin görüşü alınıp İslâm Konferansı Örgütü (İKÖ) kanalıyla bütün İslâm ülkelerine ulaştırılmaktadır. Her ne kadar astronomide büyük gelişmeler olsa da hilalin görünmesini gözlemlemek kadar İslami kaynaklardan ayetleri ve hadisleri bizim nasıl yorumladığımız da önemlidir.

Bu tartışmalar Hz Peygamber döneminden başlamış olup, kurulan diğer İslam devletlerinde ve Osmanlı'da da devam etmiş olup günümüzde de devam etmektedir. Herhalde kıyamete kadar da sürecektir. Sonuç olarak ramazan ve orucun ne zaman başlayıp bittiği elbette ki çok önemlidir. Ama bunun yanında oruç tutmaktan ne anladığımız ramazanı nasıl geçir-memiz gerektiğidir. Koskoca evrende -ki; "evren" dediğimiz yerde, saatin 1/360 olan saniyedeki hızı

300.000 km. olan ışık hızıyla milyonlarca ışık yılı gidilebilse sonu, sınırı bilinmeyen, bulunmayan, tavansız, tabansız boşluk içinde, güneş sistemimiz gibi, görebildiğimiz ve göremediğimiz yüzbinlerce, milyonlarca yıldız kümeleri vardır. Ay'a ulaşmak için bile ışık hızında iki buçuk saniyelik bir yolculuğa ihtiyacınız var. Işık hızıyla Güneş yapacağınız yolculuk yaklaşık 8 dakika sürer. Gece gökyüzüne baktığımızda gördüğümüz yıldızlara ev sahipliği yapan Samanyolu galaksimizin bir ucundan diğerine olan uzaklığı 100.000 ışık yılıdır. Galaksimizden öteye geçerseniz, en yakın Adromeda Galaksisi'ne 2 milyon ışık yılı gideriz.

İşte böyle bir evrende, dünyanın toplu iğne ucu kadar bile bir yer kaplamadığı halde ramazan ayında sadece dakikaların mı hesabını yapmamız gerektiğini çok iyi düşünmek lazımdır. Keşke dakikaları hesap ettiğimiz ve tartıştığımız bir ortamda; aklıktan dolayı devamlı oruçlu olan bir deri bir kemik kalmış insanları anlayabilsek, vatanlarında sadece Müslüman olduğu için tecavüze uğrayan, sürgün edilen, asılan, öldürülen her türlü bas-kıya maruz kalan insanların dertlerine derman olabilesek, yetim kalan çocuklara kol kanat gerebilsek, denizin ortasında zulümden kaçanlara sahip çıkabilsek işte o zaman oruç için dakikaları hesap etmenin gerçek manada bir kıymeti olurdu. Yoksa evlerimizde her türlü nime-tin olduğu bir ortamda her şeye kulağımızı, gözümüzü ve gönlümüzü kapatırsak ramazanın ve orucun manasını anlayamamış bir toplum olarak ezan saatini beklemekle dakikaların ve zamana verilen önemin kıymetini anlayamayız.

Bitki Üretimi - Uygulama - Satış

“
Biz
bildiğimiz
işi yapıyoruz”

Emine KARAÇUHA YILMAZ
Peyzaj Yüksek Mimarı
0532 464 47 86

Hizmetler

- Çevre Düzenleme ve Peyzaj Projeleri
- Bahçe Bakımı
- Otomatik Sulama Sistemleri
- Peyzaj Aydınlatma Sistemleri
- Sert Zemin Uygulamaları ve Malzeme Satış
- Bitkisel Uygulama ve Satış
- Rulo Çim Uygulamaları

Şehirlerin Müneccimbaşları **BU ŞEHİR MUTSUZ**

Hülya BULUT

II. Abdülhamid'in, bir ferman yayınlayarak her şehre bir saat kulesi yapılmasını istemesidir.

Sezai Karakoç, "Diriliş Neslinin Amentüsünde": "Cephede yurdu korumakla, yurdun içinde kendi medeniyetimizi gözler önünde tahrip edenlerle savaşmak birbirinden farksızdır" der. Özlemlerimiz var, özledikçe bizi hüznülendiren geçmişimizin tozlu sayfalarına bir bir terk ettiğimiz tarihi miraslarımız.Kaybolmasınlar istiyoruz.O ilk günkü canlılıklarıyla bize yarenlik etsinler. Ya da Yahya Kemal'in dizeleriyle değerlendiresek: "Kökü mazide olan atı" ye özlemimiz!

Batı modernitesi,Tanzimat dönemi ve sonrasında II.Meşrutiyetin ilanıyla tüm ülkeye yayılmaya

başlamıştır. Sosyal, siyasal, kültürel değişimler daha da derinleşmiş, batılılaşma hareketinin hedefine ulaşması için oluşturulan görsel oluşumlarla toplumu dönüştürme süreci hız kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu dönüştürme sürecinin en önemli olaylarından birisi de II. Abdülhamid'in, bir ferman yayınlayarak her şehre bir saat kulesi yapılmasını istemesidir.

Bu fermanın gerçek nedeni ne olabilir?

Saatler öncelikle değişimin ve sürekliliğin simgesidir. Bu bağlamda batılılaşma sürecinin en önemli metaryelleri konumun-

dadır. Saatlerin ana işlevi her ne kadar zamanı göstermek olsa da bu fermanadaki asıl amaç, çok daha fazla işlev sahibidir. Yeni bir medeniyet, yeni bir toplum yeni bir insan oluşturma projelerinin görünen yüzleridir onlar.

Fani Efendinin dizeleri asıl amacı nasılda edebi yolla en kestirmesinden göstermektedir bize.

Bir muazzam eserdir ki,

Misli yok,naziri yok,

Zahiren saat çalar,manen devlet seslenir.

Şehirlerin Müneccimbaşları; Saat Kuleleri! Devlet ve padişah gücünün simgeleri olarak her şehrin orta yerine dikilmişlerdir. Tarihe şahitlik etsinler diye.

Onlar ki geçmiş zaman hayaletleri gibi beklerler tüm şehri. Bu bekleyiş kimi zaman asırları aşarda çıkmaz sesleri. Beklerler yapayalnız. Gecenin karanlığında, uyuyan şehri beklerler, sabahın aydınlığında, karanlık işler peşinde olanları usulca izlerler. Dimdik ayakta beklerler. Göremediğimiz gözleri çok uzaklara bakar, her şey eskide kaldı der gibi suskunca beklerler!

Dolu dolu, duygu gökgürültüsü yayılıyor meydanın orta yerine.

Görülen ıslak kentin kalp atışları zayıflamış, saatin zembereği şaşmış bu yoran bekleyiştten...

Tarihlerden bir tarih, vakitlerden saat_i muhtar. Islak kentin ıslak kaldırımlarında yürüyorum.

Bu şehir her daim ağlıyor! diyorum. Bunun bir sebebi olmalı...

Yağmur... Kimi zaman kötü ruhların çürümüş irinlerini damla damla akıtıyor, kimi zaman göklerden gelen şiddetli bir uyarı gibi öfkeli iniyor kırkikindi yağmurları yer yüzüne. Ben öfkeli anına denk geliyorum!

Çifte Hamam Caddesinden, Çarıkçılar Sokağına sapıyorum. Yağmur o kadar şiddetini arttırıyor ki içimden bir şehir neden bu kadar ağlar düşüncesi geçiyor yeniden. Kirlenen bir şeyler mi var temizlemeye çalıştığı?

Islak kentin ıslak kaldırımlarında ilerlerken boşlukta fısıldayan anlamsız seslerle irkiliyorum, bakıyorum, kimsecikler yok. Yolun kenarında otomobillerin ayakları altında ezilmiş, kurumuş bir çınar ağacı yaprağı ilişiyor gözüme. Şehrin göz yaşları onuda ıslatmış.İçim burkuluyor, yerden kaldırıp alıyorum çınar yaprağını. Çınarın yüzündeki su damlaları avuçlarıma dökülüyor. Yalancı

*Çifte Hamam
Caddesinden,
Çarıkçılar Sokağına
sapıyorum.
Yağmur o kadar
şiddetini arttırıyor
ki içimden bir şehir
neden bu kadar
ağlar düşüncesi
geçiyor yeniden.
Kirlenen bir şeyler
mi var temizlemeye
çalıştığı?*

İlkbaharların işi bu, arka bahçelerimizi talan ediyor yine.... Öfkem yağmurun öfkesine karışıyor gözpınarlarımda.

Sokak aralarından küçük adımlarla sanki zamanın içinden geçiyorum. Işıkların arasından karanlığa, karanlıktan aydınlığa. Göz kapaklarım yarı kapalı, cılız bir gölge gibiyim. Gölgem taş duvarların taş bağrımlarında. Esvapsız gölgelerin arasından ilerliyorum, geçmişin ayak izlerini sürerek. Önümde sesler git gide çoğalıyor. Zamanlar gerisinden, caddelerde keyifsiz bakışların tambur seslerini görüyorum. Tambur sesleri, keman sesine karışmış. Panayır yerinde karnaval var görülen. Ardımdaya bıraktığım sesler git gide kesiliyor. Bir zaman sonra hiç duyulmayacak, bu düşünce içimi ürpertiyor. Balkabağına dönüşen atlı arabanın son tekerlek tıkırtıları kulaklarımda. Gürültüler, kahkahalar önüm sıra patlıyor. Çevremde tahammülsüz güzellikler. Dönüp bakmıyorum. Bir adım kala onları da gölgeliyorum. Yolum bir çınar ağacının gölgesinde bitiyor.

Yaslıyorum sırtımı. Elimde Çınar yaprağı, parmak uçlarımla zamana dokunuyorum sanki... Yokla var arasında bir yerde geziniyor gibiyim. Victor Hugo'nun Sefilleri geliyor aklıma. Sefillerin şehri Paris. Bir roman yazsam diyorum, oranın şehri Samsun olsa....

İki adımda beni sıırıslamak eden yağmur da duruyor. Derdin beni ıslatmak mıydı? diye sormadan duramıyorum hafif sitemkar. Yine parçalı bulutlu bakıyor yüzüme iyice siyahlaşmış gözleriyle bulutlar, çok konuşma zaten doluyum, boşaltıveririm üstüne der gibi!

Sahi bir şehir niye bu kadar göz yaşı döker? Bir derdi var bu şehrin. Yoksa göz yaşı öyle durduk yere zamanlı/zamansız boş yere akıtılmaz. Bir derdi var kesin. Karadeniz'in o hiç kesilmeyen hırçın dalga sesleri cevap verir gibi haykırıyor: Bu şehir mutsuz!

Şehrin göz yaşları damla damla akmaya başlıyor yeniden, cevabı doğrularcasına. İşte tam da bu anda göz göze geliveriyoruz

onunla. Büyük bir hengamenin ortasında sessizce bekliyor sanki. Yüzüne daha bir dikkatli bakıyorum. O da besbelli aynı fikriyatta.

Bu şehir mutsuz!

Taş bağı sapa sağlam görünse de yüzünde derin çizgiler belirmiş. Başını çepeçevre saran metali görünmeyen paslarla kaplamış ya da ben öyle hissediyorum. Şehrin kalbi yorulmuş görülen. Gördükleri, duydukları fena hırpalamış onu. Alıp başını gitmek ister gibi. Biçare ayakları dibindeki iki karış yumuşak toprak bile çok görülmüş. Beton zemine mihlanmış ayakları. Boşluğa bakar gibi gözleri. Uzak çok uzak bir zamanın boşluğunda unutmuş kendini. Mecalsiz fısıldıyor: "Ben mutsuzum." Şehrin kalbi tekliyor hissediyorum. Bir kalp durduğunda o an yaşamda durur! bu gerçek beni daha da korkutuyor.

Gözlerinin önünde yükselen soğuk duvarlara dalmış nemli gözleri. Karşısında dik yamaçlar, zeytinlikler, kırmızı kiremitli çumbalı evler yok artık. Akranı, hamamlar, camiiler, şehrin arastasıyla aralarına girenlere tahammülü yok anlaşılan. Gözünün gördüğü, perdesiz camlarda ne idüğü belirsiz silüetler, önünden akıp geçen kimliksiz insan seli.

Geçmişin hükmü bir bir kayboluyor şehrinizin sokaklarında, dönüp bizim yüzümüze bakın bir biz kaldık ayakta münecimbaşları der gibi bakıyor. Yıllanmış göz kapakları baygın baygın seyreliyor moloz yığınının dönen meydanı. Görmek istemiyor besbelli bu şehrin çiçek bozuğuna dönen

çehresini, duymak istemiyor senfonisini! Gözüarka bahçelerde, kulağı oradan gelecek bir musiki ezgisine hasret. Hissettiklerim, düşündürüyor beni. Geç kalınmışlığın o derin hüznünü yaşıyorum. Biliyorum geç kalmaktan daha kötüsü yok, hataları tamir etmede. Gücsüz bıraktıklarımızın, hor gördüklerimizin gönlünü alma derdindeyim. Güne aldananların sanrısı içimi burkuyor.

Geçmişle devam ve bütünlüğümüzü kaybettik. Geçmiş ile nerede nasıl bağlarımızı tekrar birleştireceğiz?

Arada bağ kuracağımız köprüler kültürel miraslarımız elbette!

Saat Kulesinin tik taklarını duymadığımız sürece, benlik bunalımlı bir toplum olarak devam edeceğiz. İlk dikiliş amaçları farklı olsa da bu gün onların yüzünde okumamız gereken asıl sır, bizim olmayan değerleri, söylemleri ve bizim olmayan yaşam biçimlerinin sorgulanması olmalı. Nereden geldiğimizi her daim hatırlatacak tarihimizin canlı tanıkları

onlar. Bu günün derme çatma sözum ona medeniyet şahaserlerine, gelişmişlik göstergesi devasa avm'lerine inat, bizim olan özkütlerimiz onların taş bağırlarında saklı.

İnsanlar akıp geçiyor önünden, benim gözüm onun bedeninde, yitik zamanın izleri var üzerinde. Yeniyle arasında doku uyumsuzluğu var, yüzünde bir bir kaybolanlara duyulan derin hüznü seziliyor. Her şehir bir kitabe, okumayı bilene. Her tarihi miras bir cümle.

Saat Kuleleri, zamanı göstermek olan gerçek amacı dışında, o çağın insanını geçmiş ve bu gün arasında gizemli yolculuğa çıkarır. Bir tik ile tak arasında ne hayaller kurulur, kaç kurulu hayal yerle bir olur. Küçük kıyametler kopar büyük kıyamete bir vuruş daha yaklaşılr. Zamana dokunamıyoruz. Bir tik öncesi yok oluş bir tik sonrası koca bir sır. Yokla var arasında bir girdapta dönüyoruz. Onlar, şehrin orta yerinde, geçmişten gelen bir sesle sonsuzluğa kapı açan sırların mekanı. Zamanın görülen yüzü gibi gözükseler

de var oluşla yok oluş arasında ki gelgitlerin sır tünelleri. Bunu söylerken Salvador Dalı'nın çizdiği duvar saatinin akışkan görüntüsü geliyor hatırıma. Parçalanmış zamanların birbiri içine geçmiş, birbirlerini sarıp sarmalamış hissi veren o eşsiz görüntüsü. Geçmiş, bu gün ve geleceğin birbiri içinde kayboluşu!

Islak kentin yüksek binalarını ser-seri kara bulutlar sarmış, batıdan esen hoyrat rüzgar bulutları sağa sola savurtmada! Saatin ayarı bozuluyor yine!

Akşamın o mübarek vaktinde, caddelerde keyifsiz ayaklar ilerlemede. Ulu Camiiden yükselen ezan sesine, Opera binasından "Saraydan Kız Kaçırma" oyununun Sopranası Kezban Hanımın kulakları tırmalayan sesi karışıyor.

Veda vakti geliyor ama içime sinmiyor bu gidiş. Laf kalabalığı meydandan sessiz adımlarla uzaklaşıyorum. Sokak lambaları aydınlatırken ortalığı, eski bir radyodan "bir mahur beste" çalıyor, sokak lambaları sönmüyor ansızın, büyüsü bozuluyor şehrin batı yakasının....

Şehrin ihtiyarına dönüp bakıyorum son kez. Başının üzerinde zühre tacın, metal zaman sayarlarının pasları hiç eksik olmasın diyorum. Kelimelerim eksik kalıyor. O an ezan sesi boşluğu dolduruyor bir anda. Tüm sesler kesiliyor....

Değişmeyen bir sen kaldın bu şehirde diyorum, bir sen kaldın!

YIKINTILAR SEVİNEN RUHLAR İNŞA EDER

Yrd. Doç. Dr. Dursun Ali TÖKEL

*O harap olası
viraneler bir bir
ortadan kaldırılarak
gözlerin ve gönüllerin
hoşluk duygusu abad
ediliyor!*

Havanın letafetinden yararlanıp, Bulvar boyunca Gülbüz Camii'inden Modernpazar'a doğru yol alıyorum. Bu yolu pek çok kez aheste aheste yürüyüp geçmişimdir. Tam Rasathane Camii'ne yaklaşırken birden sağ tarafımda bir boşluğa takıldı gözlerim. Burada daha önce bir bina vardı, yıkılmışlar. O yıkıntının ortaya çıkardığı boşluk, o boşluktan denizin bir kısmının görünüşü, o görünüşle yukarılardan aşağıya doğru gözlerin süzülüşü ve hiç bir engele takılmadan enginliği hissediş insanda müthiş bir hoşluk duygusu yaratıyor!

Geçenlerde de aynı hoşluk duygusunu, Gaziler durağının arka tarafındaki bir binanın yıkıntısında yaşadım. Orada da bir binayı yıkmışlar ve bir boşluğun dolayısıyla hoşluğun ortaya çıkmasına vesile olmuşlar. Aynı duyguları aylardır Saathane'deki meydana yaşamıyor muyuz? Meğerse orada ne güzellikler, yıkılan binaların arkasına kakılmış! O harap olası viraneler bir bir ortadan kaldırılarak gözlerin ve gönüllerin hoşluk duygusu abad ediyor!

Peki, neden o boşlukların gözlere aksiyile bir mutluluk hissi yaşıyoruz?

Bu soruyu sorarken Orhan Veli'nin mısraları geldi dilimin ucuna: O, aynı hoşluk duygusuna çok daha önceleri yaşamış demek ki:

Orhan Veli Asfalt Üzerine Şiir-
ler'in ilk dörtlüğünde (Bütün Şiir-
leri, YKY, s. 191) şöyle söylüyor:

Ne kadar güzel şey;

Yolun üstündeki bina

Yıkıldığı zaman

Bilinmeyen bir ufuk görmek

Evet, o boşluklar bilinmedik ufukları meydana çıkarıyor, nice gizli kapaklı güzelliklerin üzerindeki örtüyü açık ediyor. Bizi var olup da göremediklerimizle yüzleştiriyor ve insan bilinmedik bir ufka bakınca derinden bir mutluluk hissine kapılıyor, bilinmeyenin bilinmekle, görünmeyenin fark edilmekle cazibedar haline gelişi...

Ruhu Enginlik Besler

Sonsuzluğa ait ruhumuz; sonlu, sınırlı, daracık bedenimiz içinde hapsetmiş bir halde yaşamak zorunda kalmak azabını çekiyor. Asıl karakteri enginlik ve sonsuzluk olan ruhumuz; kendini asli hüviyetine çok yakın hissettiği için dağlar, denizler, ovalar, gök-

ler, vadiler, yaylalar gibi engin ve sonsuz görünen yerlerde olmaktan hoşlanırmış. Ruhumuzun bu ihtiyacı gözler aracılığıyla giderildiğinden gözlerin sonsuzluk hissi veren ufuklara bakması çok önemli. Köylerde, kasabalarda yani kırsalda; dağlarda, denizlerde, vadi ve yaylalarda bu ihtiyacı gidermek nispeten kolay. Ya, her tarafı tıktık tıktık binalarla doldurulmuş, meydanlardan, parklardan, geniş ve büyük sahalardan mahrum bırakılmış büyükşehirlerde yaşayanlar ne yapacak?

Ufuksuzluk ve Bunalım

İşte bu yüzden büyükşehirlerin küçük insanları mutsuz, huzursuz, asabi, su içen bir kuş gibi ürkek ve tedirgin! Çünkü şehirlerin ufku yok! O ufku sağlayacak meydanları yok! Bu yokluk işte kendini kaybetmiş insanların bolluğuna sebep oluyor. Bu, az bir fecaat değildir. Yedisinden yetmişine kadar herkesin barut gibi dolaştığı sokaklar biraz engin manzaralara açılaydı, durum daha da farklı olacaktı!

Bendeniz geçen yaz İzmir havasına gitmiştim. Kuşadası ve civarında biraz gezip dolaşmak nasip oldu.

Sonsuzluğa ait ruhumuz; sonlu, sınırlı, daracık bedenimiz içinde hapsetmiş bir halde yaşamak zorunda kalmak azabını çekiyor. Asıl karakteri enginlik ve sonsuzluk olan ruhumuz; kendini asli hüviyetine çok yakın hissettiği için dağlar, denizler, ovalar, gökler, vadiler, yaylalar gibi engin ve sonsuz görünen yerlerde olmaktan hoşlanırmış.

Orada, dümdüz alanlar içinde yaşayan insanları o kadar sakin ve dingin gördüm ki... Bir Karadenizli olarak bu Ege dinginliği bende gıptayla karışık kıskançlık hissi uyandırmadı desem yalan olur. Peki, onlardaki bu engin dinginliğin kaynağı neydi?

Bunun pek çok sebebi olabilir. Âcizane o an hissettiklerimi söyleyeyim. bakışları dağlarla kesmeyen nihayetsiz düzlükler; uçsuz bucaksız zeytin bağları, o bağlardaki zeytin dalları, o dallardaki zeytin yaprakları ve bunların rüzgârla sağa sola dağılışıyla havaya yayılan kokular insanda bambaşka hisler uyandırıyor.

Bir dostumuza ait zeytin ağaçlarıyla adeta gelin gibi süslenmiş bir bağa gittik. Etrafta latif bir rüzgâr dolaşıp duruyordu. Bu rüzgârın getirdiği kokuları, bu kokuların insanda uyandırdığı le-

tafet ve huzur hissini şu an gibi hatırlıyorum. Bu zeytin dallarında ve onun kokularında, bu kokuların ve onunla dopdolu rüzgârın insana dokunuşunda çok ilginç bir sır var!

Bir de aşağı tarafında deniz, yurkısında sıradağlarla çepeçevre kuşatılmış ve denizle dağlar arasındaki küçücük düzlüklere sıkıştırılmış Karadeniz şehirlerini düşündüm. Düzlük yok, ova yok, enginlik yok, ufuk yok... Rüzgârlar denizin nemini alıyor, şehrin hemen tepesine binmiş dağa çarptırıp o nemi şehrin üstüne bir karabasan gibi çökertiyor... Nefes alabilirsen al! Düz alan yokluğu, insanların çokluğu, arazi ve arsa kırsılığı hayat alanlarını tıka basa binalarla dolduruyor ve insanlar boğulma hissini en trajik gelgitleriyle kucak kucağa yaşamaya mahkûm ediliyor.

İşte bu yüzden yıkılmış bir binanın ortaya çıkardığı boşluk insanda müthiş bir hoşluk hissine sebep oluyor. İnsan adeta vehimden gerçeğe dönüyor. Karabasandan kurtulup ışığa gark oluyor. Bizlerin bu hisleri yaşaması için illa bir yerlerin yıkılması mı lazım? Evet öyle. Eski Modernpazar'ı düşünün. Allahım ne fecaat bir mahaldi orası. Yıkılıp yerine yapılan parka bakın bir de. İnsanın oturunca kalkası gelmiyor! Bu şehirlerin insanlarına bu ruh vahaları daha ne kadar çok görülecek?

Bu şehirler kurulurken her mahallesine Cumhuriyet Meydanı'nda ki park gibi parklar yapılsaydı, eminim insanlar çok daha huzurlu ve kendisiyle barışık olacaktı. Zeytinlik mahallesine bakıyorum. Çocuklar top oynamak için asfalt yollarda, -o da arabalardan ve insanlardan kurutulabilirlerse- bü-

yük bir savaş veriyor! Zavallılar topla oynayanlar değil de sanki kendileri toplarıyla oynananlar! Gönülleri, insanları, ruhları, çocukları, gelecekleri kazanmak istiyorsak bu yıkmalara devam etmeliyiz. Kendi aciz hislerimden yola çıkarak bunları söylüyorum. Az evvel bahsettiğim gibi, Gaziler durağının arkasındaki binanın yıkılmasıyla ortaya çıkan boşluğa uzun süre bakıp durmuştum. İçimden demiştim ki "şimdi buraya küçücük bir park yapılırsa, birkaç bank konulsa, ortaya küçücük bir havuz ve onun da içine fıskiye konulsa, şu şeytan çarpmış kargaşalıkta insanlara çölde vaha gibi olur!"

Demeyi olaydım! İki gün sonra oradan geçince, kepeçlerin temel kazdığını, beş gün sonra birinci katın çıktığını ve iki ay sonra da

eskisinden beter bir ucubenin o güzelim boşluğu yok ettiğini gördüm. İçimdeki sıkıntıyı, üzüntüyü tarif edemem! Gündelik çıkar, reel siyaset ve ticaretin kaotik çıplaklığı, hakikatin ve hayatın ruhani derinliğini soyup almıştı!

Orhan Veli, yukarıda adı geçen şiirini şu dörtlülle, hazin bir temenni ile bitiriyor:

Kırık taşlara bakıp
Işıklı bir asfalt düşünmek
Acaba yalnız
Şâirlere mi mahsus?

Evet, maalesef demek ki bunlar sadece şairlere mahsusmuş. Bizim temennimiz hangi akliselim sahibi insanın temennisi değildir ki? Şairler, daha genel söyleyelim sanatkârlar olmasa hakikaten hayat çekilmez olacak. Onların olabilirliğe ve "olsa hakikatli olacak"lığa yaptığı vurgular, insa-

nın cehenneme çevirmekte ısrarlı olduğu dünyayı daha insani kılıyor. Modern şehrin, artık nefes almaya bile fırsat bırakmayan dehşetinden bunalan incelmış bir ruh, Necip Fazıl'ın şu ebedi özlemini temenniden başka bir şeyi düşünemez oluyor:

Söndürün lâmbaları, uzaklara gideyim;

Nurdan bir şehir gibi ruhumu seyredeyim,

Pırıl pırıl,

Pırıl pırıl...

Tanpınar, bir yazısında, yıkılması İstanbul'un güzelliği için lâzım olan binaları tek tek sayacağını söylüyor (Yaşadığım Gibi, Dergah Yay., 2006, 5. Basım, s. 174). Siz de yıkılması Samsun'un güzelliği için elzem olan binaları tek tek saymaya kalkışsanız nerelerden başlar, nerelerde bitirirdiniz?

Samsun Büyükşehir Belediyesi Yaşlıya Bakım Hizmetleri Merkezi

AKASYAM HABER

"Yaşadığı Yerde Yaşlıya Bakım Hizmetleri Merkezi" ev ortamında yaşlının desteklenmesi ve toplumdan soyutlanmadan yaşamına devam etmesi amacıyla 9 Nisan 2007'de Samsun Büyük Şehir Belediyesi tarafından kuruldu.

Merkez, üyelerin günlük yaşamını kolaylaştırırken onlara yalnız olmadıklarını hissettirmeyi ve gördükleri ilgi, sevgi ve şefkatle onurlu bir yaşam sürdürmelerini sağlamayı amaçlıyor. Merkeze, Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde ikamet eden, eşile

veya yalnız yaşayan, 60 yaş üzerinde, asgari ücretin altında gelire sahip olan her birey şahsen veya birinci dereceden akrabalarının aracılığıyla başvurabiliyor.

Merkezin sağlamış olduğu, tamamen ücretsiz olan hizmetler şöyle:

Psikolojik Destek Hizmetleri:

Temel yaşam olayları (emeklilik, iş kaybı, yakınların kaybı, doğal afetler vb.) sonrası uyum problemleri, aile problemleri, uyku problemi, kronik rahatsızlıklardan kaynaklı problemlerde yaşlılara psikolojik destek sağlanıyor.

Genel Sağlık Hizmetleri: Doktor ve hemşireler, üyeyi evinde ziya-

ret ederek, genel sağlık kontrollerini yapıyorlar. Ayrıca, şikayetleri dinlenen yaşlı, gerekli görüldüğünde, hastanelerin ilgili bölümlerine yönlendiriliyor. İhtiyacı olan üyelere enjeksiyon yapılıyor, serum ve sonda takılıyor, pansuman yapıp tansiyon ve şeker düzeyi ölçülüyor.

Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri: Psikolojik danışman ve sosyal hizmet uzmanları yaşlıların psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunlarının belirlenip tanımlanması, ilgili konularda yaşlının bilgilendirilmesi, problemin çözümüne yönelik girişimlerde bulunulması, merkezin imkanları ölçüsünde çözümlenmesi ya da ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirilmesi alanında hizmet veriyor.

Temizlik Hizmetleri: Merkezde oluşturulan üç beş kişilik ekip-

lerle, evdeki günlük rutin işlerini yapmakta zorlanan yaşlılara destek olarak temizlik hizmetleri veriliyor. Bakım Hizmetleri : Kimsesi olamayan bakıma muhtaç üyelere, talep etmeleri halinde, malzemeleri kendilerine ait olmak üzere yemek yapılıyor ve bulaşıkları yıkıyor. Ciddi sağlıkları sorunları olan, yalnız yaşayan ve bakıma muhtaç üyelerin beden temizliği, sakal-tırnak kesimi ve bakımlarını da merkez üstleniyor.

Hizmet Merkezimiz: Yaşadığı Yerde Yaşlıya Bakım Hizmetleri Merkezi bünyesinde; 1 doktor, 1 sosyal hizmet uzmanı, 1 psikolojik danışma ve rehberlik uzmanı, 2 hemşire, 4 temizlik personeli ve 1 araç şoförü çalışıyor. Merkeze bugüne kadar 277 kadın ve 103 erkek olmak üzere toplam 380 yaşlı, hizmet almak için başvurdu.

ATAKENT SAHİL KONAKLARI

0362 437 97 97

[f /atakentsahilkonakları](#)

[/sahilkonakları](#)

ATAKUM'da ayrıcalıklı bir yaşam başlıyor

Lansman dönemi avantajları ile Ağustos'ta teslim

atakentsahilkonaklari.com

Samsun'da Atatürk Anıtları ve **BALMUMU HEYKELLER**

Doç. Dr. Önder DUMAN

*Bu topraklarda
anıt fikrine ve
bunun örneklerine
İslâm geleneğinin
bir sonucu olarak
Osmanlı döneminin
sonlarında tesadüf
edilmektedir.*

Tarihi özelliği olan büyük ve önemli bir olayı, sevilen, sayılan, tarihe geçmiş bir kişiyi gelecek kuşaklara anımsatmak adına yapılan ya da dikilen simge niteliğindeki yapıların lügattaki karşılığı anıttır. "Anıtlar bulunduğu mekânı tanımlama, kültürlerarası bir kaynaştırma ögesi olma ve daha önemlisi sınır koyucu öge olarak yere ve topluma kimlik kazandırma işlevlerine sahiptir". Anıtlar ayrıca tarih boyunca siyasal iktidarların amaç, ideal ve eylemlerinin sınır işaretleri olmuş, kendilerince tarihe düşülmüş birer kayıt olarak düşünülmüştür. Eski Ahit'te yer alan şu ifade tarihin eski dönemlerinden bu yana anıtların yukarıda söz edilen işlevine önemli bir vurgudur: "Gelin bir kent ve tepesi gökyüzüne kadar uzanan bir kule yapalım. Yapalım ki, adımız sonsuzluğa kadar kalsın"

Bu topraklarda anıt fikrine ve bunun örneklerine İslâm geleneğinin bir sonucu olarak Osmanlı döneminin sonlarında tesadüf edilmektedir. Kanuni döneminde Sadrazam Makbul/Maktul İbrahim Paşa'nın Budin'den getirttiği heykeller dışarıda bırakılacak olursa, Tanzimat dönemine kadar değil örneğine, anıt fikrine dahi rastlanmaz. Tanzimat'ın hemen akabinde "Tanzimat ruhunu" cisimleştiren mahiyette birkaç anıt düşüncesi ortaya çıkmışsa da, bunlar cismi bir nitelik kazanamamıştır. İlk defa Sultan Abdülaziz, çıktığı Avrupa gezisi sonrasında, biri büst diğeri atlı, iki heykel siparişi vermiş, sadece atlı heykeli Beyletbeyi Sarayı bahçesine dikilmiş, böylelikle anıtsal niteliği haiz ilk heykel bu topraklarda vücut bulmuştur. Ancak bu sonraki dönem-

lerde gelenekselleşmemiş, tekil kalmıştır. Sultan II. Abdülhamit döneminde ise anıtsal özelliğe sahip saat kuleleri inşa edilmiş ve böylelikle modernleşme simgesi ilk anıtlar ortaya çıkmıştır.

Osmanlı döneminde vücuda getirilen gerçek anlamdaki ilk anıt II. Meşrutiyet döneminde 1911'de bugünkü Çağlayan'da Hürriyet-i Ebediye Tepesi'ne dikilen Abide-i Hürriyet'tir. Bunu 1914'te Fatih'te şehit düşen ilk havacıların anısına dikilen sütun şeklindeki anıt izlemiştir.

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise adeta ülkede bir anıt ve heykel patlaması yaşanmış, bu

1926'da, Ankara Ulus'taki Zafer Anıtı 1927'de açılmıştır. Buna karşılık Canonica'nın imzasının bulunduğu Taksim Meydanı'ndaki Cumhuriyet Anıtı 1927'de, Ankara Etnoğrafya Müzesi önündeki atlı Mustafa Kemal heykeli ile yine Ankara'da Sıhhiye'deki Zafer Meydanı Anıtı ve İzmir Cumhuriyet Meydanı'ndaki atlı Mustafa Kemal heykeli 1932'de açılmıştır. Bu iki heykeltraş tarafından yapılan anıt adedi toplam 11'dir. 1930'ların başı itibariyle yabancı heykeltıraşlarla beraber Kenan Yontunç ve Ali Hadi Bara gibi Türk heykeltıraşların yapıtları da meydanlarda yerlerini almaya başlamıştır.

dönemdeki anıtsal nitelikteki ilk heykel 30 Ağustos 1924'te bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından açılan Dumlupınar'daki Mehmetçik Anıtı olmuştur. Bu tarihten itibaren adeta bir seferberlik halinde Gazi Mustafa Kemal heykelleri yapımına başlanmış ve heykel yapım işi ilk etapta yabancı heykeltıraşlara havale edilmiştir. İtalyan Pietro Canonica ve Avusturyalı Heinrich Krippel bu seferberlikte rol oynayan iki heykeltıraştır. Krippel'in yapmış olduğu İstanbul Sarayburnu'ndaki Atatürk heykeli 1926'da, Konya Anıtı yine

Bu dönemde yapılan anıtlar içerisinde Krippel'in imzası bulunan Samsun'daki Mustafa Kemal heykeli diğerlerine nazaran oldukça dikkat çekmektedir. Bu heykelde "diğer atlı heykellerden farklı olarak durağanlığın tersine, atın şaha kalkmış hali bir meydan okumayı ve kahramanlaştırmayı imlemektedir. Atın gövdesi ile Mustafa Kemal'in gövdesinin ters tarafa yönelmesi ve atın iki ayağı ve kuyruğu üzerine dengeli bir biçimde durması devingenliği güçlendirmiştir". Anıt bu haliyle hiç şüphesiz bir ulusun ve devletin

Bu dönemde yapılan anıtlar içerisinde Krippel'in imzası bulunan Samsun'daki Mustafa Kemal heykeli diğerlerine nazaran oldukça dikkat çekmektedir. Bu heykelde "diğer atlı heykellerden farklı olarak durağanlığın tersine, atın şaha kalkmış hali bir meydan okumayı ve kahramanlaştırmayı imlemektedir. Atın gövdesi ile Mustafa Kemal'in gövdesinin ters tarafa yönelmesi ve atın iki ayağı ve kuyruğu üzerine dengeli bir biçimde durması devingenliği güçlendirmiştir".

doğuşunun miladı olan 19 Mayıs'ın Atatürk ile özdeşleştirilmesi bakımından diğer atlı heykellerden farklı bir yerde durmaktadır.

Bu özellikleri itibarıyla başkan her bir kişide hayranlık uyandıran ve millî duyguları okşayan Samsun'daki bu anıtın, herkesin gördüğü ama pek az kimsenin dikkatini çeken bir özelliği daha da vardır. Heykelin kaidesinin sağ yüzündeki bronz levhada mareşal üniformasıyla kaskatı bir biçimde betimlenen Mustafa Kemal'in ellerine sarılmış ve diz çökmüş figürler mevcut olup, Mustafa Kemal'in iki eline açarak buna rıza gösterir pozisyonda tasvir edilmesi dikkat çekicidir. Bu tasvir hiç şüphesiz "tek adam" vurgusunu perçinlemektedir. Bunun yanı sıra daha bir buçuk yıl önce Serbest Cumhuriyet Fırkasının büyük ilgi gördüğü ve belediye seçimlerini kazandığı, adı geçen fırkanın kendini feshi sonrasında Samsun'a gelen Mustafa Kemal'in alışılmadık bir biçimde coşkuyla karşılanmadığı düşünülürse, anıtta yerel

halkın Mustafa Kemal'in ellerine sarılarak şükranlarını dile getirir biçimde tasvir edilmesi manidardır.

Samsun'da tarihsel özelliği olan bir diğer anıt ise Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Mayıs 1919'da 9. Ordu Kıtaatı Müfettişi olarak maiyeti ile beraber çıktığı noktaya dikilmiş olan (Yaşar Doğu Kapalı Spor Salonu önünde) İlkadım Anıtı'dır. Bu anıtın enteresan bir de hikâyesi vardır: 1954'de Samsun Limanının yapımına başlanmış ve hafriyat ve denizi doldurma işlemleri sonrasında Mustafa Kemal ve arkadaşlarının denize çıktığı tütün iskelesi/gazi iskelesi kara içinde kalmıştı. 1959 ve 1960 yıllarında Yeni Ses gazetesinden ilgililere seslenen Fazıla Atabek bu iskelenin tarihi niteliği itibarıyla korunmasını istemişse de bu pek mümkün olmamış, iskele muhafaza edilememiştir. Mayıs 1963'de Samsun Belediye Meclisi iskelenin yerini belli etmek üzere 11 metre küp genişliğinde ve 15 ton ağırlığında Ünye'den bir taş getir-

terek, buraya koydurmuş; ancak Mustafa Kemal'i Samsun'da karşılamış kişilerden biri olan İsmail Yurtsever'in yaklaşık bir yıl sonra taşın konulduğu yere itirazı üzerine Ünye taşını bugünkü İlkadım Anıtı'nın bulunduğu yere konulmuştur. 1969'da buraya resimde görülen taş anıt dikilmiştir. 1981 yılına gelindiğinde ise Atatürk'ün doğumunun 100. yılı kutlamaları kapsamında Vali Altay Utkan başkanlığındaki İl Kutlama Komitesi buraya 19 Mayıs'ı simgeleyen bir anıt yaptırma kararı almış ve karar heykeltıraş Hakkı Atamulu tarafından eyleme geçirilmiştir. 19 Mayıs 1982'de açılışı gerçekleştirilen ve günümüzde mevcudiyetini koruyan İlkadım Anıtı'nda ortada Atatürk, hemen sağ ve sol yanında iki silah arkadaşı, bunların arkasında ise yine sağ ve sol tarafta barış ve özgürlüğü simgeleyen bir genç kız ve erkek figürü yer almıştır.

İlkadım Anıtı açılışın hemen akabinde, arkada yer alan genç kız ve erkek figürleri nedeniyle tepki çekmeye başlamış ve hatta anlaşıldığı kadarıyla bu tepkiler yazılı olarak Kenan Evren'e kadar gitmiştir. Tepkinin temel nedeni heykellerin çıplak olması, diğer bir ifadeyle "muzır" nitelikte bulunmasıdır. Kenan Evren 20 Kasım 1982'de Samsun'a yaptığı ziyaret esnasında, kendisine ulaşan tepkilerin de etkisiyle olsa gerek, kız ve erkek figürlerinin kaldırılmasını istemiş, bunun üzerine heykeller sökülerek fuardaki havuzun yanına konulmuştur. Vali Erdoğan Cebeci döneminde valilik hizmet binasının yapımı söz konusu olunca heykeller tekrar kaldırılmış ve depoya konulmuştur. Heykeller 1994 yılında Atakum Belediye Başkanı seçilen Metin Burma'nın yedieminine verilmiş ve belediye bahçesinde sergilenmeye başlamıştır. 2000 yılına gelindiğinde ise Samsun Garnizon Komutanı Doğu Silahçioğlu duruma müda-

hil olmuş ve Vali Metin İlyas Aksoy'un başkanlığında, mart ayı başında 19 Mayıs kutlamalarıyla ilgili yapılan toplantıda heykellerin yerine konulmasını istemiş, vali ve garnizon komutanı arasında bu meseleden ötürü toplantıda soğuk rüzgârlar esmiştir. Tam bu günlerde dönemin Kültür Bakanı İstemihan Talay da duruma müdahil olmuş ve valiliğe heykellerin tekrar eski yerine konulmasına yönelik bir direktif göndermiştir. 28 Şubat rüzgârlarının en sert estiği ve askerî vesayetin hüküm sürdüğü bu ortamda Doğu Silahçioğlu'nun müdahalesi işe yaramış ve heykeller mayıs ayı ortalarında, kutlamalardan önce tekrar eski yerine monte edilmiş ve bir süre 24 saat polis marifetiyle korunmuştur. İlkadım Anıtı bugün 1982 yılında ilk yapıldığı şekliyle yerinde durmaktadır.

BALMUMU HEYKELLER

Bu iki anıtın yanı sıra Samsun'da tarihi özelliği mevcut zikre değer son anıt ise 19 Mayıs 2009'da Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından açılışı yapılan ve "Kurtuluş Yolu", "Protokol Yolu" gibi isimlerle adlandırılan yere konulmuş olan balmumu heykellerdir. Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Mayıs 1919'da müfettişlik kadrosuyla Samsun'a çıkışını simgeleyen bu heykeller, hiç şüphesiz haklı bir biçimde "Milli Mücadele ve 19 Mayıs şahrı" unvanlarına sahip Samsun'un kent kimliği, kültürü ve turizmi açısından önemli bir kazanımdır. Ancak söz konusu heykellerin gerek "Ulu Önder Atatürk'ün Samsun'a ilk ayak bastığı nokta" denilerek konulduğu yer, gerekse bazı heykellerin biçimsel anlamdaki niteliği sıkıntılıdır. Şöyle ki, söz konusu heykeller Mustafa Kemal'in karaya ayak bastığı iskelenin yaklaşık 100 metre yukarısına yerleştirilmiştir. Mustafa Kemal'in çıkış noktası bellidir ve zaten yerinde de İlkadım Anıtı mevcuttur. Dolayısıyla heykelle-

rin tam oraya olmasa bile İlkadım Anıtı'na karşılık gelen sahil kısmına yerleştirilmesi tarihi hakikatin bir gereği olsa gerektir.

İkinci sıkıntılı nokta ise heykellerin tarihi şahsiyetleri tam olarak yansıtıp yansıtmama durumu ile ilgilidir. Mustafa Kemal hariç heykellerin hiç biri ilgili tarihi şahsiyetlerin 1919'daki hallerini tasvir etmekten oldukça uzaktır. Neredeyse hepsi 50'li ve 60'lı yaşlardaki halleriyle betimlenmişlerdir. Çoğunun 1919'da 20'li ve 30'lu yaşlarda olduğu düşünülürse, bu durum bir kara mizah örneği olarak pek çok yerde işlenebilir. Sadece bir örnek vermek gerekirse Mustafa Kemal'in müfettişlik ikinci yaveri Teğmen Muzaffer (Kılıç) Bey o tarihte sadece 22 yaşındadır. Oysa iskeledeki heykelde Muzaffer Kılıç 60'lı yaşlarındaki hali ile tasvir edilmiştir.

Zikre değer mi bilinmez ama, heykellerin kıyafetleri de sıkıntılıdır. Mustafa Kemal Paşa 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarken 9. Ordu Müfettişliğinin yanı sıra, 1917-1918 Almanya gezisinde Veliht Vahdettin'e eşlik ettiği için "Fahri Yaver-i Hazret-i Şehriyari" (Padişahın Fahri Yaveri) unvanını da kullanmış ve dolayısıyla Mirliva üniformasıyla beraber "yaverlik kordonu" da takmıştır. Mustafa Kemal'in bu şekilde tasviri doğru olmakla beraber, İstan-

bul'dan aynı gemi ile Samsun'a gelen 3. Ordu Komutanı Refet (Bele) Beyin yaverlik yapmadığı halde, neden yaverlik kordonu ile tasvir edildiği sorusu cevaplanmaya muhtaçtır. Yeri gelmişken şu soru da ciddi biçimde zihinlerde (en azından benimkinden) yanıtlanmayı beklemektedir. Dikkat edilirse Mustafa Kemal ve arkadaşlarının karaya ayak basmasını tasvir eden heykellerin 10 metre kadar önünden itibaren cam muhafaza içinde balmumu heykeller de vardır. Bunlar 19 Mayıs günü Mustafa Kemal'i iskelede karşılayan zevatı temsil ederken, biraz daha ileride yine cam muhafaza içinde Mustafa Kemal'le 25 Mayıs 1919'da Kavak'ta görüşen Akaloğlu Yusuf Bey ve Canbulatoğlu Ekrem Beylerin balmumu heykelleri de sanki Mustafa Kemal'i karşılıyor gibi oraya konulmuştur. Bu kişilerin 19 Mayıs günü Samsun'da Mustafa Kemal'i karşılayan heyetin içinde bulunmadığı gerçeği ortada iken, bu heykellerin burada ne işi var sorusu da doğal olarak zihni kurcalıyor. Bu kişilerin heykelleri Mustafa Kemal'i karşılamadıkları halde, Milli Mücadele lehine faaliyetleri nedeniyle buraya konulmuş ise, yine burada Sivrihisarlı Mülazım (Teğmen) Ahmet Hamdi Bey'in heykeli de olmalıdır. Ahmet Hamdi Bey kim mi?..

SAMSUN OSMANLI HAKİMİYETİNE NE ZAMAN GEÇTİ?

Doç. Dr. Rıza KARAGÖZ

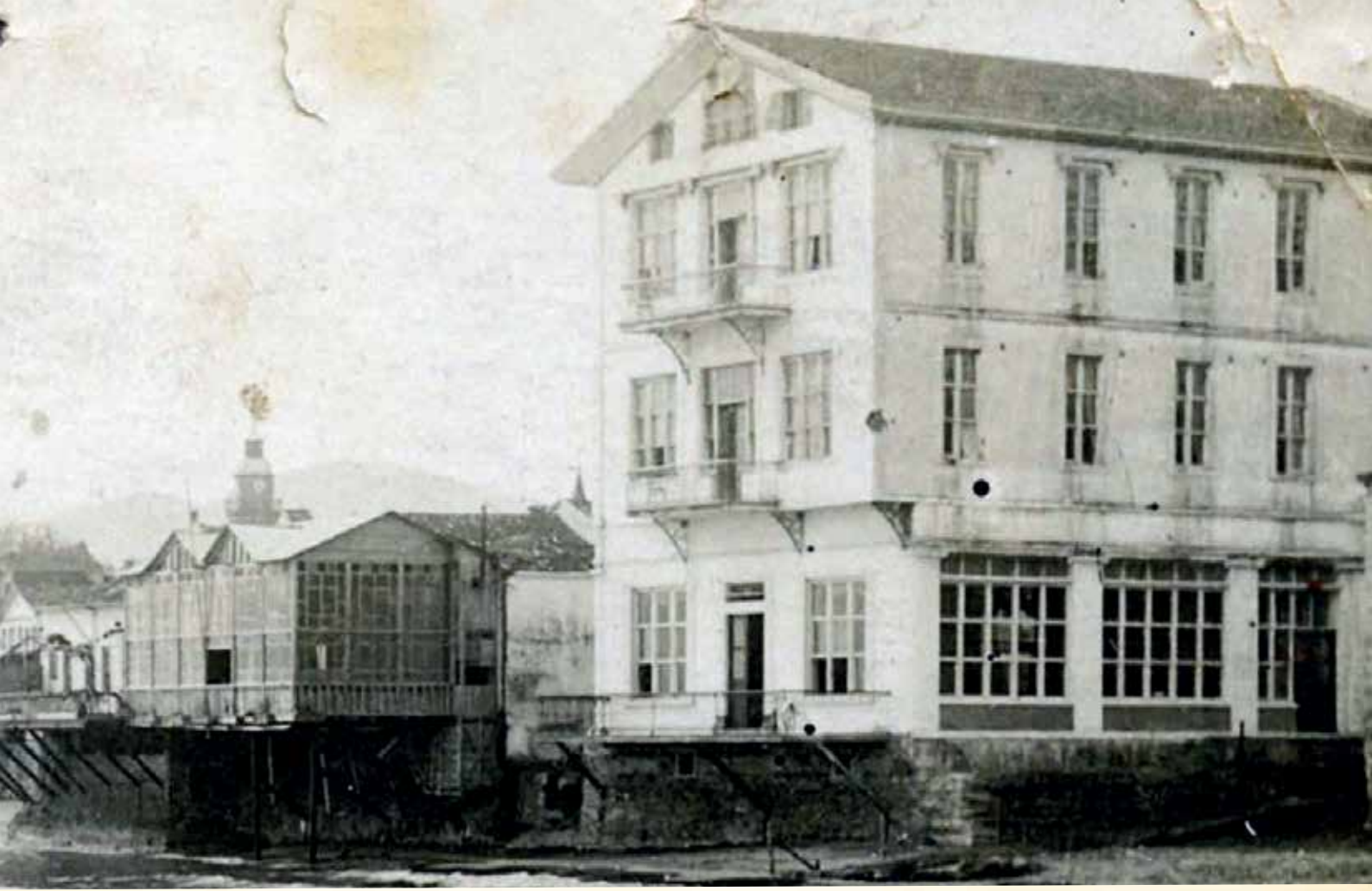

*Orta Karadeniz
bölgesinde yer alan
Canik coğrafi bir isim
olarak kullanılmanın
yanı sıra Osmanlı
idari taksimatında
klasik sancaklardan
birinin de adıdır.*

Samsun ve çevresinin Osmanlılara intikali hakkında kaynaklar farklı tarihler vermektedir. Farklılığın sebeplerinden biri çağdaş yerli kaynak olmamasıdır. Osmanlı siyasi tarihinin önemli kaynaklarından olan Aşıkpaşazâde ve Mehmed Neşri'nin eserleri 15. yüzyılın ikinci yarısında kaleme alınmışlardır. Oysa Samsun'un Osmanlı idaresine geçişi aynı yüzyılın başlarında gerçekleşmişti. Zikredilen yerli kaynakların yanı sıra bazı yabancı seyahat notları da bu konuda bilgiler vermektedir. Öte yandan Samsun ve Canik isimlerinin ve bunların Osmanlı idari yapısındaki karşılıkları da karıştırılabilmektedir. Esasen

Orta Karadeniz bölgesinde yer alan Canik coğrafi bir isim olarak kullanılmanın yanı sıra Osmanlı idari taksimatında klasik sancaklardan birinin de adıdır. Canik'in sınırları sahil boyunca doğuda Fatsa-Bolaman'a, batıda Alaçam'a, içeride ise Köprü-Havza-Ladik-Niksar hattının kuzeyinde kalan kısımları içine almaktaydı. Samsun ise bu sancağın merkez kazasıydı. Osmanlıların Canik topraklarını ele geçirmesiyle, Samsun kentine sahip olmaları farklı dönemlerde vuku bulmuştur. Bu durum gerek kaynaklarda gerekse bölge tarihiyle ilgili araştırmalarda zaman zaman karıştırılabilmektedir. Osmanlı tarihi ile ilgili en eski kay-

naklardan Neşri, Kastamonu'nun fethini hikâye ettiği satırlarda Canik ve Samsun'a da yer verir. Onun kaydına göre Osmanlı Padişahı Sultan Bayezid (Yıldırım) Kastamonu'ya varınca Candaroğlu İsfendiyar Bey kaleden çıkıp Sinop tarafına kaçtı. Padişaha elçi gönderip, Osmanlılara bağlılığını arz ve Sinop'un kendi idaresine bırakılmasını talep etti. Sultan onun bu teklifini münasip gördü. Kastamonu'yu, Osmancık'ı, Canik'i ve Samsun'u İsfendiyar'ın idaresine bıraktı.

Neşri'ye göre bu olay Hicrî 795'te (Miladî 1393) gerçekleşir. Oysa aynı olayı Aşıkpaşazâde Hicrî 797-798'e (Miladî 1395-1396) tarihlendirir. Her iki kaynağın ifadeleri Osmanlıların Canik topraklarına ilk kez bu tarih aralığında hükmettiğini göstermektedir. Ancak görüldüğü gibi bu hakimiyet doğrudan değil, İsfendiyaroğulları eliyle yerine getirilmekteydi. Öte yandan Osmanlıların dolaylı olarak eline geçen topraklar,

Canik'in ve Samsun'un batısında-ki arazi idi. Osmanlılar, İsfendiyar Bey'in yüksek hakimiyetini tanımış olan Bafra beylerinin elindeki kısmı hakimiyetleri altına almışlardır. Nitekim o tarihlerde Bafra beyi 2000 kişilik askerî gücüyle Bayezid'in emrine girmeyi kabul etmiştir.

Bu tarihte ne Samsun şehri, ne de şehrin doğusundaki güneyindeki topraklar, yani Çarşamba ovasından Fatsa'ya kadar olan arazilerle daha iç kesimlerdeki Kavak, Ladik, Niksar'a doğru olan topraklar Osmanlı hakimiyeti geçmişti. Söz konusu yerlerin Osmanlılara intikali, Niğbolu Savaşı'ndan sonraki Anadolu hareketinde mümkün olacaktır.

Sultan Bayezid Sivas hakimi Kadı Burhaneddin ile hesaplaşmak üzere 1398'de Kuzey Anadolu seferine çıkmıştı. Hiçbir mukavemet görmeden Amasya'ya kadar geldi. Aynı tarihte Akkoyunlularla savaş hâlinde bulunan Kadı Burhaneddin

yenildi ve Kara Yülük Osman Bey tarafından öldürüldü. Bu beklenmedik durum bölgedeki siyasi yapının tamamen değişmesinin önünü açtı. Sultan Bayezid Amasya'yı, buranın valisi ve "sahibi" olan Şadgeldioğlu Ahmed Bey'den teslim aldı. Kadı Burhaneddin'in valisi olan Ahmed Bey, önceden Bayezid'i davet ederek şehri ona vereceğini bildirmişti. Kadı Burhaneddin'in ani ölümü bu işin savaşı ve zahmetsiz hallolmasını sağladı.

Amasya ile birlikte buradan Samsun'a kadar olan bölgenin idaresi de işte bu tarihte Osmanlılara geçmiş oldu. 1398'de Samsun, Kavak ve Ladik arazisi Selçuklu soyundan gelen Kubadoğlu Cüneyt Bey'in elinde bulunuyordu. Cüneyt Bey, Kadı Burhaneddin'in yüksek hakimiyetini tanımaktaydı. Kadı Burhaneddin'in ölümü üzerine Cüneyt Bey daha bağımsız hareket etmeye başlamıştı. Amasya'nın Osmanlıların eline geçmesiyle birlikte Cüneyt Bey'in elin-

sonra Bayezid ölünce oğulları arasında çıkan taht kavgası uzun sürdü. Yaklaşık 11 yıl devam eden bu mücadele esnasında Samsun ve çevresi tekrar eski yerel beylerin kontrolüne geçti. 1398'de Osmanlılara itaat etmeyip kaçan Kubadoğlu Cüneyt Bey dönüp eski arazilerine sahip oldu. Bu dönemde kardeşleriyle mücadeleye yoğunlaşan Şehzade Mehmed Cüneyt Bey'e müdahalede bulunmadı. Mücadeleyi kazanıp 1413 ortalarında tahta tek başına oturan Sultan Çelebi Mehmed'e bölgedeki diğer beyler itaat arz ederken, Cüneyt Bey onlara katılmadı. Cüneyt Bey 1418'de Taceddinioğluyla yaptığı mücadelede ölünceye kadar Samsun'u ve civarını elinde bulundurmaya başardı.

Cüneyt Bey'in ölümü üzerine Müslüman Samsun kısa bir zaman için İsfendiyaroğullarının eline geçmiştir. Samsun'un başında o tarihte İsfendiyar Bey'in oğlu Hızır Bey bulunuyordu. Tarihî kaynaklar bu dönemdeki olayları anlatırken de ihtilaflıdır. Neşrî Samsun kalesinin fethini özetle şöyle hikâye eder:

"Sultan Mehmed Amasya'da idi. Kâfirler (Cenevizliler) Samsun'u ateşe verip, kendileri gemiye binip kaçtılar. Bunu haber alan Sultan Mehmed, Beylerbeyi Biçeroğlu Hamza Bey'i gönderip Kâfir Samsun'u zapt ettirdi. Hamza Bey Sultana haber gönderdi, "Kâfir Samsun'u alındıktan sonra Müslüman Samsun'u almak kolaydır" dedi. Biçeroğlu Müslüman Samsun'uyla her gün cenk ederdi. Sultan kalkıp Samsun'a geldi. Samsun hisarının içinde Hızır Bey vardı. Sultan Mehmed gelince Hızır Bey hemen kaleyi teslim etti. Hamza Bey, "cengi bırakıp kaleyi niçin teslim ettin" diye sordu. Hızır

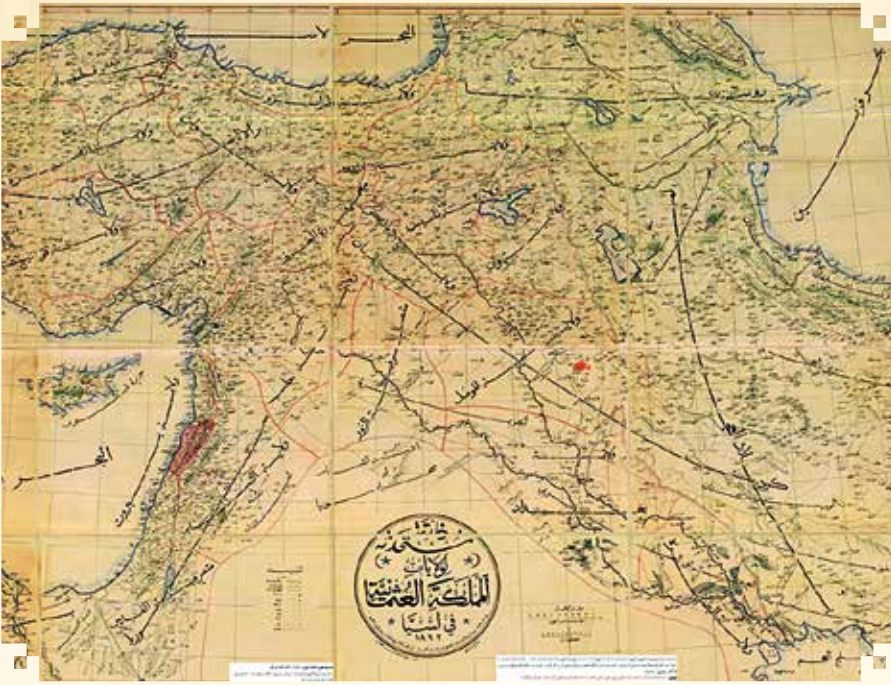
deki topraklar da Osmanlı hakimiyetine geçmiş oldu. Cüneyt Bey her ne kadar bu duruma razı olmamışsa da mücadele etmekten çekinerek topraklarını bırakıp kaçmayı tercih etmiştir.

Sultan Bayezid Amasya'da iken Sivas halkı haber gönderip şehri teslim edeceklerini bildirmişlerdi. Sultan derhal büyük oğlu Süleyman'ı Sivas'a gönderdi ve zahmetsiz bir şekilde Kadı Burhaneddin'in payitahtına girdi. Amasya'yı oğlu Şehzade Mehmed'e, Sivas'ı da Süleyman'ın idaresine bıraktı. Samsun Amasya'ya bağlı olarak Şehzade Mehmed'in idaresine verildi.

Osmanlıların Samsun'u aldığı sırada şehir Müslüman Samsun ve Kâfir Samsun olmak üzere iki kısımdan

oluşmaktaydı. Müslüman Samsun Selçukluların inşa ettiği kale ve çevresindeki mahallelerden oluşuyordu. Osmanlıların eline geçen işte bu kısımdı. Bayezid buranın idaresine müslümanlığı tercih ederek Osmanlı hüzmetine giren eski Bulgar Kralı Şişman'ın oğlu Aleksandr'ı (yeni adı İskender) tayin etti. Şehrin batı kesiminde bulunan Kâfir Samsun'unda o zaman Cenevizli tüccarlar meskûndü. Osmanlılar evvelinden beri Cenevizlilerle dostane ilişkiler içinde olduklarından onlara müdahale edilmemiş, serbest yaşamalarına izin verilmiştir.

Ankara Savaş'ında Bayezid'in yenilmesi üzerine Anadolu'da Osmanlı barağı altında oluşan siyasi birlik bozuldu (1402). Savaştan sekiz ay

yanına geldi. Kendisine Rumeli'nde timar verildi. Bu fetih hicrî 831'de (Miladî 1427-1428) vaki oldu.

Aşıkpaşazâde'de yazılanlarla da örtüşen bu bilgiler bize Taceddinoğullarının elinde bulunan Çarşamba-Niksar arasındaki Canik topraklarının Osmanlılara intikalini haber vermektedir. Samsun kalesinin alınmasından yaklaşık 8-10 sene sonraki bu olaylarla Canik topraklarının tamamına yakını Osmanlı Devleti

Bey, "bu şehrin hayatı ve geçimi ve şenliği bu kâfir şehriyle idi. Madem onların şehri sizin elinize geçti, bundan sonra burada huzur olmaz. Sizinle bizim dostluğumuz ördek ile kaz komşuluğuna benzer dedi." Böylece Samsun'un her iki kesimi 1419-1420 aralığında Osmanlı hakimiyetine geçmiş oldu.

Olay Neşrî'nin kaynaklarından Aşıkpaşazâde'de de böyle anlatılır. Her ikisi de Osmanlıların eline geçen yerin sadece Samsun şehri mi yoksa Canik arazisinin tamamı mı olduğunu eserlerinin bu satırlarında belirtmemişlerdir. Ancak Neşrî Tarihî'nin ilerleyen sayfalarında "Canik'in Fethinin Hikâyesi" başlığı

altındaki bilgiler bu konuyu açıklığa kavuşturuyor. Burada yazılanlara göre Amasya valisi Yörgüç Paşa bir gün düğün edip Taceddinoğullarından Alpaslan'ın oğlu Hüseyin'i davet etti. Yörgüç Paşa'nın niyeti hile ile onu ele geçirmek ve topraklarına el koymaktı. Hüseyin Bey, hileyi anladı ve Yörgüç Paşa'ya haber gönderdi. "Maksadın elimdeki yerleri almaksa al. Benden ne istersin. Ben Hünkâr'a varırım, Hünkâr sağ olsun, bana daha iyi timar verir." Dedi. Ardından kendi kalkıp Yörgüç Paşa'nın yanına geldi. Yörgüç Paşa onu Hünkâr'ın yanına Bursa'ya gönderdi. Hüseyin Bey bir müddet hapis kaldı. Daha sonra kaçmayı başardıysa da iki yıl sonra kendi isteğiyle Hünkârın

idaresine alınmış oldu.

Hülâsa edecek olursak, Samsun'u da içine alan Canik toprakları Sultan I. Bayezid zamanından (1389-1402) Sultan II. Murad zamanına kadar geçen yaklaşık 30 yılı aşkın süre içinde peyder pey Osmanlılara intikal etmiştir. Samsun kentinin Osmanlılara geçişi ise Sultan Çelebi Mehmet zamanının sonlarında, 1418-1420 tarihlerinde gerçekleşmiştir. Osmanlılar Canik'i 16. yüzyılın başlarında klâsik sancak statüsüne alarak Rum (Sivas) Beylerbeyiliğine bağladılar. Canik sancağının bu idarî vaziyeti Tanzimat ilk yıllarına kadar devam etmiştir.

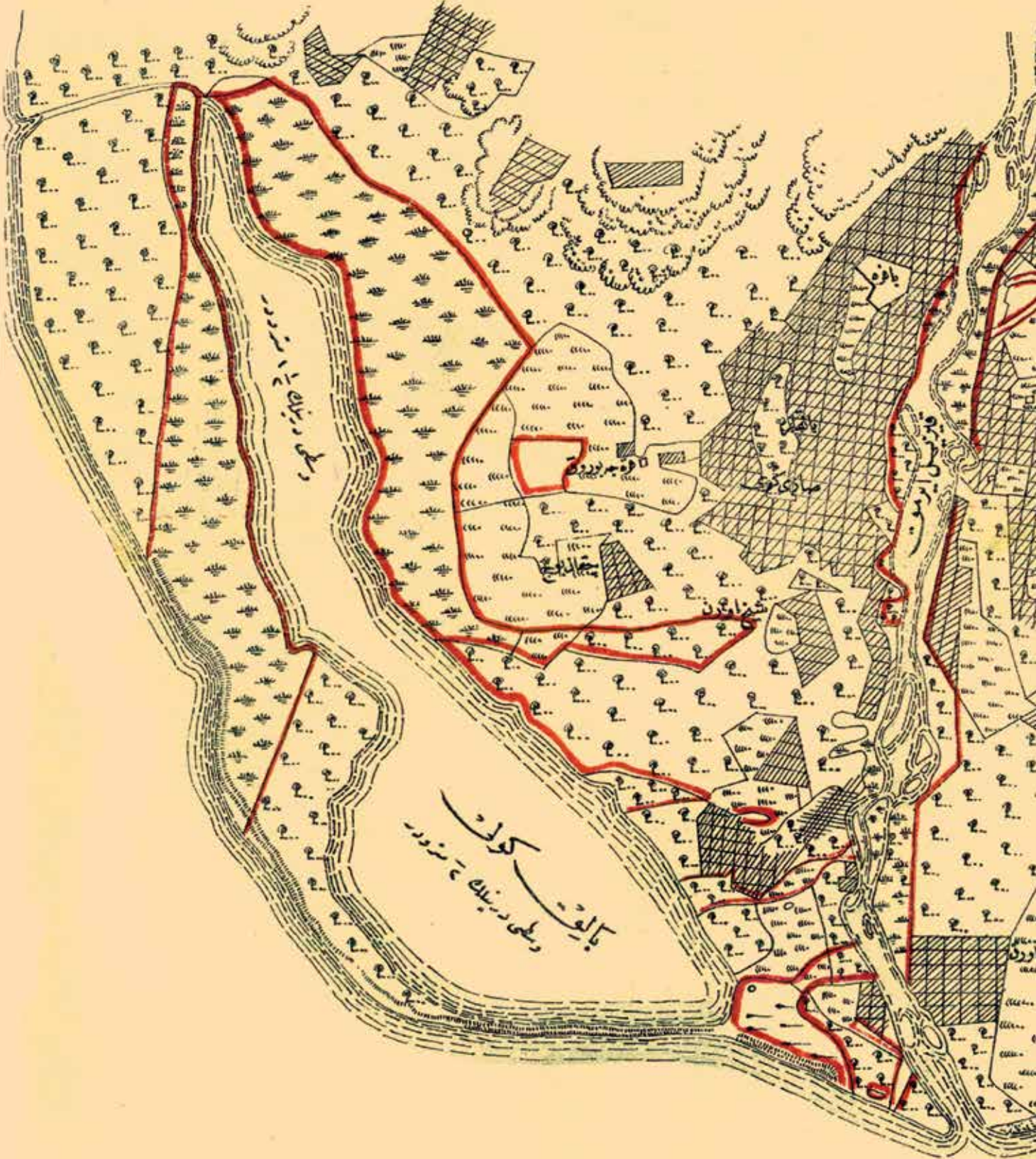
Osmanlı'dan Günümüze

Samsun Sahil Sulama Projelerinin 101 yıllık hikâyesi

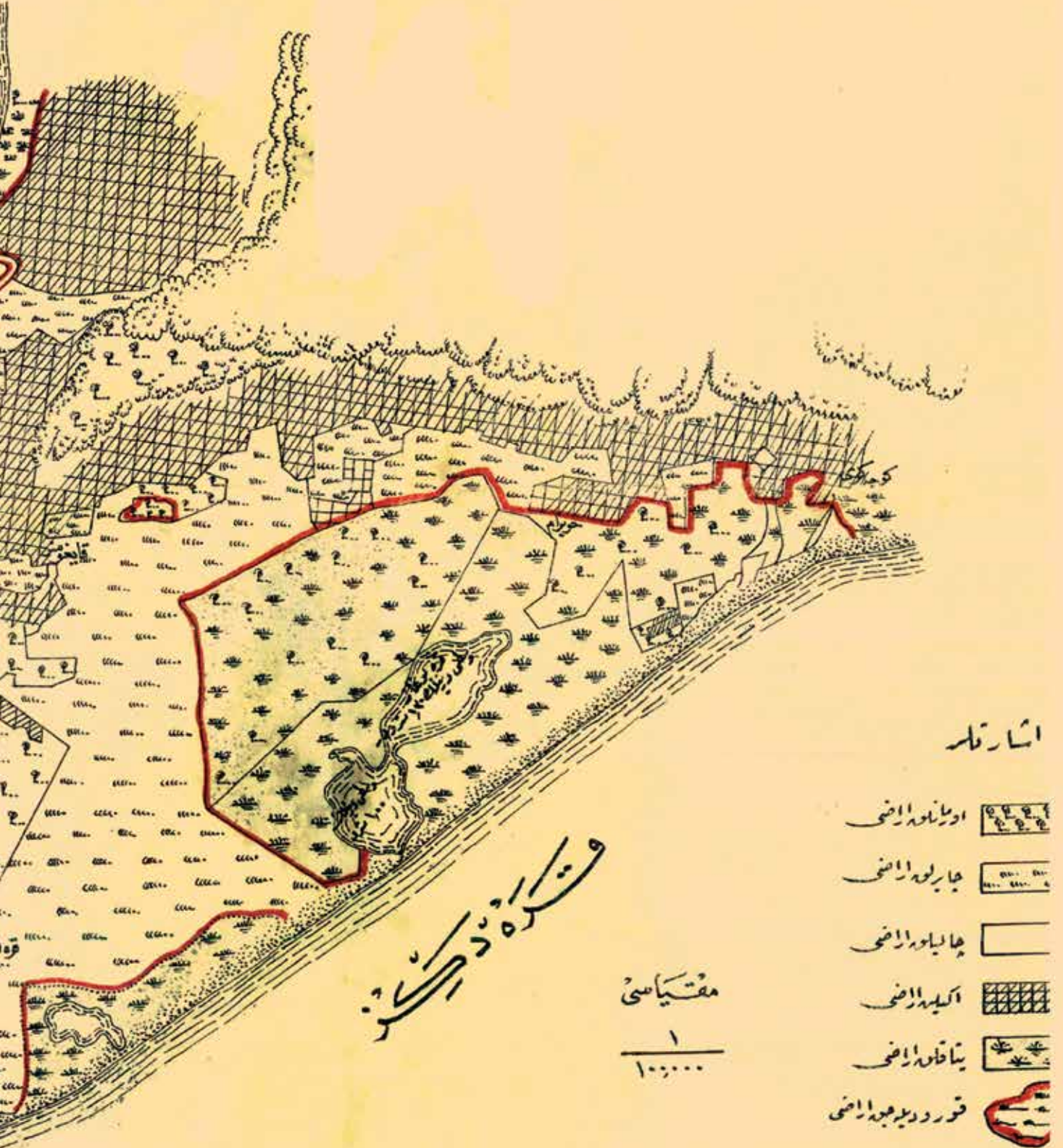
Cemal Yılmaz DEMİR

سِنِكْ خَرِيْطَه سَيِّدِرْ

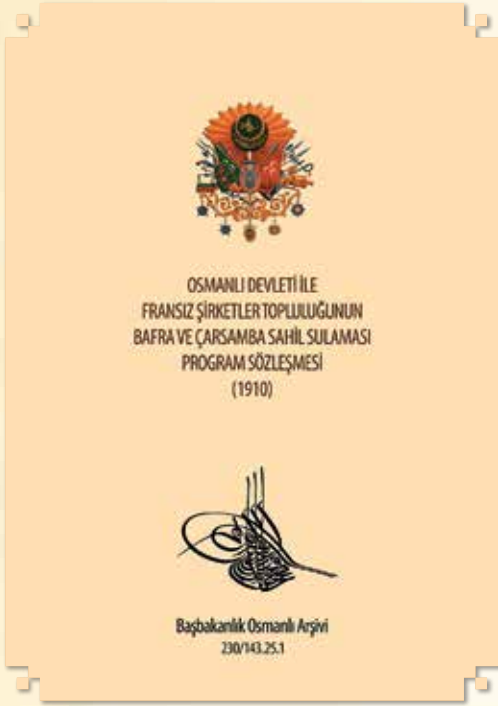

Osmanlı Devleti Bayındırlık Bakanlığı ile Osmanlı Devleti sınırları içerisinde inşaat işleri yapan şirketler topluluğu (Fransız) arasında 19 T.evvel 1326 (1910) tarihinde yapılan sözleşme gereğince, Bafra Ovası'nın o tarihteki durumunu ve kurutulacak bataklık araziyi gösterir orjinal harita

بافره وحوالی

Osmanlı'dan Günümüze Samsun Sahil Sulama Projelerinin 101 yıllık hikâyesi

*Samsun Sancağı
dahilinde, Bafra ve
Çarşamba Ovalarının
sulama çalışmaları için
bir Fransız şirketi ile
anlaşma yapılıyor ve
sözleşme gereği en
geç beş ay içerisinde
keşif yapılması
ve bir program
dahilinde çalışmalara
başlanması bir
sözleşme ile karara
bağlanıyor..*

Osmanlı'dan Günümüze Samsun Sahil Sulama Projelerinin 101 yıllık hikâyesi Çarşamba ve Bafra Ovalarının sulama projeleri ve sulu tarıma geçme çalışmaları sadece Cumhuriyetimiz ile birlikte başlayan bir mesele değildir.

Halen çalışmaları, projelendirmeleri ve ihale işleri devam eden bir kısmı biten ve bir kısmı da yenilenen Sahil Sulama Projeleri günümüzden 101 yıl önce de Osmanlı Devleti'nin de gündemindeydi ve önemli projelerinin arasındaydı..

Elinizdeki kitapçıkta göreceğiniz gibi Samsun Sancağı dahilinde, Bafra ve Çarşamba Ovalarının sulama çalışmaları için bir Fransız şirketi ile anlaşma yapılıyor ve sözleşme gereği en geç beş ay içerisinde keşif yapılması ve bir program dahilinde çalışmalara başlanması bir sözleşme ile karara bağlanıyor..

1910 yılında imzalanmış bu sözleşmenin orijinal belgeleri Başbakanlık Osmanlı Arşivi 230/143.25.1 kayıt numarası ile mahfuz edilmektedir.

Sözleşmenin, Başbakanlık Arşivi'ndeki orijinallerine ulaşmamızdaki yardımlarından dolayı Arif Torun'a teşekkür ederken, bugün Samsun Sahil Sulama proje ve uygulama çalışmalarında büyük emekleri olan DSİ 7. Bölge Müdürlüğü'nün değerli Müdür ve gayretli personelinin de ayrıca kutlamak istiyorum.

YEDAŞ'ın 2019 Vizyonu NEW YORK'TA IŞILDADI

YEDAŞ Genel Müdürü ve aynı zamanda BID Komite Üyesi olan Nurettin Türkoğlu'na Kalite Elmas Tacı'nı takdim eden BID Başkanı ve CEO'su Jose E. Pietro, "Üyelerimiz YEDAŞ'ı keyifle değerlendiriyor" dedi. Türkoğlu da, "Bu ödül hem bizim, hem de ülkemiz için bir övünç kaynağıdır" diye konuştu

Business Initiative Directions (BID) tarafından her yıl dünyaca ünlü şirketlerin ve üst yöneticilerinin katılımıyla gerçekleşen Dünya Kaliteye Bağlılık Kongresi'nde verilen Uluslararası Kalite Yıldızı Ödüllerinde 2013 yılında Kalite Altın Tacı, 2014 yılında da Kalite Platin Tacı ile ödüllendirilen YEDAŞ, bu yıl da Uluslararası Mükemmellik ve İş Prestij Ödülü'nün en yüksek seviyesi olan

Kalite Elmas Tacı'na layık görüldü. Amerika'nın New York kentinde düzenlenen ödül töreninde BID Başkanı ve CEO'su Jose E. Pietro, YEDAŞ Genel Müdürü ve aynı zamanda BID Komite Üyesi olan Nurettin Türkoğlu'na ve şirketin üst yönetimine yakın ilgi göstererek, "Sizleri aramızda görmekten mutluluk duyuyoruz" dedi. Türkoğlu ise, "Bu ödül hem bizim, hem de ülkemiz için bir övünç kaynağıdır" diye konuştu.

178 ÜLKEDEN YEDAŞ'A TAM NOT

2019 yılında kurumsal ve operasyonel mükemmellik alanında Avrupa'nın ilk 10 şirketi arasında olma vizyonu doğrultusunda başlattığı 'Mükemmellik' sürecinde Avrupa'da ve dünyada tüm dikkatleri üzerine çeken YEDAŞ, 178 ülkeye yayılan

ve sektörlerinde kaliteye verdikleri önemle liderlik eden şirket ve kurumları takdir ve teşvik etmek amacıyla düzenlenen Uluslararası Kalite Yıldızı Ödülleri Gecesi'ne, Business Initiative Directions (BID) Başkanı Jose E. Prieto imzalı gönderilen davet mektubuyla katıldı. Genel Müdür Türkoğlu ve şirketin üst yönetiminin yer aldığı ödül gecesinde YEDAŞ, Uluslararası Mükemmellik ve İş Prestiji Ödülü olan Kalite Elmas Tacı'na layık görülerek, vizyonuna bir adım daha yaklaşmış oldu. Amerika'dan Avrupa'ya, Asya'dan Orta Doğu'ya kadar 178 ülkenin BID Ödül Komitesi üyelerince 'Kalitesi ve Mükemmelliği' taçlandırılan YEDAŞ'ın Genel Müdürü Türkoğlu, "Dünya çapındaki şirketlere büyük prestij kazandıran Uluslararası Kalite Ödülleri, şirketimizin kurumsal kimliğini uluslararası pazarda tanıtmışlığını ve kalite bilincini artırmakla kalmayıp; aynı zamanda insan kaynaklarına dayalı hizmet sektöründeki liderliğimizi de tescilleye-

cektir" dedi.

YEDAŞ'IN KALİTE KÜLTÜRÜ DÜNYAYA MODEL OLACAK

YEDAŞ Genel Müdürü ve BID Komite Üyesi Nurettin Türkoğlu'na ödülünü veren BID Başkanı ve CEO'su Jose E. Prieto ise, "İki yıldır tanıdığımız YEDAŞ, sürdürülebilir kalite bilinci anlayışını bu yıl daha da mükemmelleştirerek bir üst kategoriye yükseltmiş, BID Ödül Komitesi üyelerince keyifle değerlendirilen bir şirket haline gelmiştir. Bu gecede sayın Türkoğlu ve üst yönetimini aramızda görmekten mutluluk duyuyoruz. Başarılarının her daim kalite kültürüyle içselleştirilmesini temenni ediyoruz" dedi. "Hizmet kalitesinde dünya standartları ile uyumumuzu belgeleyen bu ödül hem bizim, hem de ülkemiz için bir övünç kaynağıdır" diyen Türkoğlu, "Kalite Elmas Tacı, şirketlerin; liderlik, kalite yönetimi, yenilikçilik, teknoloji, müşteri hizmetleri ve memnuniyeti, pazar payını artırma,

prestij ve sürekli iyileştirme gibi konularda bir yönetim kültürü oluşturmaları esasına göre değerlendirilerek verilmektedir. Kişi, kurum ya da kuruluşlar ödüllere kendiliğinden aday olamıyor. Bu ödüller, BID üyelerince uzun süren aday belirleme sürecinde üniversiteler, ticaret odaları ve büyükelçiliklerin görüş ve önerilerine başvurarak veriliyor. Ayrıca bu ödüller, Avrupa, Amerika, Asya, Okyanusya ve Ortadoğu'daki şirketlerin kalite kültürünü yayma başarılarının tanınmasında önemli bir rol üstleniyor" diye konuştu.

İNDİAN OİL VE KOREA ELECTRIC GİBİ DEV ŞİRKETLER KALİTE LİGİ'NDE

Fortune Global 500 Listesi'nde yer alan dünyaca ünlü şirketlerin yanı sıra Türkiye'den de bugüne dek çeşitli kategorilerde BID tarafından ödüllendirilen şirketlerin olduğunu altını çizen Türkoğlu, "Ülkemizden Digitürk, Doğu Holding, Aktif Bank, İstanbul Halk Ekmek ve İhlas Gazetecilik gibi şirketler ödüle layık görülmüştür. Wal-Mart, ArcelorMittal, Indian Oil Corporation Limited, Alcoa, Reliance Industries, Korea Electric Power Co. gibi dünya üzerinde enerji sektörünün lokomotif şirketleri de BID tarafından ödüllendirilmiştir. Bu onur tablosunda ve Kalite Ligi'nde yer almak, BID'nin kurumsal mühürünü taşımak YEDAŞ için büyük gurur kaynağıdır. İlk olarak 2012 yılında çıktığımız ve iş süreçlerimizde vazgeçilmezleri arasında yer alan "Kalite, Liderlik ve Sürdürülebilirlik" anlayışının içselleştiği mükemmellik yolculuğumuzda büyük finale sadece bir adım kaldı. Hedefimiz bu yıl içerisinde Avrupa'nın 4 Yıldız Ödülü'nü almak ve vizyonumuzu tescillemek" ifadelerini kullandı.

BİR ULU ÇINARIN ARDINDAN!

ALİ RIZA ÖZTÜRK VE SÜTPINAR KUR'ÂN KURSU

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KARA

Ali Rıza Hoca, nam-ı diğer Ali Hafız, bu dünyada hem yaşayan hem de yaşadığı döneme damgasını vuran müstesna bir ilim, fikir, ticaret, siyaset ve hayır adamıdır.

Bir ilim, fikir, ticaret, siyaset ve hayır adamı geçti Samsun'dan, Rabbim razı olsun Ali Rıza Hoca'dan!

İnsanlık tarihinde, ilk insandan günümüze kadar nice bireyler hayat sürdü. Kimisi sadece yaşadı bu dünyada, kimisi de yaşadığı döneme damgasını vurdu. İşte Ali Rıza Hoca, nam-ı diğer Ali Hafız, bu dünyada hem yaşayan hem de yaşadığı döneme damgasını vuran müstesna bir ilim, fikir, ticaret, siyaset ve hayır adamıdır. Yani baki kalan şu gök kubbede hoş bir sada bırakanlardandır.

Ali Rıza Öztürk kimdir?

Ali Rıza Öztürk, Haziran 1935'te Trabzon ili Şalpazarı ilçesi Sütpi-

nar Köyü'nde doğmuş; 29 Kasım 2014'te Samsun'da vefat etmiştir. Kıranköy Mezarlığı'nda toprağa verilmiştir.

Eğitim Hayatı

Ali Rıza Öztürk, babası Hacı Mehmet Efendi'nin rahle-i tedrisinde henüz dört yaşında iken Kur'ân-ı Kerîm'i okumaya başlamış, beş yaşında Kur'ân-ı hatmetmiş ve sekiz buçuk yaşında hafız olmuştur. Hacı Müfit Kazancı, Hafız Ahmet Sarıca, Hafız Osman Türkmen (Tıkmanû Osman Hafız) ve Hacı Hafız Mehmet Rüştü Aşık hocalardan Kıraat ilmi öğrenmiştir. 1948 yılından itibaren iki yıl süre ile Adapazarı Hasırcılar Ca-mii İmam Hatibi Reisü'l-Kurrâ Hacı

Hafız Mehmet Eren Hoca'dan tecvîd, ta'lîm ve mehâric-i hurûf dersleri almıştır. Adapazarı vaizlerinden Hacı Cevdet Efendi, Gündüğü Hoca, Vakfıkebir Müftüsü Hacı Abdulvehhab Efendi, Hacı Mehmet Sönmez ve Hacı Ziya Hocalardan Arapça okumuştur. (Bu bilgiler, Sütçinar Kur'ân Kursu mezunlarından Hafız Avukat Abdullah Erata'nın 2006 yılında Ali Rıza Öztürk Hoca ile gerçekleştirdiği ve "Trabzon Şalpazarı Sütçinar Kur'ân Kursu" adıyla yayınlanan röportajdan elde edilmiştir).

Görev Yılları ve Şalpazarı'ndan Samsun'a Hicret

Ali Rıza Öztürk, 1950-59 yılları arasında Trabzon merkez ve Sütçinar Köyü'nde fahri olarak talebe okutmuş; hem hafızlık hem de Arapça eğitimi vermiştir.

1959'da tebdil-i mekan yaparak Samsun'a yerleşmiştir. Bu tarihten sonra altı yıl süre ile Samsun'da imam-hatiplik, Kur'ân-ı Kerîm Öğretmenliği ve Vaizlik yapmıştır. 1965'te resmi ve maaşlı görevlerinden istifa etmiş; fakat fahrî vaizlik görevini hayatının sonuna dek sürdürmüştür.

Ticaret, Ümmete Hizmet, Siyaset ve Cezaevi Yılları

Ali Rıza Öztürk, 1965'ten sonra daha ziyade ticarî ve hayrî hiz-

metlerde bulunmuştur. Ticaretini kitap ve kırtasiye alanında yoğunlaştırırken, hayrî faaliyetlerini İmam Hatip Okulu Yaptırma ve Yaşatma Derneği, Din Görevlileri Derneği, Karadeniz Bölgesi Kur'ân Kursları Federasyonu, Yüksek İslâm Enstitüsü Yaptırma ve Yaşatma Derneği, Üniversite Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği, Şalpazarılılar Yardımlaşma Derneği, Samsun İslâm Vakfı, Samsun İlim Yayma ve Eğitim Vakfı gibi kuruluşlarda başkanlık ve yönetim kurulu üyeliği yaparak sürdürmüştür.

Ali Rıza Öztürk, 1972'den 1980'e kadar siyasetle meşgul olmuş; ihtilal öncesi yıllarda Milli Selamet Partisi il başkanlığı ve genel idare kurulu üyeliği görevlerini üstlenmiştir. 1980 ihtilalinin ardından tutuklanmış ve bir süre Ankara Mamak Askeri Ceza ve Tutukevi'nde hapis yatmıştır. Cezaevi hayatı sonrası ticarî ve hayrî faaliyetlerine devam etmiştir.

Ahde Vefa ve Şalpazarı Sütçinar Kur'ân Kursu

Ali Rıza Öztürk, doğup büyüdüğü aslî vatanı Ağasar'ı unutmamış; babasının vasiyetini yerine getirme konusunda samimiyetini ortaya koymuş hayırlı bir evlattır. Zira hem babası hem de ilk hocası olan Hacı Mehmet Efendi'nin öteden beri, çok zor şartlarda hafız yetiştirmeye çalıştığı Sütçinar'da düzenli eğitim-öğretim yapılan bir Kur'ân kursu inşa etme hedefinin olduğu Ali Hafız tarafından bilinmektedir. O, babasının vefatı üzerine bu hedefi bir vasiyet olarak kabul etmiş ve Sütçinar Kur'ân Kursu'nu yaptırmaya karar vermiştir. Bu bağlamda, temeli 1983 yılında atılan ve seri bir çalışma ile 1984'te fiziki yapılması tamamlanan kursta aynı yıl eğitim-

Ali Rıza Öztürk, 1972'den 1980'e kadar siyasetle meşgul olmuş; ihtilal öncesi yıllarda Milli Selamet Partisi il başkanlığı ve genel idare kurulu üyeliği görevlerini üst-lenmiştir. 1980 ihtilalinin ardından tutuklanmış ve bir süre Ankara Mamak Askeri Ceza ve Tutukevi'nde hapis yatmıştır. Cezaevi hayatı sonrası ticarî ve hayrî faaliyetlerine devam etmiştir.

öğretime başlanmıştır.

Ali Rıza Hoca'nın, "babamın hayatını gerçekleştirdik, elhamdülillah" şeklinde tanımladığı Sütçınar Kur'ân Kursu, kendisinin en fazla mutluluk duyduğu ve vefat edene kadar da yardımını eksik etmediği hayırlarındandır.

Sütçınar Kur'ân Kursu'nda Eğitim-Öğretim Faaliyetleri

Sütçınar Kur'ân Kursu'nda 1984'ten 1997'ye kadar yoğun bir eğitim-öğretim yapılmıştır. 1997 yılında Türkiye'de demokratik sürecin daralmasıyla meydana gelen olumsuzluktan, bu kurs da ziyadesiyle etkilenmiş ve bir anda öğrenci kaydı yapamaz hale gelmiştir. 2005 yılında Sütçınar Kur'ân Kursu ile ilgili sevindirici bir gelişme yaşanmıştır. Daha önce bu kurstan mezun olan vefakâr öğrenciler, 28 Ağustos 2005'te Sütçınar Kur'ân Kursu'nda toplanmışlar, kursun fiziki yapısının yeniden ele alınarak modern projelerle donatılması ve nitelikli öğrencilerle tekrar eski günlerine döndürülmesi çalışmalarını başlatmışlardır. Bu çalışmalar neticesinde Sütçınar Kur'ân Kursu, 26 Ekim 2014'te yeniden hizmete açılmış olup, 2014-2015 eğitim-öğ-

retim yılında Şalpazarı İmam Hatip Ortaokulu'na devam eden 37 erkek öğrenciyi kayıt yaparak eğitim öğretime başlamıştır.

Sütçınar Kur'ân Kursu'nda Yetişen Kur'ân Bülbülleri

Kuruluşundan itibaren 1113 öğrencinin kayıt yaptırdığı Sütçınar Kur'ân Kursu'nda 466 öğrenci hafızlık programına katılmıştır. Bu öğrencilerden 186'sı erkek, 25'i de bayan olmak üzere toplam 211 tanesi hafızlık belgesi alarak mezun olmuştur. 2008 yılında Fatma Tarkan adlı öğrenci, "Kur'ân-ı Kerîm'i Güzel Okuma" yarışmasında Türkiye birinciliği kazanmıştır.

Sütçınar Kur'ân Kursu, kuruluş aşamasından itibaren ilçenin dini hayatında etkili olmuş ve bu yönde olumlu değişiklikler meydana getirmiştir. İlçenin her köyünden öğrencilerin bu kursta okuması, söz konusu etkinin daha elverişli bir şekilde devam etmesini sağlamıştır. Ayrıca Kur'ân kursundan mezun olan öğrencilerin lise ve üniversite düzeyinde eğitim ve öğretime devam etmeleri, ailelerde çocukların okutulmasına yönelik bir iştiağ meydana getirmiştir. Kuruluşundan itibaren ilçe gündemindeki yerini koruyan

Sütçınar Kur'ân Kursu, yörenin dinî, sosyal ve ekonomik hayatına etkisini hala sürdürmektedir.

Sütçınar Kur'ân Kursu'ndan mezun olan öğrenciler, bugün ülkemizin değişik yerlerinde üst düzey bürokratik görevler başta olmak üzere farklı branşlarda hizmet etmektedirler.

Bugün Sütçınar Kur'ân Kursu, bir ilim ve irfan mektebi olarak Trabzon ve Türkiye gündemindeki yerini yeniden almayı hedeflemektedir. Burada yetişecek olan güzide nesil, İslâm dinini asıl kaynağı Kur'ân'dan öğrenmeyi ve Hz. Peygamber (sav)'in örnek hayatını kendisine rehber edinmeyi amaçlamış bir nesildir. Unutulmamalıdır ki, ancak Kur'ân ve Sünnet'e uygun bir İslâm, insanlık ailesini bugün yaşadığı buhran ve akıl tutulmasından kurtarabilir. Zaten hayat sahibi insanları muhatap alan Kur'ân'ın hedefi, tevhid anlayışına uygun inanca sahip, imanlı ve ahlaklı bir nesil inşa etmektir.

Allah Rız Olusun Ali Rıza Öztürk Hocam'dan!

Ali Hafız'ı tanımadan, ona yapılan duaları duymak! Ne güzel bir duygu, bir müslümanı dünya gözüyle görmeden, onun hakkındaki takdir ifadelerine şahit olmak! Bu bağlamda, çocukluğumdan itibaren yaşadığım birkaç hatırayı burada nakletmek istiyorum.

Yıl 1983. Sütçınar Kur'ân Kursu'nun, Şalpazarı'nın en önemli gündemini oluşturduğu günler.

Söz konusu kurs, o kadar gündemdeydi ki, bölge insanı muhteşem bir heyecan yaşıyordu. Hafız olmalarını istedikleri yavrularını kendi memleketlerinde, belki de yörenin en güzel köyünde inşa edilecek bir Kur'an kursunda okutacak olmanın heyecanıydı bu. Bu arada konudan haberdar olan herkes, "Allah razı olsun Ali Hafız'dan" diyordu.

Ben de bu yıllarda ilkokula yeni başlamış, yedi yaşında bir çocuktum. Bir çarşamba günü Şalpazarı'nda babamla birlikte bir arkadaşının işyerinde oturuyorduk. Hasbîhâlin ardından söz Sütçinar Kur'an Kursu'ndan açılınca, babam da beni kastederek gayet kendinden emin bir ses tonuyla şöyle dedi: "Ben de bu oğlum Mustafa'nın Sütçinar Kur'an Kursu'nda hafız olmasını istiyorum. Allah razı olsun Ali Hafız'dan!"

1987 yılında Sütçinar Kur'an Kursu'na kaydolduğumda, karşılaştığım her insanın ortak cümlesi, "Allah razı olsun, Ali Hafız'dan!" ifadesiydi.

Rabbim lutfetti, 1989 yılında hazfımı tamamladım. (Yüce Allah Ali Hafız'dan, babamdan, hafızlık hocam Ahmet Kıran'dan ve hafız

olmamda emeği geçen herkesten razı olsun). Bir sene sonra, Sütçinar Kur'an Kursu'ndan hafız olarak mezun olan bizler için muhteşem bir icazet merasimi düzenlendi. Geniş bir katılımın olduğu bu icazet merasiminde değişik il ve ilçelerin müftüleri, bazı İmam Hatip Liselerinin müdürleri ve çok sayıda hayırsever insan da yerini almıştı. Hafızların Kur'an tilavetinin ardından mikrofonu Ali Hafız aldı ve son derece etkili bir hitapla şunları söyledi: "Burada bulunan İmam Hatip Lisesi müdürleri, il ve ilçe müftüleri, hayırsever kardeşlerim! Sizlere sesleniyorum! Bu hafız çocukları aranızda paylaşın ve her türlü masrafını üstlenmek koşuluyla İmam Hatip Lisesi tahsillerini tamamlattırın!"

Program sonrası, o günlerde Samsun İmam Hatip Lisesi müdürlüğünden henüz emekli olmuş ve Samsun İlim Yayma Vakfı Başkanlığı görevini üstlenmiş olan değerli büyüğüm Remzi Yavuz, benim yanıma geldi ve şöyle dedi: "Yavrum, seni ben Samsun'a götürceğim inşallah!" Ve bu söz üzerine biz de Samsun İmam Hatip Lisesi'ne kayıt yaptırarak ve Sütçinar Kur'an Kursu'ndan mezun olan pek çok hafızla birlikte eğitim hayatımızı Samsun'da devam ettirdik. Allah razı olsun, Ali Hafız'dan ve Remzi Yavuz Hoca'dan!

Samsun'a geldiğimizde, müte-deyyin camiadan insanların, "Allah razı olsun, Ali Rıza Hoca'dan" ifadeleri, doğrusu beni ve arkadaşlarımı çok etkilemişti. Yıllar sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kampüs Camii İmam Hatipliği'ne atandığımda, camii ile ilişkili olan her insanın adeta ortak bir dua

olarak telaffuz ettiği bu cümle, gerçekten son derece manidardı.

Bu kadar mümtaz bir dua cümlesi, bir insana yapılabilecek en güzel dua: "Allah senden razı olsun!" Peki, Şalpazarı'nda Ali Hafız, Samsun'da ise, Ali Rıza Hoca olarak bilinen merhum Ali Rıza Öztürk, bu denli yüksek bir teveccühe nasıl mazhar olmuştu?

Ali Rıza Hoca'nın hayırla yâd edilmesinin temel sebebi, Şalpazarı ve Samsun'da öncülük ettiği hayrî hizmetlerdir. Zira helalinden kazanan, hayırda yarışan ve her işi Allah rızası için yapan insanlar, ancak böyle yoğun bir teveccühe ulaşabilirler. Unutmamak gerekir ki; Rabbini razı eden kul, herkesi razı eder; fakat herkesi razı edeyim diye yırtınan kişi, olur da Rabbini razı edemezse, bu çabanın ne anlamı kalır! Dünyada önemli olan, Yüce Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaktır; bunun yolu da dünya hayatını Allah rızası için yaşamaktır.

Şalpazarı ve Samsun'da ilmî, fikrî, ticarî, siyasî ve hayrî kimliğiyle bir döneme damgasını vuran merhum Ali Rıza Öztürk, hayatını Allah rızasına vakfeden ve baki kalan şu gök kubbede hoş bir sada bırakan mümtaz şahsiyetlerdendir. Bu nedenle onu tanıyanlar, adeta ağız birliği yapmışçasına şöyle dua ediyorlar: "Bir ilim, fikir, ticaret, siyaset ve hayır adamı geçti Samsun'dan, Rabbim razı olsun Ali Rıza Hoca'dan!"

Baki kalan şu gök kubbede, hoş bir sada bırakabilmek ümidiyle...

Yasin KURT

KÜFLÜ TÜTÜN

*Adı: Ayşe YILDIZ
Doğum Yeri: ORDU-Korgan
Doğum Tarihi: 1940
Emekli: 1988
Şu An Oturduğu Yer :
Zeytinlik Mahallesi
SAMSUN*

Samsun'da Tekel Tütün Fabrika-sı'nda 24 yıl çalışan Ayşe Yıldız....

"Demirel' in sayesinde Ekmek Yedik "Diyerek söze başlıyor Ayşe Teyze ve devam ediyor;

"Çok küçük yaşlarda Fatsa 'dan Çarşambaya yerleştik Babam ayakkabı tamircisiydi bende bir aile dostumuzun sayesinde Çarşamba tütün deposunda işe başladım ve çok küçük yaşlarda evlendim.

1963 yılında Çarşamba Tütün deposunda Küflenmiş Tütünlerin Küfünü silip TONGA – balya yapıyordum. Mevsimlik işçi gibi çalışıyorduk, boş zamanlarda simit ve kendi yaptığım Tülbentleri satıyordum. Çoğu zamanda Zabıta

tekmelerdi Tezghamı, ama ben yılmadım ve satmaya devam ettim. Bir gün simit satarken dediler ki Adnan Menderes geldi, kolumda simit sepeti kucağımda çocuğum koşar adım kendimi meydana da Adnan Menderesin yanında buldum. Orta boylu, fötr şapkalı, yakışıklı bir adamın yanında duruyordum o da Adnan Menderes'ti. Ben simit satmaya devam ettim orta boylu fötr şapkalı adamda konuşmaya..

1965 yılında Samsuna taşındık ve Ben ikinci çocuğuma hamileydim, hamileliğimi saklamak zorundaydım çünkü çalışmak gerekiyordu evde ekmek bekleyenler vardı. Çarşaf giymiştim bebeğimi altına saklamıştım.

Paydos saat 12 ile 1 arasıydı ve ben koşa koşa evde alırdım soluğu. Çocukları doyurup yine koşa koşa iş başı yapmak zorunda kalırdım. İyi anılarım da oldu; Nemli'de kötü anılarımda Tekel ekmek kapımızdı iyi anlarımızda mutlu olurduk. Çoğu kötü anılarımızı da bağrımıza basmayı bildik.

Hiç unutmuyorum Fabrikada kömür sobası yakardık ve ben bir gün kömür kokusundan midem bulandı markamı aldım. Tuvalete gitmek için marka alırdık ustabaşından yani tuvalete gitmek marka ile sayılıydı yani

Giderken arkadaşlarım bana su şişesi verirlerdi markaları yanmasın diye. Usta başım Hayriye hanım beni yanlış anladı ve bana kızdı izin

vermedi çok sinirlenmiştim sinirden tütünlerin üstüne kustum beni revire götürdüler, revire usta başı da geldi bende ona kızmıştım ve yüzüne tükürdüm böyle işte Çalışma hayatımdaki en iyi anım ise;

Aramızda para toplamıştık ve çalışma alanımıza plak aldık çok sevinmiştik artık plak dinleyecektik ama o sevinci hiç yaşayamadık çünkü plakta hep acıklı ağlamaklı plaklar çalışıyordu ve biz hep ağlıyorduk.

Tütün fabrikasında öğle yemekleri verilmezdi. Yemekleri herkes evinden sepetle getirirdi mahallemizin tamamı tütün fabrikasında çalışırdı. Ayda iki defa para alırdık ve çalışma hayatım boyunca iki defa yanlışlıkla fazla para aldım 50 TL

Birincisinde geri götürdüm fazla para verdiniz dedim maaşına zam yapıldı denildi ikincisinde paracı adam eliyle para aldığım kağıdı kapadı ve kaç tl maaş aldığımı sordu ve 50 TL fazla para vermişiz dedi ve geri aldı. Günde bir paket sigara verirlerdi ve bunu içmez iseniz ölürsünüz derlerdi hacca gidersem bırakacam demiştim hacca gittim ve bıraktım.

24 yıl çalıştım ve 1988 de TURGUT ÖZAL yaşı gelen emekli olsun dedi ve bende emekli oldum....

Emekli olduktan sonra tek katlı ev yaptırdım ve burada yaşıyorum." diyerek sözlerini tamamlıyor Ayşe teyze.

Samsun Sigara Fabrikası Ayşe Teyze gibi binlerce insana ekmek kapısı oldu, şehre ise canlılık kattı. Bugün sigara fabrikasının yerinde AVM var. Dünya değişti Samsun'da değişti.

ÂŞIK KİME/NEYE SÖYLER?

Prof. Dr. Şahin KÖKTÜRK

*Âşıklık geleneği,
sanat niteliğinin
yanında Türk
milletinin iletişim
yolu ve yöntemi
olduğu kadar
genetik şifrelerin de
taşıyıcısıdır.*

**"gönüllü dertlisi cümle dertlerin
temsilen sözcüsü bütün fertlerin
methin eder güzellerin mertlerin
doğruyu erdemi över âşıklar"**

Âşık tarzı halk edebiyatı, Türk edebiyatının doğuşundan günümüze kesintisiz devam eden yegâne koludur. İlk Türkçe şiirlerin şairleri "ozan-bahşı-kam"lar, İslamiyetin kabulüyle "âşık"a evrilmiş, onların dile getirdiği şiirler bir gelenek oluşturmuş ve bu gelenek de -modern zamanlarda pek çok kırılma yaşamasına rağmen- günümüze kadar canlılığını korumuştur.

Âşık edebiyatı üzerine çok değerli yazıları olan hocam Prof. Dr. Umay

Türkeş Günay, "Türk Kültürünün İletişim, Bilgi ve Kültürel Şifre Taşıyıcısı Olan Âşık Edebiyatı" (Türk Kültürüne Eleştiri, Ankara 2009:143) başlıklı yazısında edebiyatımızın bu en kadim, en köklü geleneği için şöyle der: "Âşıklık geleneği, sanat niteliğinin yanında Türk milletinin iletişim yolu ve yöntemi olduğu kadar genetik şifrelerin de taşıyıcısıdır." Bu hükmü vermesinin bir önemli sebebini, -adı bilinen bilinmeyen- ozan/âşıkların, şiirleriyle tarihe kayıt düşmelerine dayandırır.

Âşıklar toplumun her kesimine hitap edebilecek bir dil kullanırlar. Bu durum âşık edebiyatını geleneksel, aynı zamanda da "harc-ı âlem" hale

getirir. Harc-ı âlem olmanın müsbet tarafı hemen hemen bütün toplum tarafından anlaşılmaktadır. Böylece Prof. Dr. Umay Günay'ın bahsettiği genetik şifreler her kesime ulaştırılmış olur. Bir başka ifadeyle toplumdaki her insan aynı duygu-düşüncelerle hayatı kavrar, tasada ve kıvançta birleşir. Olumsuz tarafı ise gelenekçi bir yapıya sahip olduğu için kendini tekrar etmeye başlamasıdır. Bu yüzden de sanat seviyesi biraz irtifa kaybeder. Âşık şiirinin sanatkârâne çitasını yüksek tutabilmek için imgeli anlatımla "yeni şeyler söylemek" gerekir. İmge ise, birbirine hasret çeken kelimeleri buluşturup, henüz söylenmemiş bir duygu, düşünce veya hayali anlatmak üzere yan yana getirince gerçekleşir.

Âşığın fertler ve toplum adına dile getirdiği hicranlı bir aşk hikayesini, umutsuz sevda şikâyetlerini, vuslatta kâm alma terennümünü veya insanı ilgilendiren herhangi bir vakayı onun gerçek hayatının da birebir kopyası/ifadesi sanma yanlışına düşülmemelidir. Âşık/ozan, cümle aşkların, âşıkların/sevenlerin sözcüsü, sevdalılarının temsilcisi, dertlerin de dertlisidir. Kendi dahil herkes adına kızar, öfkelenir, hicveder, taşlar, yol gösterir, öğüt verir, sevinir, sever, âşık olur; velhasıl sanatkâr tabiatı, şiirine konu bulmakta hiç sıkıntı çekmez.

Aştan bahsettiği her şiirinde bir sevgili zehabına düşersek artık o bir "ozan/âşık" olmaktan çıkar, ahlâkî zaafılarla malul bir insan derkesine iner. Âşık, belki kendi yaşadığı belki de daha muhtemeldir ki başkalarının hayatında gördüğü/sezdiği bu ezeli insanî duygu ve olguyu kendi nefsinde/beninde du-

yumsar. Sevenlerin haliyle hem-hal olur. Empatiyle sevenin yerine kendini koyup gerçek veya muhayyel bir aşk hikayesinin ruhuna verdiği ilhamları mısralara döker.

Aşk ve âşık kavramları etrafında dile getirdiğimiz bu görüşleri Samsunlu bir âşığın-Âşık Yavuz'un- şiirlerinden takip etmeye çalışalım.

"Âşık Yavuz" mahlasıyla âşık tarzı halk şiirinin güzel örneklerini sunan Ramazan Yavuzarslan, Samsun'un merkez Erikli köyündendir. Emekli ilköğretmeni olan Âşık Yavuz, ferî veya toplumsal konularla ilgili pek çok şiir kaleme almış, bazılarını besteleyip sazıyla icra etmiştir.

Âşık Yavuz, âşık tarzı şiirin aslî temaları olan "ayrılık, gurbet, tabiat, toplum, şikâyet, ölüm"ü, yoğunluk dereceleri birbirinden farklı olmak kaydıyla mısralarına taşır. Fakat yukarıda belirttiğimiz "aşk" "tema"sını, şiirlerinde birbirinden renkli yansımaları ile terennüm eder. Nitekim "Yine mi Ayrılık Var" adını verdiği şiir kitabında bizi, daha isminden başlayarak "aşk"ın hicrana götüren yoldaşı "ayrılık"la yüzyüze getirir.

Âşığın mutlaka "aşk"a dair söyleyecekleri olmalıdır. Âşık Yavuz da aşkın ne menem bir hal olduğunu şu beşlikte dile getirmiştir:

*Gözler görür gönül sever, böyle âşık olunur
Aşk insanın yüreğinde, nefes nefes solunur
Aşk bir Allah vergisidir her yürekte bulunur
Kıymetini bilenlerle bilmeyenler bir değil
Murad alıp gülenlerle gülmeyenler bir değil
(s.18)*

Öncelikle belirtmek gerekir ki âşık her ne kadar şikâyetçi görünüyorsa da, Fuzulî'nin "Aşk derdiyle hoşem, el çek ilacımdan tabib" dediği gibi, aşkla başı hoştur. "Aşk"ın benliğine kattıklarından memnundur:

Âşık Yavuz, âşık tarzı şiirin aslî temaları olan "ayrılık, gurbet, tabiat, toplum, şikâyet, ölüm"ü, yoğunluk dereceleri birbirinden farklı olmak kaydıyla mısralarına taşır. Fakat yukarıda belirttiğimiz "aşk" "tema"sını, şiirlerinde birbirinden renkli yansımaları ile terennüm eder. Nitekim "Yine mi Ayrılık Var" adını verdiği şiir kitabında bizi, daha isminden başlayarak "aşk"ın hicrana götüren yoldaşı "ayrılık"la yüzyüze getirir.

*"Âşkın gözü kör değil, el desin ben kıyamam
Ona nasıl baktıysam öyle gördü aşk beni
Gönül bağım zor çekmez her mekana uyamam
Dedikçe figan yüklü tele ördü aşk beni*

*Ördükçe değiştirdi görüntümü, şeklimi
Sıcığına gark etti yaşadığım iklimi
Emsalsiz mahareti kuşattıkça aklımlı
Şeyda bülbül eyleyip güle sordu aşk beni*

Zulmüne alışıp ateşine yandıkça aşk; yangını artsın diye yele vermiş, içini gamla doldurmuş, acılara gark etmiştir. Ancak aşkın kendisine değer kattığının, kendisini sahiplendiğinin, vefasızlık edemeyeceğinin, ancak bu vasıta ile yarin lütfuna mazhar olabileceğinin idrakiyle "aşk" destanını şu dörtlükle bitirir:

*"Sefasını özlerken cefasını bulduğum
Vefasına şükredip hasretiyle dolduğum
Cemalini görmeden divanesi olduğum
Yarin lütfuna mazhar kıla derdi aşk beni"*

Âşık Yavuz, "Bir Yastıkta" şiirinde, halkın temsilcisi olmak hasebiyle aşk u sevdadan bahsettiği mısraların yanlış anlaşılma ihtimalini bertaraf etmek için, önce hayat yoldaşına olan sadakatini -sanatkâr ruhun

savrulmalarını da bir parça hissettirerek şiirleştirir:

*"Yüzüme gülerek baktığın anda
Kaderim dertlere mola veriyor*

*Varsa da kaçamak fikre daldığım
Kaç gün var seninle dargın kaldığım
Küstüğün her vakit sensiz aldığım
Bir tek nefes bile çile veriyor" (s.20)*

Samsun Doğupark'ta, -bilinmez hangi vesileyle- ilham olunan "Dedi Bana" şiirinde, vuslata eremeyip yıllar sonra rastlaşan iki sevgilinin ruh hali, tavır ve davranışları tasvir edilir:

*"Bu sabah o eski yârimi gördüm
Nerdesin hayırsız yar dedi bana
Sarıldı boynuma hatrını sordum
Sır oldun hayırsız sır dedi bana"*

Sevgili, söylenir söylenir, boynunu bükerek; âşığın çekip gidişinin, katılan kalbinin hesabını sorar. Yıllarca beklediğini, öldü sanıp evlendiğini, hayırsız bir kocaya düştüğünü öğrenir. Samsun gün kararınca dolaşılır, geçmiş günler derince yâd edilir. "Aklına geldim mi" sorusuna "Sen onu kendine sor" cevabını alır.

İlk göz ağrısı, ilk düşen kor hatırına hatıralar tazelenir:

*"Gözlerden ırak bir tenhaya sindik
İrkildik her sestem duydular sandık
Rüzgârla savrulduk yağmadan dindik
Murat yalan hasret kâr dedi bana"*

Sevgilinin sevgisi hâlâ ilk günkü gibidir. Kalbinin muradı bellidir. El ele tutuşmaya cesaret edebilseler de artık bir olması mümkün olmayan iki farklı dünyanın insanı olduklarını sevgili şöyle ihtar eder:

*"Az mı yandı sinem aşkın odunda
Asırdı seneler hasret yadında
Biz bize haramız Allah katında
Ya sal beni ya da vur dedi bana"*

Ağlayıp sızlasalar da kaçınılmaz an gelir. Yine ayrılık vaktidir. Âşık-mâşuk şu dörtlükle ayrılığı perçinler:

*"Yavuz'um çaresiz son verdik söze
Ayrılık yeniden dem vurdu öze
Gülmedi sevdiğim şans ikimize
Bir daha kavuşmak zor dedi bana" (s.30)*

Bu hayalî sevgili bir başka gün Samsun sahil yolunda görünür. Yine ayrılıktan hikâyet vardır:

*"Senden ayrılalı perişan halim
Kaderin boynuna yüküdür vebalim
Ah! Yavuz'um, seni bana sağ salım
Gösterene şükür dedi de geçti" (s.31)*

"Erkeğe ağlamak yakışmaz" diyene, "Sende yürek varsa sen de ağlarsın" cevabını veren âşık "ayrılık" acısını şu "mühür bendi"yle mühürler:

*"Yavuz'um düşün de hisse al benden
Can çıktı zanneder aklın bedenden
Ayrılıp giderken sevdiğin senden
Geriye bakarsa sen de ağlarsın" (s.74)*

Ayrılık ateşinden, hicran yarasından sıkça bahis açmasının sebebi bir beşeri güzelin sevdası mıdır yoksa vuslatı bu fanide mümkün olmayacak bir rüya güzelin gönüldeki macerası mıdır? Âşık Yavuz'un şiirinde bu sorunun cevabını aramadan önce

“âşık tarzı şiir” geleneğinde önemli bir yeri olan “pîr elinden bâde içme” motifinden kısacık bahsedelim.

Bu gelenekte âşıklar ya usta çırak ilişkisiyle ya da rüyada “pîr/üstâd/ Hızır/Hz. Ali/Hz. Peygamber” elinden manevi bir içki içerler ve böylece sade kişilikten sanatkâr kişiliğe terfi ederler. Bu olağanüstü hadiseyi yaşayanlar “badeli âşık” olarak anılırlar. Rüyalarında kendilerine sevdasını çekecekleri bir sevgili de gösterilir. Âşık Yavuz’un -türkü olarak besteleyip icra ettiği- aşağıdaki koşması, hem yukarıdaki sorunun cevabını verecek hem de geleneğin

bu yönünü bize hatırlatmış olacaktır:

*“Gideceğin yolu nefesine inat
Seç dediler seçtim, bismillah ile
Cismim kuşa döndü kollarım kanat
Uç dediler uçtum, bismillah ile*

*Uçtukça önümde gökler yarıldı
Kondum bir zirveye, sofrâ kuruldu
Elime bir gümüş kadeh verildi
İç dediler içtim, bismillah ile*

*İçtikçe kavradım aşkın özünü
Gördüm nur içinde, dostun yüzünü
“Bir düş gördün Yavuz miskin, gözünü
Aç” dediler açtım, bismillah ile” (s.22)*

Âşık Yavuz’da vatan sevgisi de aşk

derecesindedir. Şiirlerinde kuvvetle hissedilen beşeri aşk duygusunun yanında “vatan-memleket aşkı” da önemli bir yer tutar. Bu duygudüşünce onda muhayyel değil, gerçekçidir:

*“Âşık oldum dedikçe, yanılıp eş-dost-yaren
Sandılar ki halamın Fatma’sını özledim*

*Öz birlik dağılmadan şer ülkeyi bölmeden
Halkımızın barışı tatmasını özledim”*

Bu uzunca şiirin tamamında vatan aşkı; ülküsü, siyaseti, istikbalî, mutluluğu, endişesiyle mısralara nakşedilmiştir.

“Âşık kime/neye söyler” başlığında hissettirmeye çalıştığımız düşünceleri “Âşıklar kime/neye âşıktır” şeklinde de sormak mümkündür. Zannımca bu soruların cevabı âşıklarca hâlâ araştırılmaktadır. Yoksa bu soruların cevabı Batılıların “felsefî/edebî bağlam”da gündeme getirdikleri “ebedî dönüş mitosu”nda mıdır? Malumdur, Batı’nın felsefe ile yaptığını biz şiirle gerçekleştirmeye çalışmışız. İnsanoğlu, atasının yediği “yasak meyve” yüzünden mahrum kaldığı cennete kavuşma arzusunu her fırsatta dile getirir. Bizim âşıkların “mâşukları” da acaba bu “kayıp cennet”te midir?

Şiirlerinde şairane öfkenin, muhalefetin, meydan okumanın, hasmane tavrın Köroğluca edasıyla; şefkatin, muhabbetin, acımanın, affın, eğitmenin hoşgörölü sesini duyan Âşık Yavuz da; “aşk” denizinin hırçın dalgaları ile boğuşur, sütliman halinde yüzer, sahilinde seyrâ eder. Bu aşk bazen bir rüya motifiyle ilahîye yaklaşır, çoğu zaman beşerîyle kucaklaşır, vatan-milletle karar kılar. Hâsılı mısralarında aşkın tütününü tüter.

METROPOL ÖZGÜRLÜKLER, GÖLGELENMİŞ KİMLİKLER

Prof. Dr. Mustafa Doğan KARACOŞKUN

*"abi buraya bir alışan
daha vazgeçemez.
Ne arasan var abi!..
Terkos suyu içen daha
iflah olmaz abi..."*

"Köleler Gözleri camekânlarda!"

"Abi o ne manyak söylemeydi öyle beee! Valla koştuk resmen..."

"Ay valla ömrümü çürüttü, ömrümü. Çekilir gibi değil ama, ay sahi ben nasıl çekmişim bunca yıl be! Üf aman hatırlamak bile istemiyorum..."

"Ay vallaha adamın yokluğunun beni bu kadar rahatsız edeceğini bilemezdim. Ay, kötüydü mötüydü ama akşam eve gelince bir nefes olurdu insana be! Şimdi dört duvar arasında yalnız ne yapacağım ki!..."

"abi, bir milyon versene!Valla çok açım, üç gündür boğazımdan bir lokma geçmedi abi! Ne olursun abi!"

"Kardeşim, cebimde sürekli bozuk para bulundururum ben. İsteyene vereceksin. Hadi verme bakim, ne yapacaklar gör. Kafayı mı yedin sen. Adamı bıçaklar bunlar, duymuyor musun kaç kişiyi bıçakladılar..."

"abi buraya bir alışan daha vazgeçemez. Ne arasan var abi!..
Terkos suyu içen daha iflah olmaz abi..."

"öldük, ölümden bir şeyler umarak"

Ne bulduk, ne umduk bilinmez. Nitekim bunu düşünmeye vakit de yetmez.

“çünkü serbest düşünme zamanı geçti artık/şimdi mesai saati”

Trum tram, trum tram...Akıl almaz bir tempoyla yaşıyoruz gerçekten hayatı. Sanki dünya hayatı hiç bitmeyecek ve bizler hiç ölmeyeceğiz.

“koşmam gerek

yetişmem gerek yazgıma

tutmam gerek, sormam gerek, bilmem gerek”

Koşuyor, koşuyoruz...Gelişiyor, ilerliyor ve zenginleşiyoruz. Daha iyi ekonomik standartlarda bir hayat yaşayabilmek, çocuklarımızı sosyoekonomik açıdan daha iyi bir gelecek bırakabilmek için bütün içsel potansiyel donanım ve farkındalıklarımızı baskılayarak dış dünyada daha etkin ve güçlü olmaya çabalıyoruz. Kendimizi ve başkalarını yaşantılayarak değil, gölgelerimizin vehmettiği benlerimizle var olmayı gerçeklik olarak algılıyoruz. Ruhumuzu sorarsanız o zaten “zemini sarsılmış bir dünya”da, çoktan sahte kendilik

kamuflajına bürünmüştür. Onun var olan ben’le olan ilişkisi, kendini başka yerlerde aramaya itmiştir. Yalan söylemez denilen gözler bile sahiciliğini kaybetmiştir:

“bir şehrin uzak semtleri gibi gözlerin”

Ruhlarımız “ısmarlama bir hayat”ın suç ortakları olmuş ve kendi yüzeysel zemininde dolaştığı bir çerçevenin dışına çıkabilme yollarını çoktan geride bırakmıştır. Gölge kimliklerin gölge kavramı özgürlük de, evinden atılmış bir çocuk gibi, metropol kaldırımlarda gerçekliğini ve anlamını yitirmiştir... Yalıtılmış benliklerimizin kutsanmış muskalarıdır bütün bunlar... Ortada kalan ise, günü, saatlere ve raporlara bakarak kurgulamak ve planlamak mekânikliğidir.

“köleler gördüm karavaşlar

hayaları burulmuş bir adamın ayaklarını yıkamaktalardı

artık kelimeler kalmamış fiyatları sormaktan

saçları taranılmaktan usanmışlar

sinemalarda saklanıyorlar kışın

yaz olunca denzin yalayışlarına

kaldırımlarda demokrat

otobüslerde dindar

geceyi

saatlerine bakarak anlıyorlar”

Gerçekte açtır ruhlarımız, iâşe ve ibâtesini karşılama arzusuyla sürekli çaba harcamaktadır. Ancak, bunu başaramamaktadır. O halde “ruhu olmak”, her zamankinden daha önemlidir. Şehre karışmadan, ruhuyla buluşmak...

“Gizemli bir dehliz gibi şehri dolaşıyorum

sıkıca tutuyorum kendimi şehre karışmaktan alıkoymaya”

Ruhu olmak, yani var olmak yoklukta bile. Ruhu olmak, mekânik ritüellerin ve söylemlerin ötesinde var olmak... Ruhu olmak, özgür olmak tüm metropol kuşatılmışlıklara karşın... Seherlerde uyanmak, dünyaya yalın bir gözle yeniden bakarak, hayatı yeniden kurgulamak... Rüya içinde rüyadan uyanmak, durmak ve duymak kâinatın gizlerini... Evet, ruhu olmak duymak, duyabilmek aslında... Duyabilmek ve haykırabilmek avaz çıktığınca...

“Durun kalabalıklar! Bu cadde çıkmaz sokak

Haykırsam kollarımı makas gibi açarak

Durun, durun bir dünya iniyor tepemizden

Çatırtılar geliyor karanlık kubbemizden”

İşte böyle, ey ruhunu maskeleydiğimiz şehir! Kaybolmuşluklarımızın şehri, ahâlisi olduğumuz şehir. Evimiz sende belki ama ya ruhumuz?

“Evi Nepal’de kalmış

Slovakyalı salyangozdur ruhum”

Senin ahâlilerin olduk anne kucağını yitirdiğimizden beri. Yitirdik yitirmekte olanları, gözlerimiz ağlamaz, kalplerimiz duymaz oldu o günden beri.

"Biz şehir ahalisi, kara şemsiyeliler! Kapçıklar! Evraklılar! Örtü Severler! Çiğliklardan çadır yapmak şanı bizdedir.

Bizimdir yerlere tükürülmeyen yerler

Nezaketten haklılardan yanayızdır hepimiz

Sevinmemiz çapkıncadır, ağlatır bizi küpeşteler

Yaşamak deriz -oh, dear- ne kadar tekdüze

Katliamlar ne kötü be birader"

Sabah oldu kalk, kahvaltıya bak! Sütle yumurtayı çalkala da çalkala! Biraz bal, kibrit kutusu kadar peynir, kepekli cinsinden ekmek

ye! Rejime uygun ye! Az ye, uz ye! Dere tepe gezmeden, katı yağı bilmeden, üç beyazı sofrana koymadan ye! İç vatandaş iç, bol bol su iç! Hem ye, hem iç! Üç az olur, beş öğün ye! Bol meyve, çok sebze, sık sık balık ye! Ne mangal yak, ne kızartma yap, haşla da öyle ye! Aşını ol, fişini al! Akşam olmuş ya da sabah sana ne? Sen bunları yap! Yap kardeşim yap! Ayakkabılarını günlük boya, tıraşın sinek kaydı olsun...Bırak Suna ip atlasın, Kaya top oynasın...Sen söyleneni yap! Ek mesaiye kal, evini al, arabayı yenile! İndirimli tatilleri kaçırma! Sarı çizgiler tehlikelidir, yaklaşma! Tren gelir hoş gelir, Ley ley limi limi ley!

"Aşklarım, inançlarım işgal altındadır

Tabutumun üstünde zar atıyorlar

Cebimdeki adreslerden umut kalmamıştır

Toprağa sokulduğum zaman çapa vuran adamlar

Denize yaklaşıncı kumlar ve çakıltaşları

Geçmiş günlerimi aşılamaktadır"

Dedim ya biz şehir ahalileriyiz şehrin kıyılarında konaklayan. Şehri sorguya çeken şehir ahalileri...

"mevsimi aşka çağıran kuşların nerde senin

güze el değdirmeyen ellerin nerde?"

Biz kimliksiz kimlikler, gölgeleriyile yaşayan hayat kaçkınları...Gölgelerimiz kimliklerimiz, özgürlük terânelerimiz ise esaretimiz. Nerden bilebiliriz ki biz yaşadığımızı? Yani biz, bu şehrin ahâlileri...

"oysa babam bilirdi yaşadığını aptes alırdı çünkü

anlatacak şeyleri vardı, eğilip kalkmaları"

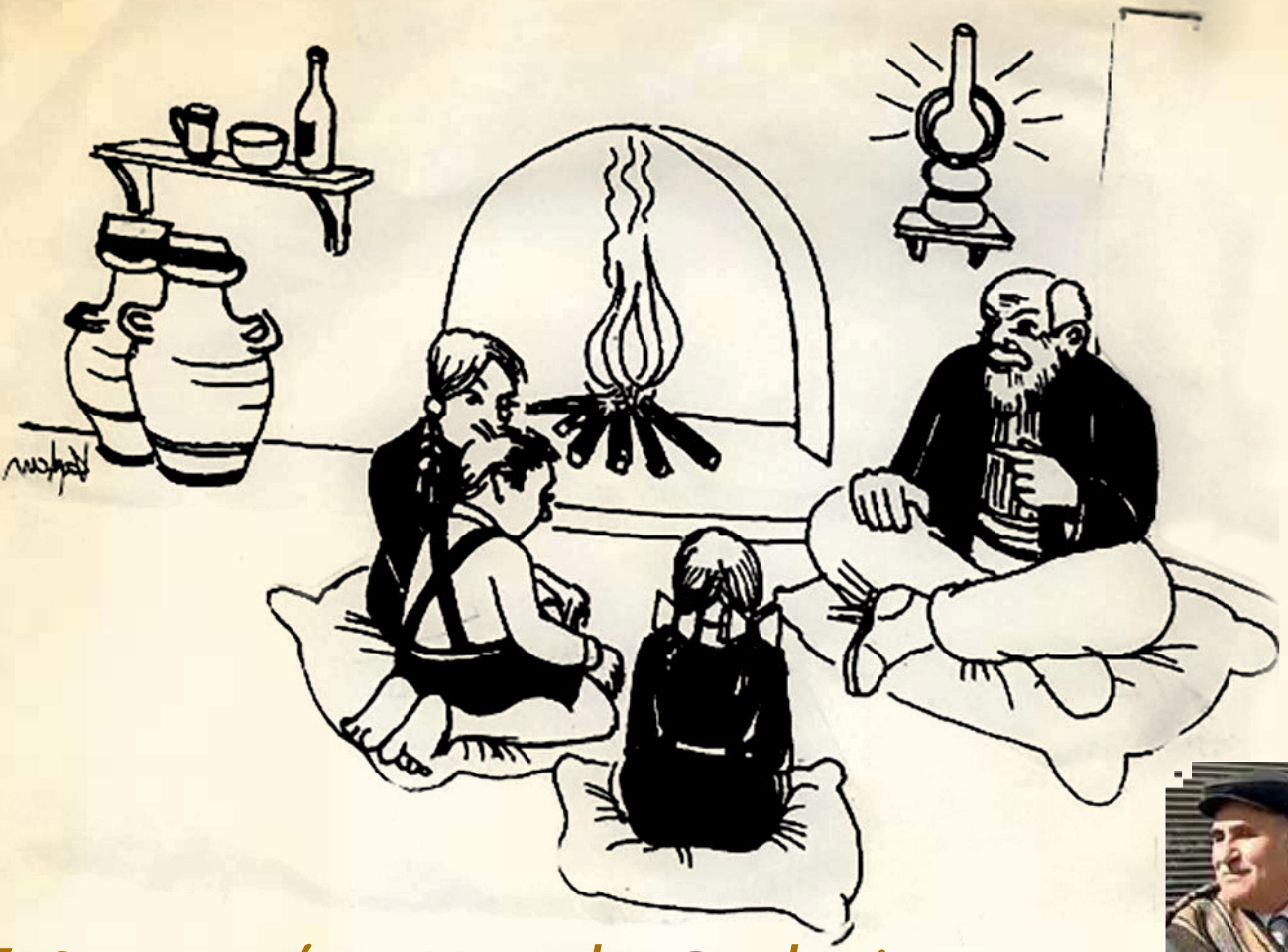
TEKKEKÖY BELEDİYESİ

Tarihin Doğduğu Kent

Ramazan-ı Şerifiniz
Mübarek Olsun.

www.tekkekoy.bel.tr

Samsun'un Masalcı Dedesi Kavak İlçesi İsmi Nereden Alıyor!

Cemalettin ETLİ KAVAKLIGİL

Cemalettin E. Kavaklıgil, dedesi Molla Ali 'den dinlediği -tekerlemesi de benden deyip- bir tadımlık masalını anlatıyor.

KAVAK AĞACI İLE KABAK

Bir zamanlar var iken Bir zamanlar yok iken. Dağ fare doğurmuş kanatlanmış uçmaya.

Aslan kediye görmüş, korkup başlamış kaçmaya. Kaplumbağa yarışa kalkmış, tavşanı hızla geçmeye. Bin kantar akıl ister, şu masalı çözme-ye....

Bir varmış, bir yokmuş. Ulu bir kavak ağacı varmış. Bu ağacın dibinde bir kabak çekirdeği filiz verip boy atmış. Kavak ağacının gövdesine tutunarak büyümüş büyümüş, nerede ise ağacının boyuna erişmiş.

Artık çiçek açıp kocaman kabak olmuş..

Bir gün kabak merak ederek sor-

muş;

-Hey kavak ağacı! Sen bu duruma ne kadar zamanda geldin?

Kavak ağacı;

-On yılda demiş.

Kabak;

-On yılda mı? diye gülmüş. Ben nerede ise seninle aynı boya iki ayda geldim bak! diyerek övünmüş. Kavak ağacı ne desin? öyle demiş doğru.

Günler geçmiş. İlkbahar, yaz bitmiş. Sonbahar gelmiş, serin serin rüzgarlar esmeye başlamış. Kabak önce üşümüş. Sonra yaprakları sararıp buruşmaya, daha sonra da gövdesi aşağı inmeye başlamış.

Kabak korkuya kapılmış. Kavak ağacına seslenip yine sormuş;

-Hey ağaç! neler oluyor bana böyle?

Kavak;

-Hiç ölüyorsun! diye yanıt vermiş

Kabak;

-Ölüyor muyum, niçin?...

Kavak;

-Niçin olacak? Benim on yılda geldiğim yere, sen iki ayda gelmeye çalıştığın için. Ya.. Bir de gülüp övündün. Bir yere gelebilmek için kendi gücüne, emeğine güvenmelisin. Başkasının tutunarak değil

Eee, masal burada bitti Dedem dedi ki, masaldan anlayan anladı. Anlayana sivrisine saz anlamayana davul zurna az.

Gökten üç elma düştü. Biri bana.

Biri bana bu masalı anlatan Molla Ali dedeme biride BÜTÜNŞEHİR DERGİSİ'ni okuyan herkese...

Bir zamanlar bizim oralar, ırmak boyu ve dereler kavaklık imiş havası güzel suyu güzel sivrisineği yokmuş. Atalarımız göç sırasında yöremizi beğenmiş ve yerleşmiş kavak ağacının bolluğundan insanların ağaç gibi doğru oluşundan yöre kavak adını almış.

Çiziyorum

Mustafa Behçet HOROZOĞLU

KORKMA! FARKINDA OL! GEÇ KALMA!

KANSER CERRAHİSİ

MUTLAKA DENEYİMLİ ELERDE YAPILMALIDIR.

kontROLSÜZ olarak çoğalması ve diğer dokuları istila etmelerine verilen addır. Kanser tek bir hastalık olmayıp, yüzden fazla türü vardır. Kanser hücreleri vücudun diğer kısımlarına kan yolu veya lenf damarları ile yayılabilir.

Vücudumuzun çeşitli doku ve organlarında meydana gelebilen tümörler veya urlar iki türüdür. İyi huylu (selim) urlar, kötü huylu (habis) urlar. Kötü huylu urların epitel dokusundan gelişen türlerine kanser veya karsinoma, bağ dokusundan gelişen türlerine ise sarkom ismi verilmektedir. Fakat kötü huylu urların hepsine kanser demek adet haline gelmiştir.

Kanser çok eski çağlardan beri bilinmekte ise de, 20. yüzyılda dikkatleri üstüne çekmiş ve çağımız insanların en çok çekindiği bir hastalık olma vasfını kazanmıştır. Çağımızda kanserin en yaygın hastalıklardan biri olmasında, kesin teşhis imkanlarının artmış olmasının da rolü büyüktür. Kanser ilk geliştiği yerden vücudun diğer kesimlerine de sıçrarsa (metastaz), iyileşme ümidi hemen hemen yok gibidir. Günümüzde kesin teşhis ve tedavi imkanları oldukça arttığından, erkenden teşhis edilen birçok vak'alar şifa bulabilmektedir. Fakat teşhis, hastaların çoğu defa ihmalleri yüzünden erken yapılamamakta, dolayısıyla de kanser, ölüm sebepleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Birçok gelişmiş ülkelerde ve yurdumuzda kanserden olan ölümler ikinci sırayı almaktadır.

Gerçekte ise, bu oran daha fazladır. Çünkü kanserden olan ölümlerin birçoğu istatistik kayıtlara geçmemekte bir kısmı ise kanser ölümü olarak gösterilmemektedir.

Özel ilgi alanlarınız nelerdir?

Genel cerrahinin tüm alanları içinde endoskopi ve özellikle gastrointestinal sistem kanser cerrahisi ile ilgilendim ve ilgilenmeye devam ediyorum. Japonyadaki eğitimin ardından Ankara Üniversite Cerrahi Onkoloji Bilim Dalındaki kanser cerrahisi çalışmalarımın ardından da **CERRAHİ ONKOLOJİ UZMANLIK BELGESİ** aldım. Selçuk Üniversitesi'ndeki öğretim üyeliği süresince endoskopi ünitesi yöneticiliği ile mide kanser cerrahisi ve eğitimi sorumluluğu görevlerinde bulundum.

Cerrahi Onkoloji Nedir?

Cerrahi Onkoloji, sadece kanser cerrahisi ile uğraşan cerrahinin spesifik bir dalıdır. Solid (dayanıklı ve kistik olmayan) kanserlerin erken teşhisi, doğru evreleme ve kanser cerrahisinin kurallarına uygun cerrahi tedavisi cerrahi onkolojinin temel amacıdır. Solid tümörlerden oluşan doku ve organ kanserleri tedavi şanslarının çoğunu ilk denemede kullanırlar. Daha sonraki tedavilerde ise şansları giderek azalır. Kanserinin kesin tedavisinin henüz mümkün olmadığı günümüz koşullarında bu şans çok iyi kullanılmalıdır. Cerrah ilk gelen hastaya en etkin ve kesin yöntemi uygulamalıdır. Daha sonra ise multi-disipliner yaklaşım içinde tedavi sürdürülmelidir.

Samsun Büyük Anadolu Hastaneleri Genel Cerrahi ve Cerrahi Onkoloji Uzmanı Prof. Dr. Serdar Yol, A'dan Z'ye 'Kanser' ile bilinmeyenleri sizler için anlattı. Prof. Dr. Serdar Yol, kanser tedavisinde erken tanının çok önemli olduğunu, Kanser Cerrahisi ile ilgili olarak tedavinin işin ehli kişiler tarafından yapılması gerektiğini vurguladı.

Kanser hakkında bilgi verir misiniz?

Kanser, vücutta bazı anormal hücrelerin

BÜYÜK ANADOLU
H A S T A N E L E R İ

Detaylı Bilgi ve Randevu İçin
444 3 703

Kansere

Karşı Yalnız Değilsiniz.

Cerrahi onkoloji uzmanı hastanın ilk gelişinden tanısına, cerrahi tedavisinden diğer tedavilerine ve takibine kadar kanser tedavisinin merkezinde duran ve yönlendiren kişidir.

Hasta ilk geldiğinde, özellikle erken evre hastalarda makroskopik ve mikroskopik tümör depositi bırakmayacak ölçüde cerrahi yapabilmelidir.

Cerrahi Onkolojinin Önemi Nedir?

Onkolojik cerrahi diğer bir deyimle kanser cerrahisinin önemi son 25 yılda çok daha iyi anlaşılmıştır. Bir taraftan kemoterapi ve radyoterapi uygulamaları güncelleşmiş adjuvan (kemoterapi, hormon tedavisi, akıllı ilaç ve radyoterapi) ve neoadjuvan (kitlenin küçültülüp ameliyatın kolaylaştırılması amacıyla verilen kemoterapi) tedavi yaygınlaşmış, diğer taraftan tanı yöntemleri ve modern tetkikler gelişmiştir. Günümüzde onkolojik cerrahinin amacı tümörü eradike etme, yani radikal bir ameliyatı (RO-rezeksiyon) gerçekleştirmedir.

KANSER
Sonunuz Olmasın...

Tedavi edici cerrahinin uygulanabilmesinin ön koşulu, hastalığın kaynaklandığı organ ya da lenf düğümleriyle sınırlı kalması. Bu hastalarda uzak metastaz olmaması ve cerrahi rezeksiyon ile elde edilen sınırdaki patolojik olarak tümör bulunmaması gerekiyor. Hastaların sınırları iyi çizildikten sonra tümör, bütünüyle çıkarılabilir. Ancak tümörün tam olarak çıkarılamadığı durumlar da var. Bu durumlarda, kitlenin azaltılması için küçültücü (debulking) cerrahi uygulanabiliyor. Ayrıca sayısı az olan metastazların çıkartılması, hastanın iyileşme şansının yükselmesi anlamına geliyor.

Cerrahi Onkolojisi ile ilgili düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Bugünkü yönetmelik ve uygulamalara göre genel cerrahi uzmanlık belgesi olan her uzman genel cerrahinin ilgi alanındaki kanser vakalarını yapabilir. Ancak kanser cerrahisi diğer standart cerrahi uygulamalarından bazı farklılıklara sahiptir. Bu nedenle ben şahsen kanser cerrahisinin her yerde uygulanmasının uygun olmadığını düşünüyorum. Bunun sadece cerrahi onkologların tekeline geçmesi gerektiğini söylemiyorum ama, bu konuda deneyimli, kendini yurtdışı ve yurtiçinde yeterince yetiştirmiş uzmanlardan oluşan kanser cerrahi birimleri kurulmasının daha uygun olacağı kanısındayım. Kanser tedavisinin cerrahi dışı tedavi yöntemleriyle bir bütün olduğunu düşünürsek bu konuda tamamen speşyalize olmuş merkezlere ihtiyaç olduğu açıktır. Bu özellikli merkezlerin sadece devlet tarafından kurulmasını beklemek yerine, özel girişimcilerin bu alana yatırım yapmaları teşvik edilebilir. Her zaman söylediğim şey; **kanser cerrahisi deneyim işidir ve mutlaka deneyimli ellerde yapılmalıdır.**

Son söz olarak neler söylemek istersiniz?

Ben halen Büyük Anadolu Hastanesi Meydan Şubesi'nde çalışmaktayım. Sadece Samsun değil, Orta ve Doğu Karadeniz'den hatta Türkiye'nin pek çok yerinden gelen hastalarımıza kaliteli ve bilimsel hizmeti sunabilmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Hastanemizde organ nakli dışındaki tüm cerrahi uygulamalarını başarılı şekilde yürütecek ekip ve donanıma sahibiz.

BÜYÜK ANADOLU HASTANEMİZ
Meydan Şubesi ;
Cerrahi Onkoloji Kliniği'mizde

- ✓ Tiroid Kanseri
- ✓ Mide Kanseri
- ✓ Karaciğer Kanseri
- ✓ Barsak (Kolon) Kanseri
- ✓ Meme Kanseri
- ✓ Pankreas Kanseri

cerrahisi güvenle yapılmaktadır.

Cerrahi Onkoloji Uzmanı
Prof. Dr. Serdar YOL

KANSER

ERKEN TEŞHİŞ ile

tedavi edilebildiği

unutmamalıdır.

Cerrahi Tedavinin Uygulama Alanları Nelerdir?

"Sağlınız için sizin yanınızdayız..."

CERRAHİ ONKOLOJİ MERKEZİ

Bir Şehri Sevmek

Mustafa KUTLU

*Diğer gayrimüslim
unsurlar gibi
Ermeniler de yüz
yıllarca Osmanlı
coğrafyasında barış,
huzur ve sükûn içinde
yaşamışlar, devletin
üst kademelerinde
görev almışlardır.*

Bir şehri sevmek için illa orada doğmuş, büyümüş olmak gerekmez. Sonradan gelip yerleşmiş olanlar da o şehri sevebilir.

Şehri sevmek onu güzelleştirmek demektir. Rant uğruna her şeyi satan, her evraka imza atanları adam hizasına koymamak lazımdır.

Çünkü şehir alelâde değildir.

Yani bir takım bulvarlar, cadde kenarında apartmanlar, apartman altlarında dükkanlar, alış veriş merkezleri, arabalarla tikiş tikiş olmuş sokaklar, gazdan zehirlenip felç olmuş ağaçlar, bir takım uydu-ruk parklar, sun'i çağlayanlar yamık yumuk çay bahçeleri, masalar-

da plastik şekerlikler, oturulacak sandalyeler plastik, çay tabakları plastik, her yan naylon kokuyor, her yan sonradan olma, görgüsüz-lük kokuyor, vesaire vesaire. Şehir bu değildir. Mesela ahşapla kaplanmış bir eski pastaneye giriyorsunuz ve tarçın kokuları arasında su muhallebisi yiyorsunuz. Budur.

Mesela birden karşımıza bir akçakavak çıkmalı. Tam da Turkc cell bayinin önünde. Öyle ki telefonlardan çok ağaca bakmaya doyamayın. Hafif esen yelde bir yanı beyaza yakın, öte yanı kurşunî yeşil ufarak yapraklar dans etsin, beyaza yakın gövde sizi cezbedsin. "Allah Allah" diye şaşırın. "Bu ağacı buraya kim

dikmiş". Şaşırmakla kalmayın gidip ağacın beyaz, pürüzsüz gövdesini okşayın, garip unutulmaz bir koku duyun. O gece yattığınızda bu koku aniden gelip sizi sarıp sarmalasın.

Kırda yaşanır bu, ama şehirde yaşırsanız bir ayrıcalıktır.

Diyelim şehir parkına girdiniz. Ve her parkta olduğu gibi orada da bir büyük havuz var. İnsanlar genellikle havuzun ortasında bir büyük fıskiye görmeye alışmıştır. Burada bir fevkaladelik yok.

Şöyle olabilir: Dikdörtgen havuzu su altından ince borular çepeçevre dolaşabilir. Bu borulardan eşit aralıklarla yukarıya su püskürtülebilir. Her püsküren suyun üzerinde bir kelebek kanat çırpabilir. Tıpkı eskiden kullanılan bazı havuz fıskiyeleri üzerinde bir aşağı bir yukarı çıkıp inen ping-ponk topu gibi. İşte bu görülecek bir güzelliiktir.

Bursa Ulucami'yi gördükten sonra neden unutamıyoruz. Duvarlardaki yazılardan belki. Ama daha çok caminin içindeki mermer şadırvandan.

O su sesi namaza duranları ayrı, namaza durmayıp suya dalanları ayrı etkiliyor. Sadece bu mu? Mer-

mer işçilik insanın içine işleyen temizlik, bir abdest aldığınızda kanatlanıp uçmaya durmanız gibi. İnsanın bedeninden ziyade ruhunun ferahlaması, dünya yükünden kurtulup semaya yükselmesi.

İnsan bir şehri niçin sever? Çünkü şehrin sokağı, camii, dükkanı, cadesi, pazarı, hastanesi, pastanesi bir yana onun insanlarındaki mutmain bakış, tebessüm ve terbiye bizi etkiler. Yaklaştıkça bir selamın taşıdığı sevgi boyutunu yakalarız. Gel geç bir ilişki değildir size gösterilen. Menfaat uğruna yedirilen bir yemek, ismarlanan kahve değildir.

Bir bakarsınız adam elini cebine atar oturduğumuz masaya iki elma bırakır.

Elmanın bir yanağı kırmızı öte yanağı sarı. Ve yine bir koku yakamıza yapışır. (Mesela Erzincan'ın sakı elması) Isıra ısıra yersiniz elmayı. Kütür kütür. Ömür boyu nereye giderseniz gidin bu elma sizi takip eder. Kokusu zihninize sinmiştir, elmanın değil şehrin kokusu. Bir tesbih, o şehre ait bir kundura, bir kuşak, bir kahve tavası, bir mendil kenarı gül nakışlı, bir düğün, bir sünnet, bir cenaze. (Nerde AVM

nerde?) Hastalığınızda sizin için seferber olan komşular. Bir gün değil, beş gün değil, evinize taşınan yemekler, meyveler. Camiler, teravihler, piknikler, ziyaret mahalleri, cenazeler, mezarlıklar. Hem evinizin karşısındaki ahşap mescit. Mescidin yanında hâlâ lülesinden buz gibi su akan çeşme. Bir koca çınar, çınarın gölgesinde bir ufak hazire. Hazirede fî tarihinde bu mescitte şeyhlik yapmış tarikat ulularının mezar taşları.

Her bahar hazireden sokağa taşan dallarıyla mahalleyi kokuya boğan leylaklar. (Rahmetli Süheyl Ünver'in suluboya eski İstanbul resimlerindeki köşeleri bunlar; apartman ormanlarını ne yapacağız sayın Kutlu, apartman ormanlarını).

Diyelim bütün bunların hiçbirisi yok. Her sabah gelip pencereye konan. Kesik kesik öten bir garip kuş da mı yok?

Yok!

Öyleyse siz bir an önce o şehri terkedin.

Yenişafak Gazetesi

27 Mayıs 2015

Vezirköprü'de OFF-ROAD HEYECANI

Seyfullah GÜL

*Şahinkaya Kanyonu
ve Kunduz Dağı
Rekreasyon alanı
gibi kültürel ve doğal
güzellikleri ile son
yıllarda turistlerin ilgi
odağı olurken artık
Off-Road yarışları ile de
cazibe merkezi haline
gelmeye başlamıştır.*

Vezirköprü yöresi; sahip olduğu doğal güzellikleri, kültürel değerleri, gelenek ve göreneklerini koruyan yapısı ve tarihi ile geçmişten günümüze önemli bir kültür merkezi olmuştur. Yöre, Hititlerin kutsal şehri "Nerik"i, yerel mimarisi, tarihi sokakları, yerel el sanatları, Şahinkaya Kanyonu ve Kunduz Dağı Rekreasyon alanı gibi kültürel ve doğal güzellikleri ile son yıllarda turistlerin ilgi odağı olurken artık Off-Road yarışları ile de cazibe merkezi haline gelmeye başlamıştır.

Günümüzde artan şehirlileşme ile şehirselsel mekanlardaki mevcut dar bir rekreasyon alanında yaşanti-

sını sürdürmeye çalışan insanlar, yeni heyecan ve gerilim arayış içinde, doğaya açılma ve yeni etkinlik alanlarına yönelme eğilimine girmiştir. Bu eğilimler, doğada yapılan sportif etkinliklere ve bir takım çekiciliklere gittikçe artan bir arz-talep haline dönüşmüştür. Özellikle bu tür turizm faaliyetine yönlendiren çekim gücü unsurlarına sürekli olarak yenilerini ekleyen ülke ve bölgeler ekonomik açınsından önemli mesafe almışlardır.

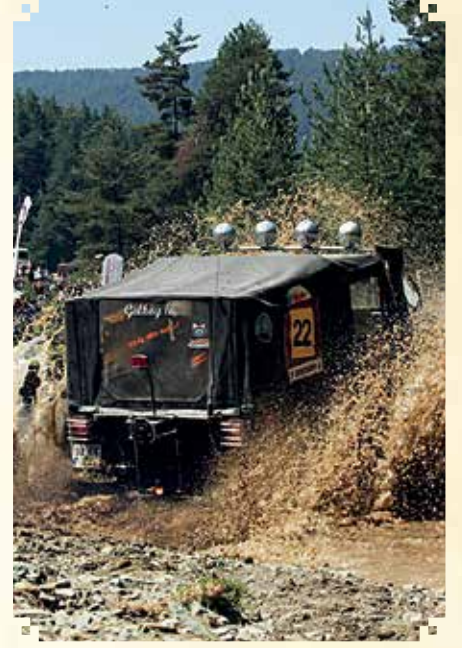
Son yıllarda ilçede kurulan Alternatif Doğa Sporları ve Off-road Kulübü Derneği Veziroff ile Vezirköprü, macera ve otomobil sporları konusunda önemli bir mesafe

Off-Road, yeni motorlu araçların dayanıklılık ve performansları ile binicilerin dayanıklılıklarını ölçmeye yönelik bir meydan okuma olarak kabul edilmektedir. Ulaşılabilecek varış noktasına en iyi strateji ile en kısa zamanda varma anlayışına dayanan bu yarışlar, kısa sürede tüm dünyaya yayılmış ve ulusal ve uluslararası yarışmalar ve seyirci yapısı ile önemli bir çekicilik halini almıştır.

2014 sezonunda TOSFED Kupası adıyla ulusal bir kimlik kazanan Trial yarışlarının dördüncü ayağı 2014 yılı Eylül ayında Vezirköprü Kunduz Dağı'ndaki özel parkurda yapılmıştır. Vezirköprü Off Road Kulübü tarafından Kunduz Ormanları'nda organize edilen ve Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından desteklenen yarışlara 5 bin civarında yarış sever izleyici olarak katıldı. Aynı zamanda ulusal televizyonlarca da yayınlanan yarışlarda 11 ekip ve 22 arazi aracının mücadele etmiştir.

Geçtiğimiz ay içinde ise Vezirköprü, 2015 Türkiye Offroad Şampiyonası'nın ikinci yarısına ev sahipliği yaptı. Vezirköprü Offroad Kulübü tarafından 20 araç ve 40 sporcunun katılımı ile 02-03 Mayıs tarihlerinde Kunduz ormanlarında 2 gün boyunca devam eden yarışlar ulusal ve uluslararası birçok izleyici tarafından büyük ilgi gördü.

Popüler kültür ürünü olsa da Off-Road yarışlarının Vezirköprü'nün hem tanıtımı hem de turizm çekiciliğine önemli katkıları olmaktadır. İki gün süren yarışlar süresince yarışmacı ve izleyicilerin bir kısmı Kunduz Dağı'nda kamp kurarak, bir kısmı ise ilçedeki konaklama tesislerinde gecelemişlerdir. Yarışların başlangıç ve sona erme aşamasındaki günlerde yörede önemli turizm hareketliliği olmuş ve konaklama tesisleri tam doluluk oranına ulaşmıştır. Kunduz dağında kamp kuran yarışmacı ve izleyiciler, iki gün boyunca yapmış oldukları kültürel etkinliklerle eğlenirken, Kunduz Ormanlarının doğal güzelliklerini de tanıma fırsatı bulmuşlardır.

kat etmiştir. Türkiye Otomobilciler Federasyonu tarafından çeşitli şehirlerde düzenlenen Off -Road yarışlarının önemli ayaklarından birini Kunduz Dağı'nda yapılan yarışlar oluşturmaktadır.

Off-Road, derin su geçişleri, çamur ve bataklık parkurları, dik rampa ve inişler gibi normal araçlarla aşılması zor engelleri geçmeye yönelik yarışları ile zevkli seyir olanakları sağlayan alternatif spor dallarındandır. Off-Road yarışları, 20. yüzyılın başlarında Kuzey Amerika'da Ulusal Off Road Yarışı Derneği tarafından çöl yarışı olarak başlatılmıştır. İlk Off-Road yarışının Ensenada La Paz -Meksika çölü arasında yapıldığı bilinmektedir. Başlangıç noktası, teknolojik gelişme ile ortaya çıkan

Samsunspor'un Kuruluş Tarihi 19 MAYIS 1919 OLMALIDIR!

Şevket ÇORBACIOĞLU

*Balkan Kupası'nı
kazanan tek
Türk takımı olan
Samsunspor'un
göğsüne Ayyıldız
takılmalıdır.*

Süper lige çıkması engellenen Samsunspor'un kuruluş tarihi 1919 olarak değiştirilmeli göğsüne de ay yıldız takılmalıdır:

Bu yazıyı aşağıdaki haber nedeniyle kaleme aldım:

"Samsunspor' un kuruluşunun 49. yılı Samsunspor Kulübü ve taraftarlar tarafından kutlanacak. Samsunspor Kulübümüzün 49 uncu kuruluş günü 30 Haziran 2014 Pazartesi günü kutlanacaktır. Bu maksatla ilk tören Atatürk Anıtında saat 11:00 da yapılacaktır. Törene kulüp başkanı ve yönetim kurulu üyeleri, kulüp personeli ve sporcular katılacaktır. Atatürk Anıtındaki program; Saygı duruşu, İstiklal Marşı'nın söylenmesi (Büyükşehir Belediye Bاندosu eşliğinde) ve

çelenk sunma şeklinde icra edilecektir. Töreni müteakip tesislere hareket edilecektir."

Örneğin; Balkan şampiyonu olmasına karşın göğsüne Ayyıldız'ın takılmaması ve de Kuruluş tarihinin düzeltilmemesi..

Balkan Kupası'nı kazanan tek Türk takımı olan Samsunspor'un göğsüne Ayyıldız takılmalıdır:

"Avrupa'da Galatasaray'dan önce kupa kazanan(1993/94 Balkan kupası) tek Anadolu takımı olan Samsunspor'un neden göğsünde Ayyıldız yok?"

Balkan takımlarıyla yapılan maçlar uluslararası maç olmuyor mu? Bana kimse 'Balkan kupası organizasyonu UEFA-FIFA organizasyonu değil

demesin. Eğer bizler UEFA-FIFA ölçütlerine göre Ayyıldız takıyorsak, özellikle FIFA'nın bu yanlış düzeltmesi gerekir. Eğer böyle bir ölçüt yok da biz kraldan kralcı duruş sergiliyorsak, hiç vakit geçirmeksizin bu yanlış düzeltilmelidir.

Düşünün;1960'tan sonra kurulmuş olan kulüpler Ayyıldız'ı kendi logolarına bir neden olmaksızın almışken, özellikle İstanbulspor'un da orijinal logosunda Ayyıldız olmamasına karşın sonradan eklenmişken, hatta bazı amatör kulüp takımlarının logolarında bile Ayyıldız görülürken, Balkan kupası kazanan tek Türk takımı Samsunspor'un Ayyıldız'ı yok...

İkincisi;

Samsunspor'un kuruluş tarihinin de 1919 olarak değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Çünkü; Samsunspor'un tarihi 1919 yılında kurulmuş olan Samsun İdman Yurdu'na dek uzanmaktadır. Tahir Usta'nın önderliğinde kurulan bu kulübün renkleri sarı-kırmızıdır. 1926'da Samsunspor adını almıştır.

Aynı dönemde daha sonra Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurucu üyelerinden olacak olan Bafra Kızılırmak ve Çarşamba Yeşilirmak kulüpleri kurulmuştur.

Çarşambaspor(1923) ve Bafra-
por(1930) bile tarihsel kökenleriyle

*Samsunspor'un
tarihi 1919 yılında
kurulmuş olan Samsun
İdman Yurdu'na dek
uzanmaktadır. Tahir
Usta'nın önderliğinde
kurulan bu kulübün
renkleri sarı-kırmızıdır.
1926'da Samsunspor
adını almıştır.*

kuruluş tarihlerini almasına karşın ki doğrudur-neden; Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş, Trabzonspor ve Bursaspor'dan sonra en başarılı Türk takım olan Samsunspor kuruluş tarihi olarak 1919 tarihini almasın.

İlgilileri ve yetkilileri bu konuda harekete çağırıyorum. Özellikle Samsunlu olan önceki Spor ve Gençlik Bakanı Suat Kılıç ve şimdiki Spor ve Gençlik Bakanı Akif Kılıç'ın konuyla ilgilenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Samsunspor'un resmî kuruluş

yılı 1965 olarak kabul edilmesine karşın kulüp daha öncesinde de amatör olarak fiili olarak varlığını sürdürmekteydi. 1935 yılına ait fotoğraflar siyah beyaz renk forma giyen Samsunsporlu futbolcuları göstermektedir.

Neden 1919?

Samsun bir garip kent oldu. Yapılan yanlışları kanıtlarıyla ortaya koyuyorsunuz. Yetkililerden ses çıkmıyor. Bilgi noksanlıkları sonucu yapılan işleri zamana yayarak unutturmaya çalışıyorlar. Örnek mi istiyorsunuz işte size örnekler;

Samsunspor'un kuruluş yılı kulübün resmi kayıtları dahil olmak üzere 1965 olarak gösterilir. Baki Sarısakal Kulübün 1927 yılında kurulduğunu belgeleriyle ortaya koyarak, Samsunspor kulübünü uyarıp bu tarihin federasyona müracaat edilerek onaylatılmasını ister. Kendisine o zamanlar kurulan Samsunspor'un amatör olduğunu söylerler. Ya algıdan yoksunuz, ya da algısızlık hobimiz oldu farkında değiliz.1903 yılında kurulan Beşiktaş, 1905 yılında kurulan Galatasaray, 1907 yılında kurulan Fenerbahçe amatör olarak kurulmamışlar mıydı? Bu gerçeği algılamamakta niçin ısrarcıyız. En önemlisi, Türkiye'de profesyonel futbol 1959'da başlamadı mı?

Bu dümdüz mantığa göre, tüm futbol takımlarımızın doğum tarihlerini 1959 sonrası kuruluş tarihleri olarak kayda alalım.

Samsun'da futbolun geçmişi 1909 yılında Samsun Liman Reisi ve oğulları Haydar ve Faruk Bey'lerin kurduğu Tenkir-i Efkâr Gençler 'Gençleri yükseltme' Kulübü'ne dek uzanmaktadır. Samsun'un ilk futbol kulübü olma özelliğini taşıyan bu kulüp Rum ve ermeni gençlerinden oluşuyordu ve Balkan Savaşları'nın patlak vermesiyle de faaliyetlerine son vermişti. 1919 yılında ise kent tarihinin ikinci kulübü kurulmuştur: Samsun İdman Yurdu. Tahir-Mahmut Usta kardeşlerin önderliğinde kurulan bu kulübün renkleri sarı-kırmızıydı. 1921 yılında ise Samsun İdman Yurdu'nun dışında faaliyet gösterecek ikinci bir futbol kulübü kuruldu. Bu kulübün adı Alyıldız İdman Ocağı, kurucusu ve ilk başkanı ise Gıyas Bey'di. 1923 yılında kurulan Zaferi Millî İdman Derneği, Samsun'daki üçüncü faal futbol kulübü olmuştur. Kırmızı-beyaz renkli bu kulübün ilk başkanı ise İsmail Hamami Bey'di. Aynı dönemde, daha sonraları Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın da kurucu üyelerinden olacak olan Bafra Kızılırmak ve Çarşamba Yeşilirmak kulüpleri kurulmuştur. Böylece kulüpler arasındaki ilk resmî karşılaşmalar da oynanmaya başlanmıştır.

İleriki zamanlarda ise Cumhuriyet Kızılırmak ve Gençler Birliği kulüpleri de kuruldu ve ittifaka dahil olmuştur.

1926 yılında Zaferi Millî İdman Derneği tüzüğünde ve adında de-

ğişikliklere giderek Türkocağı Spor Şubesi adını almıştır. 1927'de ise Türkocağı Spor Şubesi ve Alyıldız İdman Ocağı birleşerek Nuri Bey'in başkanlığında Samsunspor Kulübü kurulmuştur.

Süreç içinde yeni takımlar kurulmuş ve 1965'e gelinmiştir.

1965 yılında Samsun'da bulunan beş amatör mahalli lig takımı olan 19 Mayıs, Fener Gençlik, Akınspor ve Samsun Galatasaray Gençlik kulüpleri Samsunspor'a katılarak dönemin Ticaret Bankası vekili Kadri Ersan'ın kulüp başkanlığında kırmızı-beyaz renkleri benimseyen Profesyonel Samsunspor futbol takımı kurularak Türkiye 2. Futbol Ligi'nde yer almaya başlamıştır.

Bazı arkadaşlar Samsunspor'u oluşturan kulüplerin birleştiği tarih olan 1927 kulübün esas kuruluş yılı olmasını önermektedir. Çok mantıklı, çünkü, Çarşambaspor(1923) ve Bafra spor(1930) bu doğru mantıkla kuruluş tarihleri belirlenmiştir. Fakat Samsunspor'un kuruluş tarihi olarak resmî kuruluş tarihi, profesyonelliğe başvurduğu tarih olan 30 Haziran 1965 olarak kabul edilmiştir.

Ben olguyu, yani kuruluş tarihini 8 yıl daha geri götürerek, Samsunspor'un kuruluş tarihini 19 Mayıs 1919 olarak belirlenmesini söylüyorum. Nedeni; Samsunspor'un tarihi 1919 yılında kurulmuş olan Samsun

İdman Yurdu'na dek uzanmaktadır. Tahir Usta'nın önderliğinde kurulan bu kulübün renkleri sarı-kırmızıdır. 1921 yılında kurulan sarı lacivert Alyıldız İdman Ocağı 1927'de birleşerek Samsunspor adını

almıştır.

Üstelik, Ulusal Kurtuluş Savaşının ilk adımının atıldığı tarih olan 19 Mayıs 1919'u simgeleyen Atatürk Heykeli Samsunspor takımının armasıdır. Evet; Atatürk'ün silah arkadaşları ve Anadolu insanıyla başlattığı 'Ulusal Bağımsızlık Savaşının' ilk adımını attığı Samsun'daki tarihi sembolize eden Samsun Gazi Parkındaki Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün at üstündeki Heykeli Samsunspor'un arması olarak belirleniyor da, neden 19 Mayıs 1919 Samsunspor'un kuruluş tarihi olarak belirlenmiyor?

Bir somut örnek:İzmir Ateşspor: 1923 yılında kurulan Eşrefpaşa semtinin turuncu-siyah renkli takımı. İlk adı "Altınay" idi. Altınay'ın, Sakarya Kulübü ile girdiği rekabet, bir süre sonra sertleşince camianın ileri gelenleri, bu iki kulübü tek çatı altında birleştirmeye karar verdi. 28 Kasım 1930'da Altınay ile Sakarya, İzmirspor adıyla birleşti. Kulübün resmi renkleri ise "mavi-beyaz" olarak tescil edildi. Ancak bu renkler, Fahrettin Altay Paşa'nın isteği üzerine daha sonra "lacivert-beyaz" olarak değiştirilmiştir.

İzmirspor'un kuruluş tarihi 28 Kasım 1930 iken, 1923 olabiliyorsa, Samsunspor'un kuruluş tarihi 19 Mayıs 1919 olmasında hiç sakınca görmüyorum.

Ramazan'ın Tadı **LOVELET AVM'DE BİR BAŞKA**

Ramazan heyecanını yaşadığımız, şehrimize ve ülkemize bereketin indiği bu özel ayda, mutluluklar, dostluklar, komşuluklar, yardımlaşma ve barışın daha da önemli olduğunu hissederiz. Büyüklerin "nerde o eski ramazanlar" dediği, anılarını dinlediğimiz ve hatta o eski ramazanları yarınlara da aktarabileceğimiz fırsatlar yaratmaya çalışırız. Lovelet AVM ailesi olarak bizlerde o eski ramazanlardan ilham alarak yola çıktık ve bir ay boyunca meddahı, karagözü, ortaoyunu ile dolu bir program hazırladık. AVM sokaklarımızda gezerken kah ateş baza, kah ibişe kah jönglere rastlayabileceksiniz, onların eğlencelerinin içine gi-

rerek gösterinin bir parçası olmanın keyfini yaşayacaksınız.

Lovelet AVM de, ramazan tadında bir ayı yaşarken, bütçenizi yormayacak, dünyaca tanıdığımız birçok marka ürünlerini ucuza alabileceğiniz fırsatlar da sunuyor. Ailenizle AVM sokaklarında gezerken çocuklarımızın midilli atlarında gülen yüzlerini görmek, su havuzun da bot heyecanını yaşamalarını izlemek, iftar için hazırlanan özel menülerini sunan cafe ve restoranlarımızda iftar hazırlıkları yapmak, büyük bir masada tüm Lovelet avm ailesi ile birlikte oturabilmek herhalde en güzel paylaşım bu olsa gerek diye düşünürüz.

SAMSUN'DAN BİR Dr. YUSUF TAŞKIRAN GEÇTİ II

Cem GENÇOĞLU

*Bazen gönüllü
hekim olur okul
derneklerinin, öğrenci
yurtlarının, bazen
kültür kuruluşlarının
mütevelli heyetinde
bulunur.*

Ezan ve millet hasreti, hizmet sevdası ile buluşunca dayanamaz döner Yusuf amca memlekete. Önce İstanbul'a, ardından Samsun'a... Samsun'a dönüşü, merkezde bir yenilgi ile değil, köklerine, ailesine ve şehrine olan bağın bir sonucudur. Şehir onun için önemlidir. Şehir üzerine yaptığı her sohbette ısrarla vurguladığı konu, İslam'ın şehirleşmeye ve şehre verdiği önem olmuştur. Müslüman yaşadığı toplumu şehirleştiren bir bireydir ona göre.

Yalnızlığı, bohemi değil, cemiyeti ve birlikte yaşamayı önemser. Bu nedenledir ki; İmam Hatip Lisesi Derneği, İlim Yayma Vakfı, Türk Ocağı gibi pek çok kuruluşun temellerinde görev alır. Allah diyen, vatan diyen her kuruluşun temelinde bir taş koymayı kendine görev bilir. Bazen gönüllü hekim olur okul derneklerinin, öğrenci yurtlarının, bazen kültür kuruluşlarının mütevelli heyetinde bulunur. Taviz vermeden, tedirginlik duymadan, tereddüt etmeden.

Samsun'un mevrakli doktoru resmi olarak SSK hastanesinde hekimlik yapar. İdari görevlerde bulunur. Bürokrasi ile başı pek hoş olmayan biri olarak, yaşadığı idari bir hadise -kuvvetle muhtemel bir haksızlık karşısındaki tutumu- kısa sürede istifa ederek ve özel muayenehanesini açmasına vesile olur. Şubası'ndaki muayenehanesi garip gurebanın sıkıştığında derdine çare aradığı mekânlardan biri olur. Samsun'lular arasında yardımseverliği ile bilinen bir hekimdir. Muayene ücreti almak bir yana, çoğu hastanın ilaç parasını verdiğine şahit olunur. Samsun'da tahsil gören birçok talebe onu öğretmenleri gibi ziyaret eder. Bir-çoğunun tıbbi tedavisine, bazısının da düşünsel gelişimine vesile olmuştur çünkü.

12 Eylül'ün ardından siyaset yeniden şekillenmeye başlarken Yusuf Taşkıran'ın bir akşam telefonu çalar. Arayan yağmur yayınları sahibi merhum İsmail Dayı'dır. Acil İstanbul'a gelmesini, Turgut Özal'ın kendisi ile görüşmek istediğini söyler. Bana anlatırken meselenin ne olacağını az

buçuk tahmin ediyordum demişti Yusuf amca. Merhum Özal kendisine Samsun'da teşkilatlanma ve partiyi kurma önerisinde bulunur. Cevabı çok düşünmeden verir. "Efendim ben bir tarafı köylü bir hekimim, bu meslekten başka yapabileceğim bir işim de yoktur. Malum yeni bir parti sürecinde-siniz, siyaset bilhassa ekonomi işidir." Bu sözlerin üzerine Özal kendisinden isimler önermesini ister. Önerdiği isimlere teklif götürmesini kendisinden rica eder. Bazıları hoş olmayan bir üslup ile "Özal'da kim oluyor doktor. Senin bu işlerden anlamadığın belli!" şeklinde cevap verirler. 6 Kasım 1983 genel seçimlerinden Özal zaferle çıkınca, Yusuf amcaya siyaset dersi verenler soluğu Ankara'da almıştır.

Aktif siyasetten uzaktır. Lakin bu onun nötr olduğu anlamına gelmez. Bir biçimde İslami hassasiyet taşıyanların o döneme uygun biçimde kendini konumlandığı sağ cenaha daha yakındır. Türk ve Müslüman duruşa, medeniyet duyarlılığına, ümmet hassasiyetine sahiptir.

12 Eylül'ün ardından siyaset yeniden şekillenmeye başlarken Yusuf Taşkıran'ın bir akşam telefonu çalar. Arayan yağmur yayınları sahibi merhum İsmail Dayı'dır. Acil İstanbul'a gelmesini, Turgut Özal'ın kendisi ile görüşmek istediğini söyler. Bana anlatırken meselenin ne olacağını az buçuk tahmin ediyordum demişti Yusuf amca. Merhum Özal kendisine Samsun'da teşkilatlanma ve partiyi kurma önerisinde bulunur.

28 Şubatın o hararetli günlerinde meclise çektiği bir fax metni vardır. "Kılık kıyafetin modası vardır, kıyafet şahsi bir özgürlük sahasıdır, çağdaşlık her ferdin istediği gibi giyinmesini gerektirir. Devlet vatandaşının kıyafetinden elini çekmelidir." mealindeki ifadesi bu güne göre hafif, o zamanlar öyle benim diyen kimsenin meclise ve genelkurmaya çekemeyeceği fax metnidir, bu metin ufak yollu bir kovuşturma geçirmesine dahi neden olmuştur.

Kitap ve kütüphane hayatında özel bir yer tutar. Oturma odasını boydan boya kaplayan geniş bir kütüphaneye sahiptir. Ömrünün son demlerinde, kitaplarını bir okula vermek istediğini ve okulun kütüphanesini yaptırmak istedi-

ğini ifade ettiğinde zamanın okul müdürü ile kendisine henüz kuruluş aşamasında olan Aziz Atik Anadolu Öğretmen Lisesi'nde bir kütüphane kurmasını teklif etmiştik. Heyecanlandı. Kısa zamanda kütüphaneyi donattı. Kitapları evden gönderirken yaşadığı hüznü, öğrencilerin kitaplarına dokunduğunu gördüğünde sevince dönüşmüştü. Kapısına "Bu kütüphane Dr. Yusuf Taşkıran tarafından tesrif edilmiştir" yazdırmak bize nasip oldu. Artık kitabevinde karşılaştığımızda öğrencilerin kitapları okuyup okumadığını, hangi dergilere abone olmak istedikleri soruyordu. Vefatına kadar takip ettiği birçok yayını okula kazandırmaya devam etti.

Yusuf Taşkıran, 18 Ekim 2013 günü Cuma namazının ardından çok önceden planladığı bir yolculuğa çıkar gibi ebedi âleme göçtü. Acil servise kaldırıldığında beklenen anın yakınlığını anlamış ev halkından helallik isteyerek ayrılmıştı.

Cenazesinde değerli dostum İb-

rahim Tökel'in; "bugün şehrin bir kanadı çöktü" deyişini hatırlıyorum. O kanat ki bu gün Peyamilerin, Topçuların, Necip Fazılların kuşağını temsil eden aydınlarımızın Anadolu'daki tayflarıydılar. Yerine koyacağımız, günlük siyasi çekişmelerinden sıyrılmış, milleti dava edinen kimimiz kalmıştı? Köyden çıktığı yoldan ülkenin kalbine ulaşan, oradan dünyaya değen, ardından yeniden ilmi ve irfanı ile geri dönen, aydınlatan kanaat önderlerimizden kim kalmıştır?

Birer birer çekildiler hayatlarımızdan. Her biri Anadolu insanının yüreğine gömülü şimdi...

Geriye hayırları, öğütleri, duruşları kalmıştır. Şimdi, Yusuf amcanın ilaç kâğıtlarına 40'lı yılların el yazısı ile yazdığı şiirler gülümsüyor kitaplarımın arasından. Ansızın bir mısra yazar, okuduğum kitapların arasına sıkıştırırdı. Bir tanesinde 30'lu yıllara özgü el yazısı ile şunları yazmış;

Elestü bezmine postu serenler
Lafza bakmamışlar mana demişler

Uykudan uyanıp sırra erenler
Bu fani âleme rüya demişler.

Allah'ın Rahmeti üzerine olsun...

Hamiş; hafıza-i beşer nisyan ile malûldür derler. Bu lafzın bir tecellisi olarak bu yazının birinci bölümünde merhum Dr. Fethi Tevetoğlu'nun dergisini "Orkun" olarak anmış idim. Doğrusu "Kopuz" olacaktır. Kaariden özür diler, hatırlatan Nejat Bayrak üstada saygı ve hürmet ederim.

HOŞGELDİN ŞEHR-İ RAMAZAN

Ramazan Boyunca Lovelet AVM'de Şenlik Var!

Ramazan Etkinlik Takvimi

18-25 Haziran 02-09-16 Temmuz 2015 Perşembe
Hacivat Karagöz, Sihirbaz, Kukla Yapımı

19-24-26 Haziran 01-03-08-10-15 Temmuz 2015 Çarşamba / Cuma
Ortaoyunu, Hacivat Karagöz, Kafkas Halk Oyunları, Karadeniz Halk Oyunları,
Zeybek Halkoyunları, Trabzon Kolbastı Halkoyunları

20 Haziran 04 Temmuz 2015 Cumartesi
Jonglör, Hacivat Karagöz, Mini club, Yüz Boyama, Sosis Balon Dağıtımı

21-28 Haziran 05-12 Temmuz 2015 Pazar
İbiş, Karagöz-Hacivat, Mini club, Yüz Boyama, Sosis Balon Dağıtımı,
Erol Büyükbıyık Resim Sergisi

22 Haziran 13 Temmuz 2015 Pazartesi
Semazen, Hacivat Karagöz, Lokum Dağıtımı

23-30 Haziran 07-14 Temmuz 2015 Salı
Katip ile Kalibe, Hacivat Karagöz, Yüz Boyama

27 Haziran 11 Temmuz 2015 Cumartesi
Ateşbaz, Hacivat Karagöz, Mini club, Yüz Boyama, Sosis Balon Dağıtımı,
Çeşni Dantel İmza Günü ve Mini Konser

29 Haziran 06 Temmuz 2015 Pazartesi
Aşıklar Çecesi, Karagöz-Hacivat, Yüz Boyama

İlizyon Gösterisi

Aşıklar Gecesi

Semazen

Ortaoyunu

Jonglör

Katip ile Kalibe

Ramazan Davulcusu

Hacivat ve Karagöz

Ateşbaz

Çocuk Etkinlikleri

Halk Oyunları

İbiş

loveletoutletsamsun

Lovelet outlet

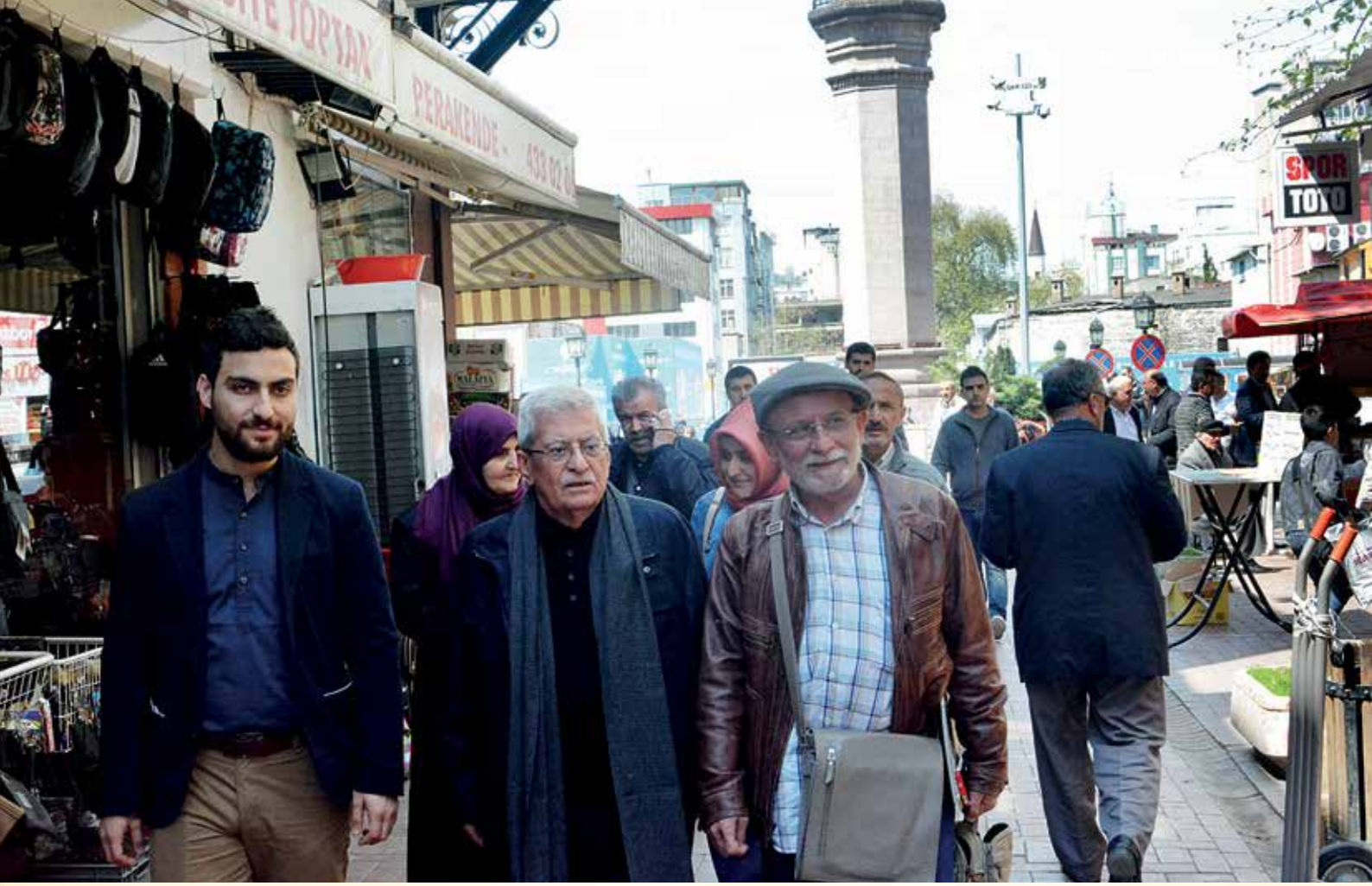
Lovelet
Karadeniz'in OUTLETİ

loveletoutlet

Lovelet.net

Türk dilindeki en mutedil cümle

BASKISI BULUNMAYAN KİTABIN İZİNDE

Mimar-Şair Mustafa KARAOSMANOĞLU

*Bu topraklarda
binlerce yılın tanıdığı
bir fikrin günümüzde
yaşayan en önemli
temsilcilerinden,
bir fikir ve duygu
adamı bize geliyordu.
Bekliyorduk.*

Samsun kendisine ayrılan özel bir zamanı yaşıyordu Rasim Özdenören'in kimliğinde; her nasılsa bir şehrin bir insanı inşa etmesi sık görülen şeylerden olmasına rağmen bir insanın bir şehre şeref verdiği ender anlardan birine tanıklık ediyorduk. 'Türk dilinde kurulan en mutedil cümle' Pazartesi sabahı itibarıyla Canik Belediyesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi davetiyle şehrimizdeydi. Mutluyduk, tanıyanları olarak derin bir sevinç dalgalanıyordu içimizde.

Düşünceyi yeni bir mecraya taşımayı şair edinmiş bu işin içinde şu da var, bu mevzuyu daha başka bir şekilde de dile getirebiliriz diyerek kelimelere yeni ufuklar

açan, sanatına her zaman daha yeni ve daha geniş sınırlar koyarak mevzi genişletmesine gitmiş olan bir edep adamının 27 Nisan sabahı şehrimizde olması Bekir Şakir Konyalı ile beni birkaç gün öncesinden epey bir heyecanlandırmıştı doğrusu.

Pazartesi gününün sabahını bir çocuğun bayram gününü beklemesi gibi büyük bir heyecanla bekliyoruz. Bu topraklarda binlerce yılın tanıdığı bir fikrin günümüzde yaşayan en önemli temsilcilerinden, bir fikir ve duygu adamı bize geliyordu. Bekliyorduk.

Gün için güneş yine aynı yerden doğdu, saatlerin kadranda bizi vuran zaman yine aynı zamandı.

Lakin kalbimizde Bekir'le beraber bir kapının dosta doğru açılan heyecanının farklı farklı rüzgarlarla içeri davet ettiği, yüreklerimize değen bir yenilik bizi daha bir dinçleştirmişti doğrusu. Şehrimizin güne merhaba diyen çeperlerinde bizi karşılayan bir muştı, yeni kurulmuş olan bir cümle vardı. Şehrin bizden bir alacağı vardı elbet, lakin bizim şehre heyecandan başka vereceğimiz bir şey yoktu. Doğrusu mutluluğumuz bize içkin bir şeydi ve bu mutluluk, adı şehir de olsa bu onunla paylaşabileceğimiz bir şey değildi.

Protokol gereği üstadı Canik Belediyesinde belediye başkanlığı odasında Başkan Osman Genç karşılamıştı. Bekir'le ben de saat 10 civarında belediyede üstadın kendisiyle buluştuk. Epey bir sohbetten sonra saat 12 surlarında Canik Meşe Tesislerinde öğle yemeğine geçildi. Yemekte Şaban Sağlık, Dursunali Tokel, Şahin Köktürk ve Mehmet Aydın hocalar da hazır bulunuyordu. Yemekte ve yemekten sonrasında kısa bir süre hasbihal edildi ve üstadın yol yorgunluğu hesap edilerek dinlenmesine karar verildi ve üstat da dinlenmeye çekildi.

Sonrasında, akşam Asım Gültekin eşliğinde Samsun Opera ve Balo Müdürlük binasında konferans verecekti üstat. Arada epey bir süre vardı ve ben, Bekir'le beraber Travnik Kafe'de üstadın bize verdiği görevi yerine getirmeye çalıştık. Görevin adı; William Faulkner'ın yeni baskısı olmayan, piyasada tükenmiş, 1950'li yıllarda Bilge Karasu çevirisi ile çıkmış olan ve internet üzerinden bir adetinin Samsun'da olduğunu öğrendiğimiz Doktor Martino isimli kitabını arayıp bulmaktı.

Bekir'le ben internet üzerinden ve

telefonla yaptığımız epeyce bir girişimden sonra kitabın sahibine temas edebilmiştik ancak. Lakin kitabın elden satılmasının yasak olduğunu ancak internet üzerinden temin edilebileceğine dair direktif almaktan ileriye gidemedik. Bu arada Samsun'da bulunan kitabın sahibi bizim internet üzerinden kitabı araştırdığımızdan bir türden haberdar olmuş olacak ki umudumuzun kırılmaya başladığı bir anda bizi telefonla aradı ve kitabı elden bize satabileceğini söyledi.

Kitap sahibi ile temas kuran Bekir, kitabı nasıl, nerede ve ne şekilde temin edebileceğimizi konuştuktan sonra, peşine düştüğümüz kitabın Site Cami altında saat ondokuz onbeşte sahibi tarafından bize ulaştırılacağını bana söylediğinde doğrusu rahat bir nefes aldım ve Atakum'da bulunan Travnik Kafeden ayrılarak Samsun'a, merkeze doğru yol almaya başladık.

Birden Site Cami'nin altında kendimizi çay içerken bulduk, kitap gelecekti ve biz de kitabı üstada ulaştıracaktık. Lakin zaman geçiyor ve kitap bir türlü gelmiyordu. Vaat edilen vakit çoktan geçmiş olmasına rağmen henüz ne gelen vardı ne de giden. Bekir bir daha telefonuna davrandı ve adama yine bir telefon açtı. Bu defa telefona adamın hanımı çıkmış ve beyinin kitabı aramak için annesinin evine gittiğini, zira belirgin bir dükkanlarının bulunmadığını, kitabı beyinin annesinin evinde bulunan onüçbin kitabın içinden bulup o şekilde bize ulaştıracağını söyledi. Bununla beraber kadıncamız bize beklememizi söylemeyi de ihmal etmedi, lakin bizim beklemeye vaktimiz daralmıştı çünkü üstadın konferans saati gelip çatmıştı.

*Gün için güneş
yine aynı yerden
doğdu, saatlerin
kadranında bizi
vuran zaman yine
aynı zamandı. Lakin
kalbimizde Bekir'le
beraber bir kapının
dosta doğru açılan
heyecanının farklı
farklı rüzgarlarla
içeri davet ettiği,
yüreklerimize değen
bir yenilik bizi daha
bir dinçleştirmişti
doğrusu. Şehrimizin
güne merhaba diyen
çeperlerinde bizi
karşılayan bir muştı,
yeni kurulmuş olan
bir cümle vardı.*

Zamana sıkışmış, bir türlü yerimizde duracak durumumuz kalmamıştı. Kadından nerede olduklarını en azından bölge olarak bize bildirmesini istedik ve sorumuza olumlu bir cevap aldığımızda kendimizi Ondokuz Mayıs Lisesini yan sokağında bulunan bir çay ocağında çay içer bir vaziyette, kitabı beklerken bulduk. Bekir'le birbirimize baktığımızda birbirimizin gözlerinden umudumuzun azaldığını görüyorduk. Bir iki telefon girişiminde daha bulunup kadına yerimizi tarif ettikten bir süre sonra uzunca bir adamın şaşkın bakışlar içinde birilerini aradığını fark ettığımızda eşzamanlı olarak adamın kitabı siz mi bekliyordunuz sorusuna muhatap olduk. Bekir'le birlikte içimizde apansız bir sevincin büyüdüğünü karşılıklı olarak fark etmiştik. Adam kitabı getirmiş ve internette verilen fiyatın üzerinden beş lira bir tenzilatla bize vermişti. Mutluyduk doğruca konferans salonuna doğru yola koyulduk. Salona vardığımızda üstat aşkın diyalektiğinden bahsediyordu. Sezai Karakoç'la aralarında geçen bir iki anıdan sonra sıra soru fas-

lına gelmişti. Bu arada salonda sızacak beni bunaltacak derecedeydi. Ben o an itibariyle yoğun şekilde saman nezlesine yakalanmış bir halde Bekir'den izin isteyip salondan ayrıldım. Dışarıya çıktığımda İbrahim Tokel'le karşılaştım ona dolma sigaramdan bir dal verdim, bir dalda kendime ayırarak muhabbet eşliğinde tellendirmeye başladım. Neden sonra Bekir'de geldi ve üçümüz günün yorgunluğuyla birlikte üstadın çıkışını bekledik. Neden sonra üstat geldi. Bekir üstada kitabı memnun ve razı ve de rahatlamış bir şekilde takdim etti. Üstat kitabın ücretini vermek istediysen de Bekir görevini eksiksiz yerine getirmenin o derin hazzına darbe vuracağını düşündüğüm bir duygu gereği kitabın diyetini nazik bir dille, ısrar ederek geri çevirdi. Gece geç bir vakte varmış, üstadın dinlenme zamanı gelip çatmıştı. Ertesi gün görüşmek dileğiyle istemeye istemeye ayrıldık ve herkes kendi evine doğru yola çıktı.

Ertesi sabah Bekir yoktu, üniversitede dersi vardı Bekir'in, Şaban Hoca Van'a konferans vermeye

gitmiş diğer hocaların da dersi vardı. Öğleye doğru üstat telefonla aradı ve Samsun'a gelip kısa bir şehir gezisinde bulunacağını söyledi. Ben de kendisine Büyükcamî'nin önünde olacağını söyledim ve Büyükşehir Belediyesi tarafından, Büyükcamî'nin gözleri önünde, halkın büyük kesiminin içinde bir İslamsızlaştırma projesi gereği Opera ismi verilen tramvay durağının karşısında beklemeye başladım.

Saat bir buçuk civarında üstat bir arabayla, yanında Ayşe yenge ve iki gençle birlikte geldiler. Önce Saathan Meydanında bulunan ve arkeolojik kazı ile ortaya çıkan kale duvarlarını ziyaret ettik. Buranın daha önceki halinden bahisle kısa bir anlatıdan sonra yine Saathanenin eski Çarşı Karakolu olan tarihi binası ile kesişen her iki tarafında da yoğun insan ve çay ocaklarının bulunduğu sokaktan tarihi Bedestene doğru yürüdük. Üstat bu gibi sohbet edilen mekanlarda insanların yüzüne bakmanın gerektiğini, onların halinden ülkenin ahvalinin çıkarılabileceğini, bu tip yerlerin bir

nabız tutma mekanları olduğunu söyledi. Yürüye yürüye Samsun'un tarihi bedesten sokağına geldik. Bu sokağın başında, arasta olduğu zamanlardan kalma portali inceledikten sonra, küçücük dükkanların bulunduğu sokakta yürümeye başladık. Üstat, tarihi mekanda birden farklılaşmıştı "o, bazen kamyoncuların yanında, bazen de balıkçıların yanında iki üç ay takılır ve onlardan kimliğini saklayarak normal bir kamyoncu veya balıkçı gibi zaman geçirirdi" diye Cahit Zarifoğlu için anlattığı anılardaki gibi kaybolmak mı istiyordu bunu bilmiyordum ama yanına aldığı mutluluk kay-

bolmaktan izler taşıyor gibiydi. Bedesten esnafından benim de tanıdığım Ahmet bey, bizi çay içmeye davet etti. Bizde bu davete icabet ederek bir müddet onunla lafladık. Daha sonra üniversitedeki söyleşinin vakti geldiğinden kalkıp arabaya binerek üniversite cihetine doğru yola koyulduk. Vardığımızda salon tıka basa doluydu. Öğrencilerin bir kısmı dışarıda kalmıştı. Bu durum söyleşinin öznesi olan kişi için oldukça iyi bir şeydi doğrusu. Üstada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde öğretim üyeliği yapan Mehmet Aydın ile Asın Gültekin eşlik edeceklerdi. Benim nezle-

den mürekkep hastalığım devam etmekteydi. Kalabalığın yoğunluğundan oturacak bir yer bulamadım ve dışarıya çıktım sevgili hocam Dursunali Tokel'de oradaydı ve onunla bir süre lafladık. Dersi veya sınavı olan bazı öğrencilerin dışarı çıkması ile az da olsa seyrekeyen salona döndük ve söyleşinin kalanını izlemeye başladık. Üstat sanattan, felsefeden dolu dolu cümleler kurarak bahsediyordu. Konuşma bir fikir şöleni şeklinde geçti ve sonlandı.

Üstadı oradan alıp Travnik Kafeye götürmek ve denizin karşısında yorgunluğunu atmasını istemek gibi bir murad vardı içimde. Lakin organize için orada bulunan genç Ensar Vakfında yemek yenileceğini söyleyerek Üstadın yorgunluğunu atabileceğini düşündüğün kafeye gitmemize engel oldu. Ensar Vakfındaki yemekten sonra artık gitme vakti gelmişti. Lakin üstadın eşyalarını almak için tekrar arabayla üniversitedeki misafirhaneye dönmek gerekiyordu. Üstat, arabaya bindi bana baktı ben de arabaya binmeye yekinirken organizatör genç kendini biraz daha göstermek, ilgiyi üzerinde toplamak için olacak ki benim daha önce oturduğum yere geçip oturdu. Ben de herhangi bir müdahalede bulunmadan üstatla vedalaştım ve yaya bir şekilde tramvay durağına doğru yürümeye başladım. Üstat gitmişti. Samsun'un yarım kalmış bir hali var gibi geldi o an. Günün ve bu ziyaretin muhasebesini yaptığımda; bize ve şehre bir büyüğün uğradığını, Bekir'le birlikte bir hikaye kazandığımızı ve zenginleştığımız hissiyle eve vardım. Samsun'a daha nice Rasim Özdenören'li günler dilerim.

Kentimizin Fener burnu ön görünüm bölgesinde yapılan bu bina orantısız ve dengesiz kütle büyüklüğüne sahip olduğu için Samsun'a olumsuz etki yapmıştır. Üstelik kütle yüksekliği doğal yapıyı görsel olarak zedelemiştir. Bu nedenle alçak kodlu arazilerde az katlı bina tercih edilmesini ısrar etmemizin sebebi budur.

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KENT ESTETİĞİ ve KENT KİMLİĞİ ÇALIŞTAYI SUNUM

Yük. Müh. Mimar Şehircilik Uzmanı Embiya SANCAK

Canik'te yapılan AVM ve otel binası: Arka cephesinde bulunan insanları ve binaları yok sayan bir anlayış, hava sirkülasyonunu önleyen orantısız ve dengesi kaba bir kütle. Üstelik arka cephesinde ki çevreye, kente ve insanlara duyarsız cephe tasarımı ve kaplaması, bu konuda mimarlık ile ilgili tüm öğrencilere kötü örnek olarak gösterilmesi amacıyla tarafımdan fotoğraflanmıştır.

Tarih kenti, kültür kenti Samsun'un hatırlanacak kültür varlıklarımız arasında Osmanlı çeşmeleri bulunmaktadır. Fotoğraflarından yararlanılarak yapılmaları mümkündür.

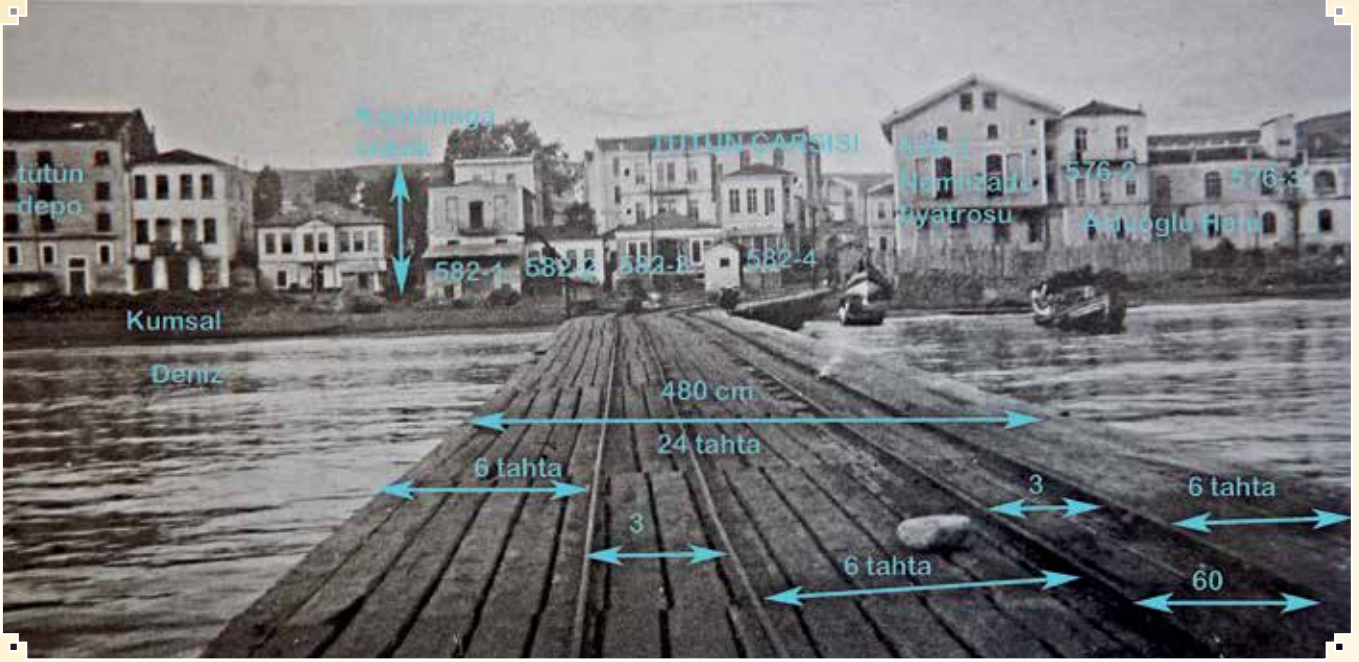
Kent estetiğini olumsuz yönde etkileyen, öngörünüm hattında bulunan yol yapılarından olan Doğu Karadeniz yüksek erişimli anayolu Canik köprülÜ geçişi kentimiz için bir talihsizlik olmuştur.

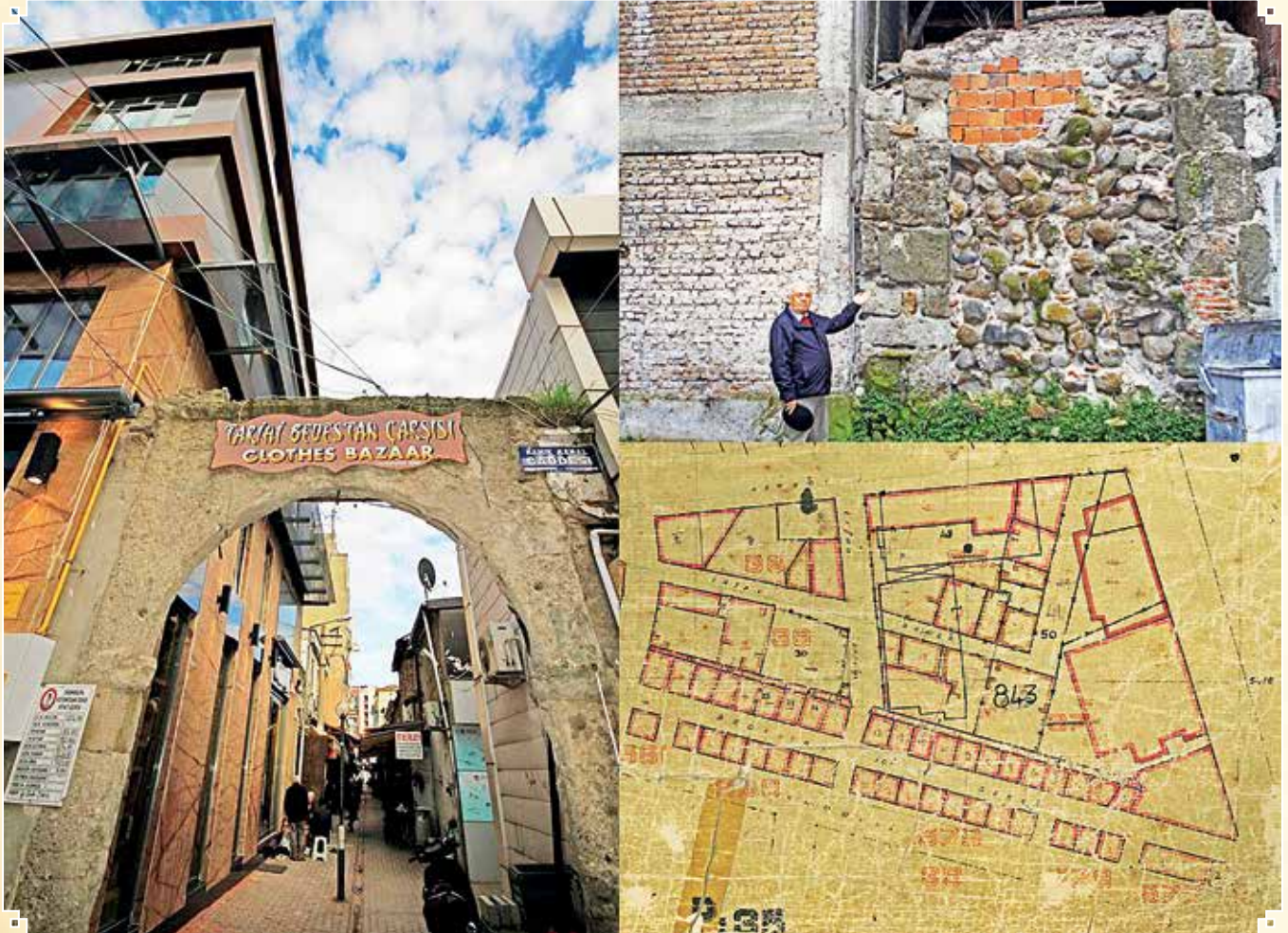
Selahiye Mahallesiinde tahrip olan bu çok önemli sivil Mimarlık eseri binamız mutlaka en kısa süre içinde restore edilerek çocuklarımız için emniyeti sağlanmalıdır.

Samsun Merkez Cami ve çarşısı, yarışma ile elde edilmiş önemli bir yapıdır. Özellikle kabuk statik sistemi ülkemizde yapılan ilk uygulamadır. Bu bina yapıldığı yılın özgün mimarlık eserlerindendir. Sigara Fabrikasının AVM haline getirilmesi sonucunda bu külliye Cumhuriyet Meydanının bir kenarını sınırlamaktadır. Telif hakları mevzuatı bu binayı halen daha korumaktadır. Çünkü tartışmasız mimarlık sanat eseridir. Bu eserde maalesef belediyelerin izni ile eseri tanınmaz hale getiren değişiklikler yapılmıştır. Bu tecavüz ve tahribatın dışında tüm yaya alanları işgal edilmiş, tüm cepheler hoyratça kullanılır hale gelmiştir. BU BİLGİLENDİRME HEM İHBAR ve HEMDE İBRET OLSUN DİYE YAPILMIŞTIR.

Regie Tütün İskelesi harita yardımı ile tam yerinde bu fotoğraf yardımı ile tam biçimde yapılabilir.

ŞEHİRİMİZİN KENT KİMLİĞİ İÇİN “KÜLTÜR KENTİ SAMSUN” SOMUT PROJE OLARAK ÖNERİM:

1. Samsun kalesi surlarından en kolay yapılması mümkün olan kısımlarının yapılmasıdır. Kale duvarlarından halen ayakta kalan tek kısmı Bedesten arkasında Telekom bahçesindedir. Zaten 1947 Yılı kadastro paftasında kale duvarları burada bellidir.
2. Samsun Bedesteni (arastası)kale duvarlarının dışında, kale duvarları mesnet yapılarak inşaa edilmiştir. Orjinal şekli kapalıdır. Büyük ihtimalle ahşap çatı vardı. Yangın esnasında yandığını biliyoruz. Taş kısmı yanmadığı için yangın için eşyaların taşındığı yer olmuştur. Bedesten yeniden yapılabilir. Kale duvarları ve bedestene yapılan binalar kamulaştırma gerekir.

Şehrin Ortaya Çıkışında Gelişiminde Mitlerin Rolü

Doç. Dr. Cengiz BATUK

Şehir bir mekândır ve bu mekân, insanların hayatını şekillendirir. İnsanlar mekânlara kendi kimlik ve kişiliklerini yansıtırken mekân da onlara kendi tarzını, ruhunu yansıtır.

Şehir yaşamıyla medeniyet arasında yakın bir ilişki olduğu öne sürülmektedir. Arapça'daki medine (şehir) ve medeniyet aynı kökten gelirken, İngilizce'deki şehir (city, civitas) ve şehirli (civic) ile medeniyet (civilization) de aynı kökten gelmektedir.

Şehir nedir? sorusuna farklı cevaplar vermek mümkündür ve verilmektedir. Demografik açıdan yaklaşanlara göre belli bir sayının üzerinde yoğunluğu yerler şehir olarak adlandırılır.

Sosyolojik Açıdan yaklaşanlara göre ise şehir çeşitli etnik grupları, kültür ve meslek gruplarını ve sosyo-ekonomik sınıfları içine alan heterojen bir yapıdır. Diğer taraftan bu tanımlamaların da ötesinde şehir "insan varlığının farklı boyutlarının ortaya çıkmasını mümkün

kılan bir birliktelik durumudur." Ünlü kentbilimci Lewis Mumford, Kentlerin Kültürü adlı yapıtında, şehri, "Kent, bir topluluğun kültürünün ve erkinin yoğunlaştığı yer, zamanın bir ürünü, birikimidir" şeklinde tanımlar.

Şehir bir mekândır ve bu mekân, insanların hayatını şekillendirir. İnsanlar mekânlara kendi kimlik ve kişiliklerini yansıtırken mekân da onlara kendi tarzını, ruhunu yansıtır. Bu yüzden "mekânı yaşayış", bir noktadan sonra "mekanla yaşayış"a dönüşür. Yani insan mekânı değiştirdiği, ona şekil verebildiği gibi, içinde hayat sürdüğü mekanında insanın hayatını şekillendirmesi, ona kendi şartları doğrultusunda bir yapı, bir tarz ve giderek bir zihniyet kazandırması söz konusudur."

Şehir ilk bakışta fiziksel mekanların, mimari yapıların büyüklüğü ve kompleksliğiyle ifade edilse ve bu doğrultuda algılsa da şehir –Klasik Yunan ve İslam filozoflarının dediği gibi- “insanın hem maddi hem de manevi entelektüel ihtiyaçlarını fark ettiği ve karşılamaya çalıştığı bir ortamdır. Bu açıdan şehir, insanın varoluşunu anlamlandırma ve eylemleriyle kendini gerçekleştirme mekanı ve imkanıdır. Kısaca şehir insan için bir varolma tarzıdır.

Şehir insan için bir varolma tarzı ise mit/mitos da bir toplumun nasıl varolmak istediğini gösteren bir anlatıdır. İnsanlar nasıl varolmak istiyorlarsa mitolojilerini de ona göre oluştururlar. Bu anlamda mit sürekli yeniden üretilen bir şey olduğu gibi aynı zamanda geçmişten gelen de bir anlatıdır. Bir ayağı daima geçmiş üzerinde durmak zorundadır. Çünkü mit aynı zamanda kültürün bir taşıyıcısıdır. Nietzsche’ye göre bir kültür mite inanarak başlar ve aslında ona göre kültürü mit yaratır. Mitin insanlara verdiği “yoğunlaştırılmış dünya” imgesi olmadan, mitin hakiki ve kutsal imgesi olmadan hayatı düzenleme konusundaki kapsamlı kılavuzluğu olmadan kültürün doğması mümkün olmaz.

Bu anlamda Şehir için mit, tarihsel bir derinlik ve kökleri geçmişe uzanan insan tecrübesi demektir. Mit, “şehir hayatını düzenleyen koruyucu bir yasa, manevi içeriğini kamu vicdanında bulan bir değerler terazisi, iyi ile kötügüzel ile çirkin arasındaki etik ve estetik ölçütleri belirleyen bir mihenk taşı”dır. Bu mihenk taşı olarak kalmaya devam ettiği sürece de geçmişten gelen tecrübeyi gündelik hayatın temel dinamiği kılar. Bu nedenle de bunu başarabilen şehirlerin kendine özgü bir atmosferi ve bir dokusu vardır. Bu atmosfer o şehrin varolma tarzını cazip kılarken dışarıdaki insanları oraya çeker. Mitoloji ya da şehrin mitosunu insanlara hangi düzeyde yaşamaları gerektiği bilincini verir. O şehrin bir mitosuna varsa ve sizde orada yaşamayı seçmişseniz o varoluş tarzını benimsemişsiniz demektir. Bu bazen

uzun bir efsaneyle ifade edilir bazen de “Burası İstanbul...” la başlayan slogan da olduğu gibi bir cümleyle. “Burası İstanbul...” İstanbul adına oluşturulan ve onun diğer şehirlerden farklı olduğunu ifade eden mitolojik bir söylemdir. Bu cümleyi duyan herkes anlatmak istediğini büyük oranda anlar. Bu cümle karşısında “kendi varlığımıza ilişkin bir tasarımı var mı?” sorusunu sormak gerekiyor. Kendi varlığımıza ilişkin tasarımı şehir mitosuyla örtüşürse ona katılırız. Ya da yeni mitos veya ütopya ile varoluş tarzımıza ilişkin yeni bir tasarım geliştirme sürecine gireriz. Bu ise şehre zarar veren değil tam tersine şehre dinamizm kazandıran bir şeydir. Şehir mitos üretmediği, mitosuna sahip çıkamadığı zaman yokolup gitmiştir. Bir zamanların büyük şehirlerinden olan Harran, paganist kültürün önemli bir merkezi, Ay tanrısı Sin’in şehri aynı zamanda ilim merkeziyken Edessa’daki Hristiyan mitosuna karşısında gerilemiş ve sonunda şehir kimliğini kaybetmiştir.

Buradan şu anlaşılmalı mitolojinin işlevi şehirdeki oradaki efsanelerin aynen devam etmesi değildir. Önemli olan kendini anlamlandırma konusundaki kullandığı dilin devam edip etmemesidir. Eğer bu dil devam ediyorsa kahramanlar değişse de mitos devam ediyor demektir. Toplumun kendini anlamlandırabileceği ortak dilin ortadan kalkması şehrin dağılması anlamına gelir. Babil şehrinin dağılması Tekvin’de tam da böyle ifade edilir. Çünkü bir şehri şehir yapan şey sadece binaları, geniş cadde-leri değil o insanlar arasındaki bağlantılardır. Dolayısıyla insana bir aidiyet, bağlılık duygusu verir. Oraya ait olmak insanlar açısından önemli hale gelir. Bu bağlamda “Bize her yer Trabzon” ifadesi şehre insanları bağlayan en önemli ifade olmanın ötesinde şehrin mitolojisini inşa etmektir. Bir şehre ait olmayı mekânsal olarak orada bulunmanın ötesine taşıyan bu söylem Trabzon’u mekan ve zamanın dışına mitolojik boyuta taşır. Böylelikle mekânsal anlamda şehrin uzağında olan herkes kendini

Trabzon’un mitosuna doğrultusunda anlamlandıracağı ve varoluşunu o şekilde gerçekleştirmeye çalışacağı aynı kültürün, geleneğin bir parçası olmaya devam edeceği anlamına gelir. Dolayısıyla mitos ya da mitoloji en üst anlatı biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada Trabzonlu olmak en üst noktadır. Bu yüzden şehrin mitosunun gücü bir üst metin olarak insanlar arasında bağ kurmaya yaramasıdır. Bu bir şehirde yaşayan insanların aynı lisanı konuşmaları, aynı tanrıya ibadet etmeleri, aynı ırktan olmaları anlamına gelmiyor. Tam tersine şehir, çok kültürlülük, çok lisanlılık, çok tanrılık demektir. Şehir Hristiyan, Müslüman, Yahudi vs. insanların yaşadığı bir yerdir. Örneğin “İstanbul” dediğimizde sadece orada yaşayan Türkleri ya da Müslümanları anlamıyoruz. Tüm farklı unsurların, bir taraftan kendileri kalarak ama aynı zamanda bulundukları şehrin havasına katılmalarını kastediyoruz. Şehrin mitosuna bu yüzden bir üst çatı olarak, bir atmosfer olarak farklı kimlik ve renklerin bir arada ama ahenk içinde yaşamasını sağlar. İstanbul yüzlerce yıllık tarihiyle bunun en güzel örneklerini vermiştir. Bu nedenle İstanbul’u anlatan yazarlar Fatih Sultan Mehmed’in yalnızca adı Kostantinopolis olan bu şehri değil İstanbul mitosunu fethettiğini söylerler:

Osmanlı İstanbul’u, bugün kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğu toplumsal kimlik hazinemizin, göz kamaştırıcı mücevherlerinden birisidir. Üzerine ölü toprağı serdiğimiz bu hazineyi, tarih boyunca yağmalayan haramiler kadar, onun değerini insan hayatıyla tartan isimsiz kahramanlar da bu şehrin ikliminde yaşadılar. İskenderiye’den Tahtakale’ye kahve getiren Mısır tüccarı; çıktığı Hac yolculuğunda önce Eyüp Sultan’ı ziyaret eden Özbek derviş; Cevahir Bedesten’ini elmas, akik ve zümrüt ışıltısına dönüştüren Ermeni kuyumcu; paranın sihirli gücünü keşfeden Yahudi sarraf; gençliğini kahvehane peykeleri ve arnavut kaldırımlarında yaşayan tulumbacı; Süleyma-

niye hücrelerinden kadılık makamına uzanan ilim merdivenlerini adımlayan medreseli; başını ibret taşında bırakan Yeniçeri çorbacısı ve şeriat kılıcının gölgesinde demlenen Bektaşî, İstanbul mitosunu besleyip büyüten kültür iklimini ortaklaşa oluşturdular. Sonuçta insanlık, birarada yaşamayı bu iklimde öğrendi.

Şehri mit mi kurar yoksa şehir mi mit üretir? Her ne kadar şehirlerin kuruluşlarına dair mitolojik bir takım öyküler olsa da aslında mitos doğrudan şehri kurmaz. Ama şehrin kuruluşunu, varlık sebebini şehirdeki insanları birbirine bağlayan şeyi açıklar. Bu anlamda aslında mitos üreten şehirdir. Şehrin daha yaşanabilir daha anlamlandırılabilir boyutu öne çıktıkça şehrin mitosuna ortaya çıkar ya da başta olanı güçlenir. Aristoya göre şehir insanın mükemmel olabileceği bir yerdir. Şehrin dışında insanın mükemmelleşme şansı yoktur. Bu nedenle de şehir mekânsal olarak ve kültürel olarak yaşanabilir bir yer haline geldikçe kendi mitosunu da üretir. Baştaki soruya tekrar dönecek olursak diğer bir açıdan şehri kuran unsur mitostur. Çünkü eğer şehre ait, orada bulunan insanları birbirine bağlayacak ilişkiler ağını düzenleyecek, orada bulunmayı anlamlı hale getirecek bir üst metin olarak mitos yoksa o şehir zaten gerçek anlamda şehir olma hüviyetine kavuşamayacaktır. Nietzsche'ye göre mit olmayınca her kültür kendi sağlıklı yaratıcılık gücünü yitirir. Bütün bir kültürel hareketi ancak mitler tarafından

tanımlanmış bir ufuk tamamlar ve birleştirir.

Farabî'ye göre ise bir şehir diğer bir şehirden üç açıdan ayrılır. Bunlarda ikisi: tabii yapısı ve tabii karakteri. Üçüncü olarak da, tabii şeylerde temeli bulunmakla birlikte, insanlarca oluşturulan dil ile yani insanların kendi kendilerini ifade ettikleri araçla da ayrılırlar.¹³ Mitoloji insanlarca oluşturulan bu dil ve mitos bu dile ait bir üst metindir. Bu noktada şu soruyu sormak gerekiyor: Samsun'un bir şehir mitosuna var mı? İstanbul kadar olmasa da Anadolu'daki pek çok şehirden daha fazla kozmopolit bir yapıya sahip olan bu şehrin kendine ait bir üst dili var mı? Bu üst dilin mitosun oluşması noktasında gerekli olan kültürel devamlılığa sahip mi?

Samsun Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden birisidir. Hititlerden Miletli kolonistlere, Amazonlardan Rum ve Ermenilere kadar birçok farklı topluluğa ev sahipliği yapmıştır. Bu ise Samsun'un çok köklü bir tarihi geçmişe sahip olduğunu dolayısıyla çok güçlü mitos/mitoslarının olmasını gerektirir.¹⁴ Oysa bu zengin tarihi geçmiş nedense bugüne çok az o da sadece arkeoloji malzemesi olarak yansımıştır.

İstanbul ve Urfa gibi şehirlerde gördüğümüz o tarihsel süreklilik nedense burada yok gibidir. Nietzsche, böylesi bir durumu şöyle ifade ediyor: "Bizler, kültürümüze sağlam bir temel kazandıracak ve onu tarihsel sürecin çözüldürücü etkilerinden koruyacak ortak bir mitte yaşamak yerine, safdil bir

iyimserlik ve bilgi inancıyla yaşamaya çalışırız."

Kartacaşehri'ne ilişkin bir mit anlatılır buna göre şehri kurarken, şehrin bir büyü/tılsımı olsun ve kimse ele geçiremesin diye bir sabana bağlanan iki beyaz öküz, şehir için seçilmiş yerde içerden dışarı doğru dolaştırılarak bir "kutsal çember" oluşturulur ve çizilen bu çemberin üzerine de şehrin surları inşa edilir. Uzun süre şehri kimse ele geçiremez, Romalılar kendilerine korkulu günler yaşatan Hannibal'i yenip Kartaca'yı ele geçirince şehri yerle bir ederler. Bu defa şehrin kuruluşundaki gibi onlarda şehrin üzerinde saban sürerler. Ama ters yönde, yani dıştan içer doğru sürerler ve böylelikle tılsım bozulur, Kartaca tarih sahnesinden silinir.¹⁶ Romalılar bu davranışlarıyla şehrin ruhunu yok ederler ve Ruhu kaybolan şehir de yıkılır. Farklı sebeplerden de olsa geçmişle yaşanan kopukluklar şehrin (Samsun) kültürel dokusunun özgün bir biçimde ortaya çıkmasında sorun oluşturmuştur. Bu ise kültürel devamlılığı, farklılıkların bir arada ama o üst çatı altında yaşaması imkanını ortadan kaldırmıştır. Kozmopolit bir şehir olduğu görece bir şekilde farklı insanların bulunduğu bir yer olmakla birlikte bu farklılıkları birbirine bağlayacak kendine özgü mitosunu geliştirme noktasında zayıf kalmıştır. Cumhuriyetle birlikte kurtuluş savaşında oynadığı rol nedeniyle Samsun, kurtuluşun başladığı şehir olarak kendisini yeniden anlamlandırmaya çalışmıştır. Ama henüz bu bir üst metin oluşturma konusunda yeterince güç kazanamamıştır. Son zamanlarda geliştirilen "Burası her yer değil Şehr-i Samsun" ifadesi / sloganı da şehre bir mitos oluşturma çabasının bir ürünüdür. Bu şehrin mitolojik dokusu haline gelir mi bunu zaman gösterecek. Ancak şurası bir gerçek ki Samsun, yaşanabilir bir şehir oldukça, kültürel geçmişine sahip çıktıkça salt bir mekan olmaktan çıkacak ve insanları birbirine bağlayan, onların ilişkilerini tanımlayan yeni bir unsura dönüşecektir.

İlkadım Belediyesi

İLKADIM'DA
Ramazan
2015

Dünya ve
Türkiye
Birincileri
İLKADIM'da

**Gönül Sohbetleri
Kur'an Ziyafeti**

**Hoşgeldin
Ya Şehr-i Ramazan**

Ramazan-ı Şerifiniz Mübarek Olsun...

25 Haziran Perşembe

Fatih KAYA

Metin ÇAKAR

Bahçelievler Camii

26 Haziran Cuma

Ahmet Emin - Mehmet Akif
YILDIRIM

Hacıhatun Camii
(Yaşardoğu)

27 Haziran
Cumartesi

Adem KARABEY

Kökçüoğlu
Camii

KADİR GECESİ ÖZEL PROGRAMI
TERAVİH NAMAZINA
SECCADENLE GEL

TERAVİH NAMAZI
KUR'AN ZİYAFETİ
SAKAL-I ŞERİF ZİYARETİ
LAZER GÖSTERİSİ

Ahmedî VEFA
İran Dünya Birincisi

Aziz ALİLİ
Bosna Dünya Birincisi

Ahmet NAİNA
Mar Dünya Birincisi

26. Gün
13 Temmuz
Pazartesi

CUMHURİYET
MEYDANI'NDA
buluşuyoruz

21:30

28 Haziran Pazar

Ali DERMAN

Hasan KARA

Büyük Camii

29 Haziran Pazartesi

Prof. Dr. Mehmet ÜNAL

Kılıçdede Camii

30 Haziran Salı

Bünyamin TOPÇUOĞLU

Recep YASAN

İlyasköy Camii

01 Temmuz Çarşamba

Mehmet TALU

Hastanebaşı Camii

02 Temmuz Perşembe

Abdülmetin BALKANLIOĞLU

Ulugazi Camii

03 Temmuz Cuma

Ömer DÖNGELOĞLU

Cumhuriyet Meydanı (İftara Doğru)

Ahmet KARALI

Site Camii

04 Temmuz Cumartesi

Erhan METE

Kefeli Camii İstasyon Mah.

05 Temmuz Pazar

Hakan COŞKUN

Yenidoğan Camii

07 Temmuz Salı

Ali TEL

Mustafa KIZILCAOĞLU

Gülbüz Camii

09 Temmuz Perşembe

İshak DANIŞ

Çatalarmut Yeni Camii

11 Temmuz Cumartesi

Prof. Dr. Ramazan AYVALLI

Fevzi Çakmak Camii

www.ilkadim.bel.tr

/ilkadimbld

/ilkadimbld

YEDAŞ'ın 2019 vizyonu KALİTE ELMAS TACI ile ışıldadı...

Business Initiative Directions (BID) tarafından her yıl dünyaca ünlü şirketlerin ve üst yöneticilerinin katılımıyla gerçekleşen Dünya Kaliteye Bağlılık Kongresi'nde verilen Uluslararası Kalite Yıldızı Ödülleri'nde 2013 yılında Kalite Altın Tacı, 2014 yılında Kalite Platin Tacı ile ödüllendirilen YEDAŞ, 2015 yılında da Amerika'nın New York Kenti'nde düzenlenen ödül gecesinde, Uluslararası Mükemmellik ve İş Prestiji Ödülü'nün en yüksek seviye olan Kalite Elmas Tacı'na layık görülmüştür.

